

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SZCZYTNO NA LATA 2022-2030

Opracowanie: Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Kooperacyjne KARAMA Sp. z o. o.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i terytorialnej w gminie Szczytno	5
Ankieta.....	6
Źródła pozyskiwania informacji o pracy urzędu i ocena pracy urzędników	6
Przestrzeń i środowisko naturalne	7
Infrastruktura komunalna oraz transportowa, jej jakość, popularność poszczególnych środków komunikacji	8
Kwestie społeczne – edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura i rekreacja	9
Rozwój gospodarczy i promocja gminy	11
Szczególnie istotne obszary problemowe	12
Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	15
Położenie geograficzne.....	15
Ukształtowanie terenu	17
Bogactwa naturalne i eksploatacja.....	17
Dostępność komunikacyjna	20
Dostępność sieci Internet.....	23
Ludność i procesy demograficzne	25
Gospodarka i rynek pracy	30
Przedsiębiorczość	30
Rynek pracy	32
Tereny inwestycyjne – Podstrefa SSE	34
Środowisko naturalne i infrastruktura	35
Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna	35
Ochrona przyrody.....	42
Infrastruktura sieciowa.....	44
Odpady	46
Kultura i dziedzictwo kulturowe.....	48
Instytucje kultury.....	48
Obiekty zabytkowe	50
Sport, rekreacja i turystyka	51
Sport i rekreacja	51
Turystyka	52
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	53

Plany odnowy miejscowości.....	53
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	54
Założenia planistyczne i struktura funkcjonalno-przestrzenna	56
Bezpieczeństwo publiczne.....	58
Polityka społeczna	60
Pomoc społeczna.....	60
Ochrona zdrowia	62
Edukacja i wychowanie	64
Kapitał społeczny	66
Organizacje pozarządowe.....	66
Frekwencja w wyborach	66
Finanse samorządowe.....	68
Dochody.....	68
Wydatki	71
Analiza SWOT	72
Część programowa strategii rozwoju Gminy Szczytno	76
Misja i wizja	77
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	78
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	85
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	91
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa warmińsko- mazurskiego wraz z zakresem planowanych działań	93
Obszary strategicznej interwencji w województwie warmińsko-mazurskim	93
Spójność strategii rozwoju gminy Szczytno ze strategią rozwoju województwa	95
System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	97
Ramy finansowe i źródła finansowania	98
Załączniki	100
Załącznik 1. Wzór ankiety	100
Załącznik 2. Zarządzenie w sprawie Zespołu ds. pracy nad Strategią rozwoju	106

Wprowadzenie

W listopadzie 2020 roku weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Zmiany objęły ponad 20 aktów prawnych, w tym kilka bezpośrednio wiążących się z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego. W nowelizacji ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym znalazła się – po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym – podstawa prawna dla strategii rozwoju gminy, a także znalazły się szczegółowe regulacje dotyczące sporządzania tego dokumentu. Zdefiniowano wytyczne merytoryczne, w tym nowe obligatoryjne rozdziały dla strategii, m.in.: model struktury funkcjonalnoprzestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

Strategia pełni, według wytycznych rządowych, kluczową rolę w kierunkowaniu polityki rozwoju gminy, pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz w wymiarze integracyjnym. Z powyższego względu jest niezbędna dla dalszego przemyślanego i skoordynowanego rozwoju Gminy Szczytno.

Wypełniając obowiązki ustawowe oraz w trosce o jakość prowadzonej polityki rozwoju samorząd Gminy Szczytno zdecydował o podjęciu prac nad nową strategią rozwoju obejmującą horyzont czasowy do 2030 roku. Dotychczasowa wersja „Strategii Ziemi Szczygieńskiej do roku 2020”, obejmowała okres do 2020 roku, a więc stała się nieaktualna.

Rada Gminy Szczytno podjęła 28 kwietnia 2022 roku uchwałę nr LV/410/2022 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Podstawą dla wyznaczenia misji, wizji oraz zestawu towarzyszących im celów i wskaźników służących ich monitorowaniu stała się diagnoza sytuacji w Gminie Szczytno bazująca na przeglądzie dotychczasowych dokumentów o charakterze strategicznym, ankiecie prowadzonej za pośrednictwem Internetu wśród Mieszkańców, danych statystycznych oraz analizie zespołu ds. pracy nad Strategią rozwoju. Dokument został opracowany w zgodzie z aktualnymi wytycznymi Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Realizując zobowiązanie wynikające z uchwały Rady Gminy, prezentuję wyniki prac nad Strategią rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022-2030. Jej realizacja, będzie służyła budowaniu podstaw zrównoważonego rozwoju Gminy Szczytno w przyszłości.

Sławomir Wojciechowski

Wójt Gminy Szczytno

DIAGNOZA

**Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej
i terytorialnej w gminie Szczytno**

Ankieta

Na potrzeby lepszego zdiagnozowania sytuacji gminy Szczytno przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Badanie prowadzone było w formie ankiety on-line dostępnej do uzupełnienia w formie komputerowej, a także mobilnej poprzez smartfony i tablety (wzór ankiety – załącznik nr 1). Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat sytuacji społecznej, gospodarczej i terytorialnej gminy, zdefiniowanie najważniejszych problemów oraz wytyczenie kierunków rozwoju na przyszłość.

Badanie prowadzone było w dniach 25 maja – 17 czerwca 2022 roku (termin zakończenia badania był wydłużony w jego trakcie o 7 dni).

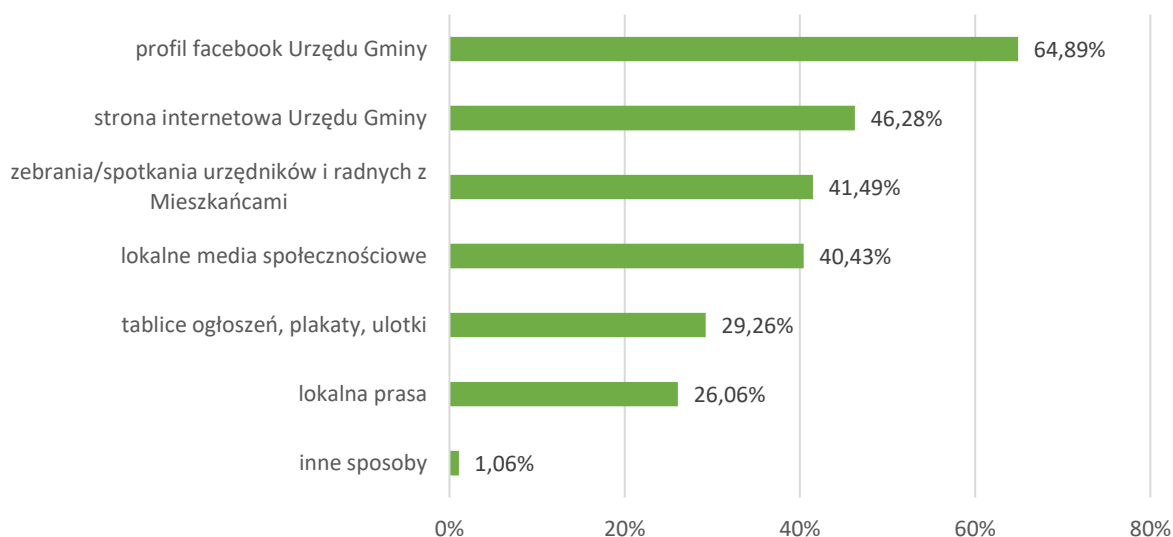
Uczestnicy ankiety odpowiadali w sumie na 36 pytań (w tym metryczkę składającą się z 8 pytań i dodatkową miniankieta składającą się z 4 pytań). Pytania obejmowały ocenę funkcjonowania Urzędu Gminy, kwestie terytorialne, infrastrukturę transportową i komunalną, ocenę systemu edukacji, kwestie społeczne, turystykę i rekreację, kulturę, a także wyzwania gospodarcze i priorytety inwestycyjne. W ramach pytań otwartych mieszkańcy wskazywali problemy i atuty towarzyszące życiu w gminie Szczytno. Dodatkową miniankieta stanowiły 4 pytania poświęcone kompostowaniu BIOodpadów komunalnych (jej wyniki zostały przekazane do wykorzystania przez Urząd Gminy).

W badaniu wzięło udział 188 osób (133 kobiety i 55 mężczyzn). Przeważali respondenci w wieku 35-44 lata oraz 25-34 lata (odpowiednio 37% i 34% wszystkich biorących udział w badaniu). Wśród uczestników ankiety 82% stanowiły osoby pracujące, 10% osoby bezrobotne, 5% emeryci i renciści, a 3% uczniowie i studenci. W większości ankietowani legitymowali się wyższym wykształceniem – 53% (wykształcenie średnie wskazało 35% ankietowanych, zawodowe 8%, a podstawowe 4%). Analiza wyników ankiety wskazuje, że wzięli w niej udział mieszkańcy z wszystkich sołectw gminy Szczytno.

Źródła pozyskiwania informacji o pracy urzędu i ocena pracy urzędników

Ponad 80% mieszkańców wskazało, że przeważnie lub bardzo się interesuje się tym co się dzieje na terenie gminy. Spośród form czerpania informacji o działaniach władz gminy najczęściej wskazywane jako najwygodniejsze były media społecznościowe (tzn. profil facebook Gminy Szczytno).

Wykres 1. Najwygodniejsze dla mieszkańców formy czerpania informacji o działaniach władz gminy

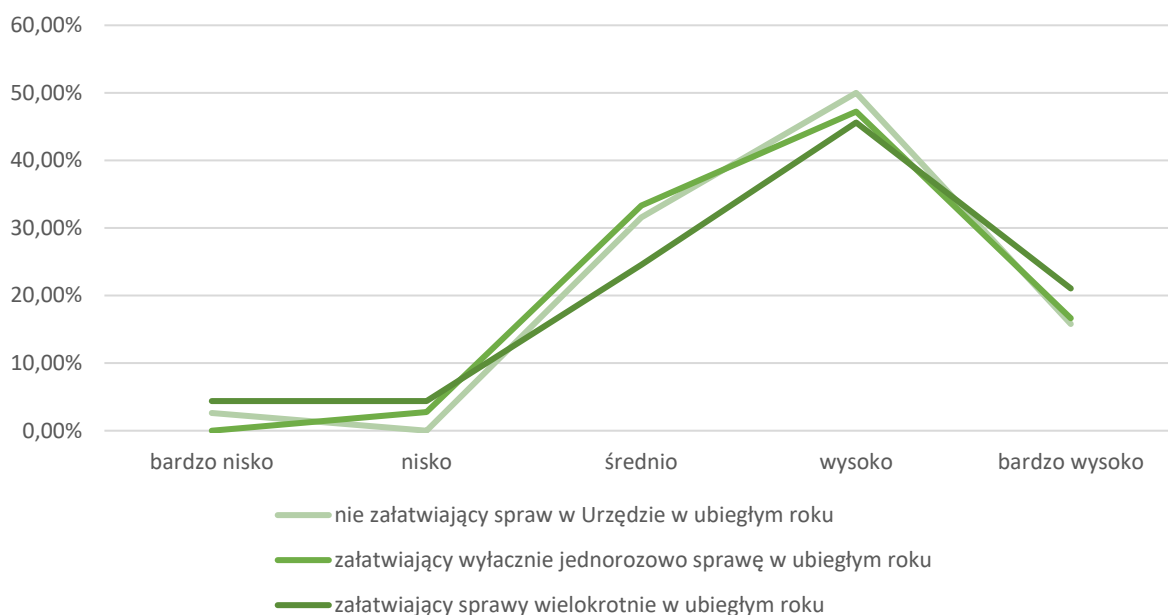

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Strona internetowa Urzędu Gminy wskazana została, jako kolejne źródło informacji, niemalże na równi z zebraniem i spotkaniem z władzami Gminy oraz lokalnymi mediami społecznościowymi.

Mieszkańcy w ankiecie zostali zapytani także o ogólną ocenę pracy urzędników zatrudnionych w urzędzie gminy. 93% wszystkich ankietowanych oceniło pracę urzędników średnio, dobrze lub bardzo dobrze. Wśród osób załatwiających sprawy w Urzędzie Gminy częściej niż raz do roku widoczna jest większa polaryzacja opinii (por. wykres 2), co może być także spowodowane czynnikiem niezależnym od jakości obsługi klientów, tzn. wynikiem prowadzonych w Urzędzie Gminy postępowań.

Wykres 2. Ogólna ocena pracy urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy (procent ankietowanych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Przestrzeń i środowisko naturalne

W zakresie jakości przestrzeni otaczającej mieszkańców oraz postrzegania problemów związanych ze środowiskiem naturalnym mieszkańcy przeciętnie oceniali badane obszary średnio i dobrze. Szczególnie dobrze wypadła ocena estetyki budynków publicznych, wyróżnić można także postrzeganie przez mieszkańców jakości usług publicznych w zakresie odbioru i segregacji śmieci. Najślabiej mieszkańcy ocenili działania Urzędu w zakresie zapewnienia czystości miejsc publicznych.

Wykres 3. Ocena w skali 1 (najgorszej) – 5 (najlepiej) przestrzeni publicznej i środowiska naturalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Infrastruktura komunalna oraz transportowa, jej jakość, popularność poszczególnych środków komunikacji

Oceniając infrastrukturę komunalną i transportową, mieszkańcy najniższe noty przyznali kwestii dostępności transportu zbiorowego na terenie gminy. Problem ten jest trudny do zaadresowania przez Urząd Gminy ze względu na jej ponadprzeciętne rozproszenie geograficznie i kształt obwarunka, co utrudnia zorganizowanie transportu zbiorowego przez samorząd. Ankieta pokazuje również niezaspokojenie oczekiwań społecznych w zakresie dostępności tras rowerowych. Natomiast dobrze, na tle pozostałych aspektów poddanych badaniu, oceniana jest jakość infrastruktury komunalnej (wodociągowej i kanalizacyjnej).

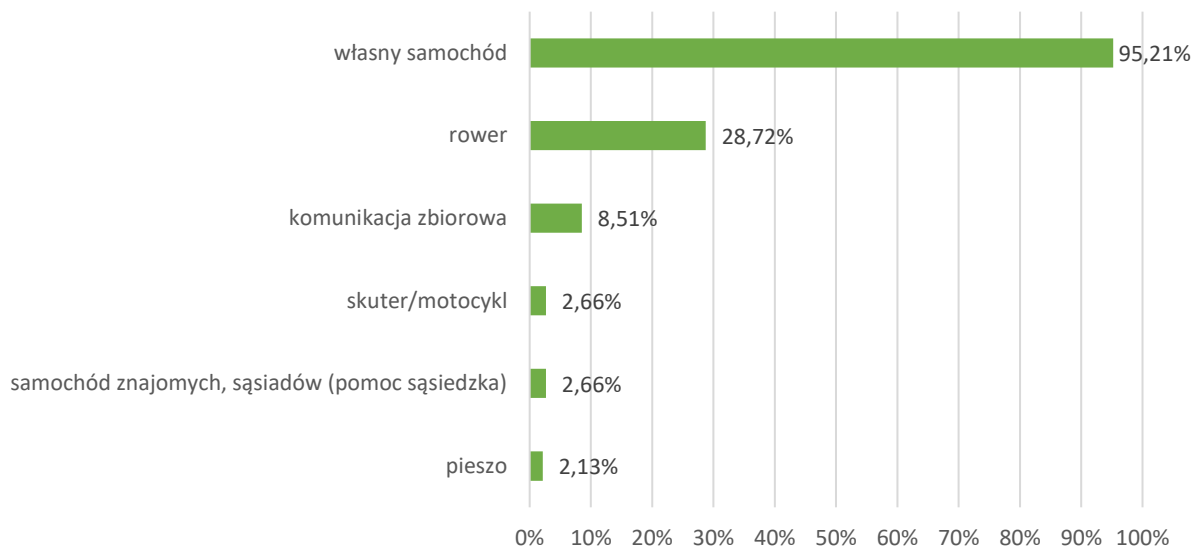
Wykres 4. Ocena infrastruktury komunikacyjnej i jakości jej utrzymania (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

W zakresie środków transportu, ankietowani wskazywali przede wszystkim własne samochody (95% ankietowanych), na drugim miejscu znalazły się rowery (29%), co implikuje wyzwanie, jakim jest zapewnienie odpowiedniej dostępności tras rowerowych na terenie gminy. (por. wykres 4).

Wykres 5. Środek komunikacji najczęściej wybierany przez mieszkańców?

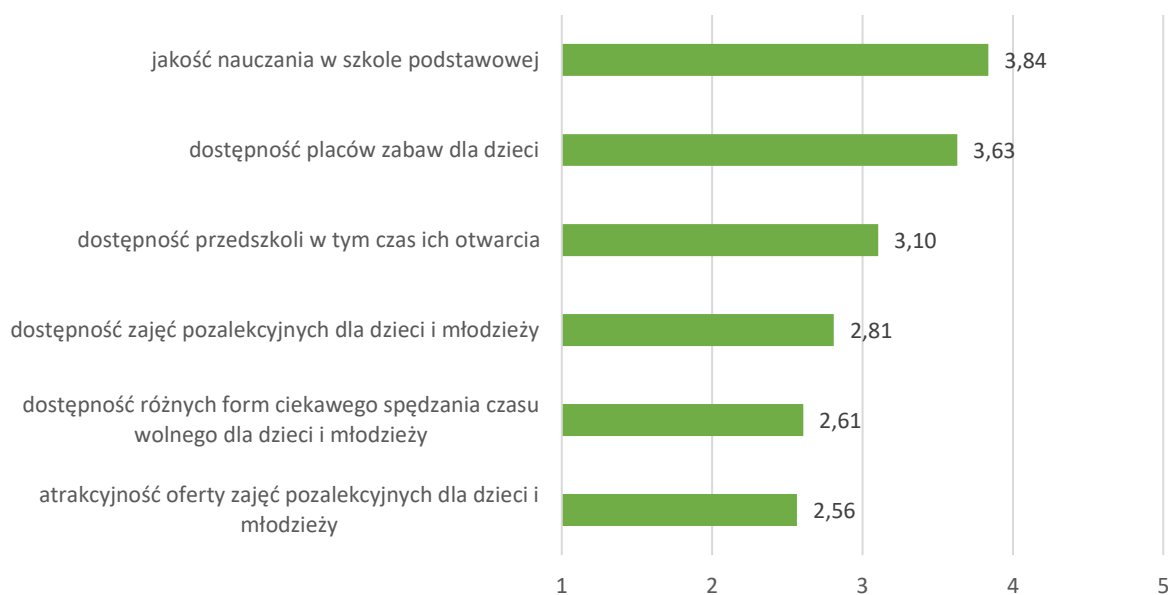

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Kwestie społeczne – edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura i rekreacja

W wymiarze edukacji i rozwoju najmłodszych mieszkańców gminy mieszkańcy uczestniczący w ankiecie wskazywali na zadawalającą jakość nauczania na poziomie podstawowym. Powyżej średniej oceniona została także dostępność placów zabaw dla dzieci oraz dostępność i godziny pracy przedszkoli.

Wykres 6. Edukacja i rozwój dzieci i młodzieży (skala 1-5)

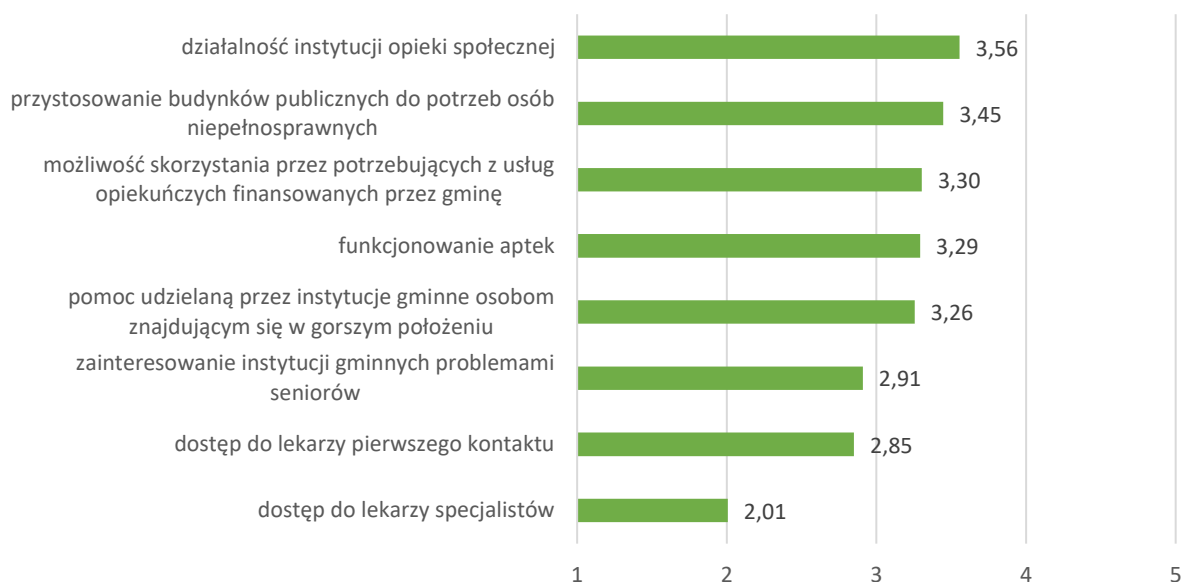

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

W badaniu najłabiej oceniono atrakcyjność zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, a także możliwości w zakresie zaplanowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży. Co istotne, gdy weźmiemy pod uwagę odpowiedzi udzielone jedynie przez rodziców dzieci uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy, wyniki w dwóch powyższych obszarach są nieznacznie lepsze (odpowiednio 2,64 i 2,71), co może dowodzić, że oferta pozalekcyjnych zajęć i pozaszkolnych form spędzania czasu wolnego trafia przede wszystkim do uczniów lokalnych szkół.

W przypadku ochrony zdrowia, najbardziej doskwiera mieszkańcom brak dostępu do lekarzy specjalistów, co jest problemem większości gmin wiejskich. Dobrze oceniono działalność instytucji opieki społecznej na terenie gminy, a także przystosowanie budynków publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych (co dobrze świadczy o działaniach podejmowanych w tym zakresie przez samorząd). Powyżej średniej wypada też ocena działań gminy w zakresie oferowania potrzebującym usług opiekuńczych finansowanych przez samorząd oraz pomoc udzielana osobom znajdującym się w gorszym położeniu. Warto wspomnieć, że mieszkańcy gminy Szczytno, według ocen ankietowanych, są także w satysfakcjonującym stopniu obsługiwani przez lokalne apteki.

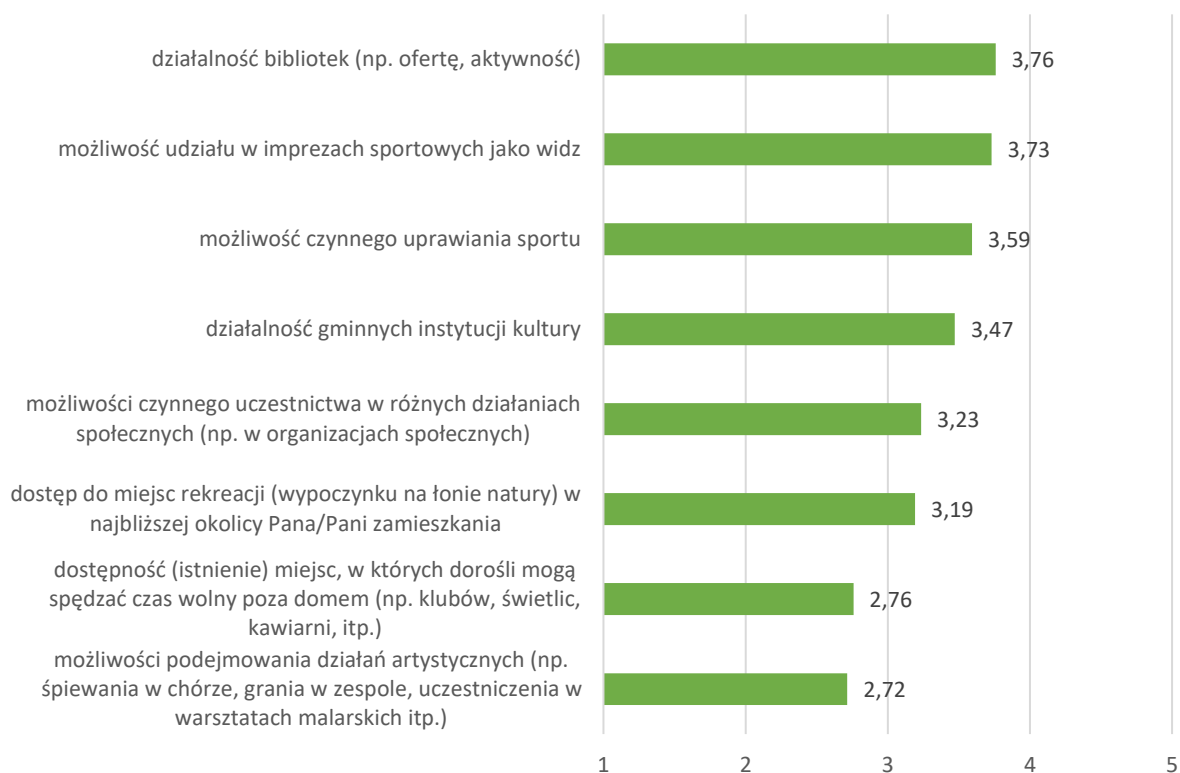
Wykres 7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Oceniając obszar kultury i rekreacji mieszkańcy wyróżnili działalność bibliotek oraz możliwości w zakresie biernego i czynnego uprawiania sportu. Oceny poniżej średniej zebrały punkty dotyczące możliwości podejmowania działań artystycznych oraz dostępności miejsc, w których dorośli mogą spędzać czas wolny poza domem.

Wykres 8. Kultura i rekreacja (skala 1-5)

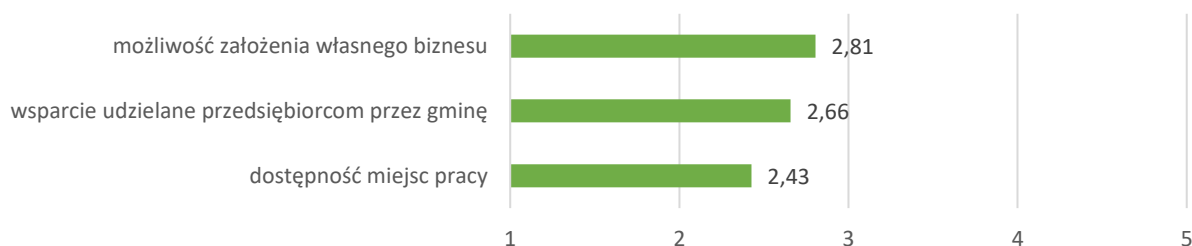

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Rozwój gospodarczy i promocja gminy

Problemem w oczach ankietowanych mieszkańców jest dostępność miejsc pracy w gminie, nieznacznie lepiej oceniane jest wsparcie udzielane przedsiębiorcom przez gminę oraz możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej.

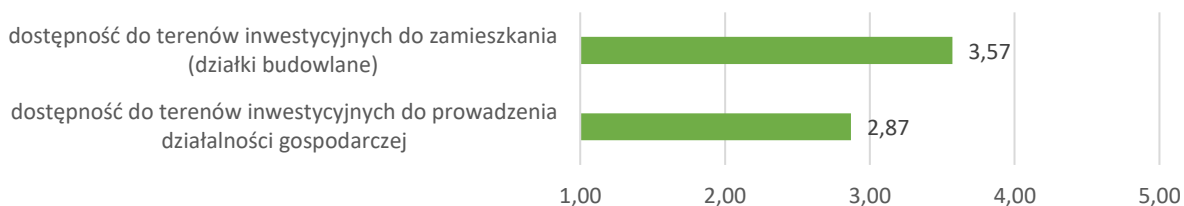
Wykres 9. Kondycja lokalnej przedsiębiorczości (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Dostępność terenów inwestycyjnych do zamieszkania oceniana jest ponadprzeciętnie. Jednak, w opinii respondentów, dostępność odpowiednich terenów pod prowadzenie działalności gospodarczej zasługuje na poprawę.

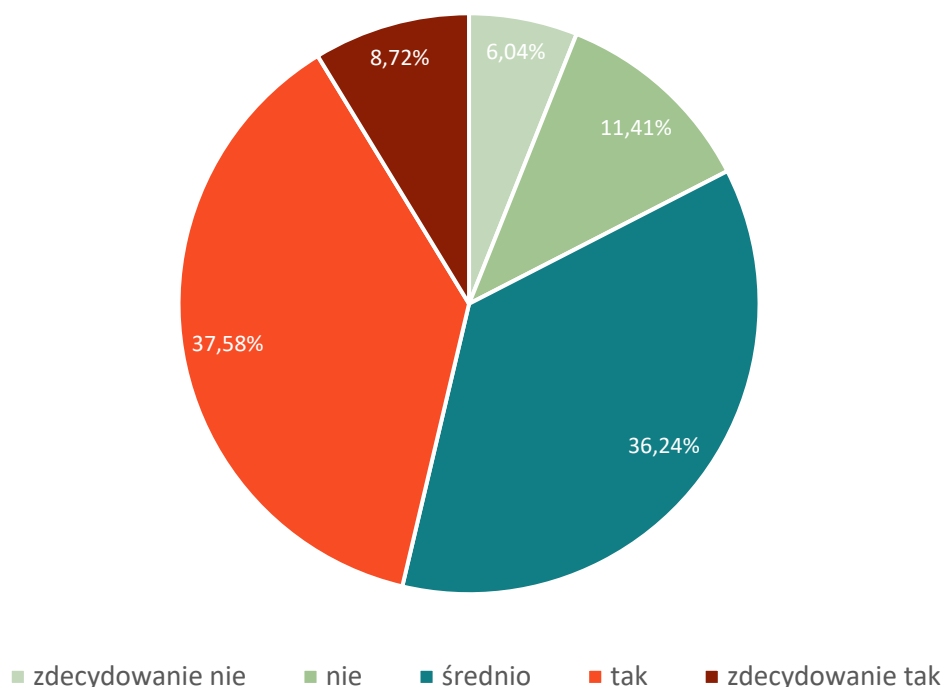
Wykres 10. Dostępność terenów inwestycyjnych (skala 1-5)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Promocję gminy zdecydowana większość mieszkańców ocenia średnio bądź dobrze.

Wykres 11. Ocena działań w zakresie promocji gminy na zewnątrz (odsetek odpowiedzi)

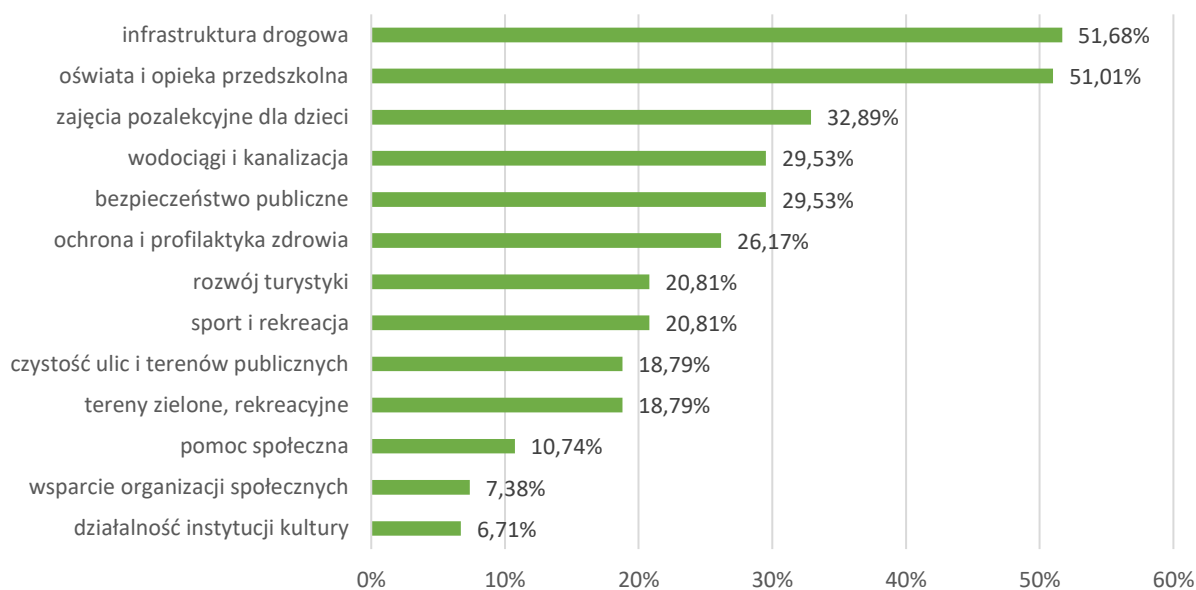

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Szczególnie istotne obszary problemowe

Jako szczególnie istotne obszary problemowe wskazywano przede wszystkim kwestie infrastruktury drogowej oraz oświaty i opieki przedszkolnej (ponad 50% ankietowanych). Nadal wyzwaniem w oczach mieszkańców są kwestie związane z zapewnieniem dzieciom zajęć pozalekcyjnych. Mieszkańcy wskazują również (szczególnie w sołectwach wymagających nakładów inwestycyjnych) na potrzebę poprawy sytuacji gminy w zakresie dostępności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zdecydowanie niewielka liczba ankietowanych oczekuje większych wysiłków samorządu w ramach wspierania organizacji społecznych czy działalności instytucji kultury.

Wykres 12. Dziedziny wymagające szczególnego wsparcia (odsetek odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

*Kompleksowa i pogłębiona
diagnoza jest punktem wyjścia
i bazą dla opracowania
strategii rozwoju gminy*

Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

Położenie geograficzne

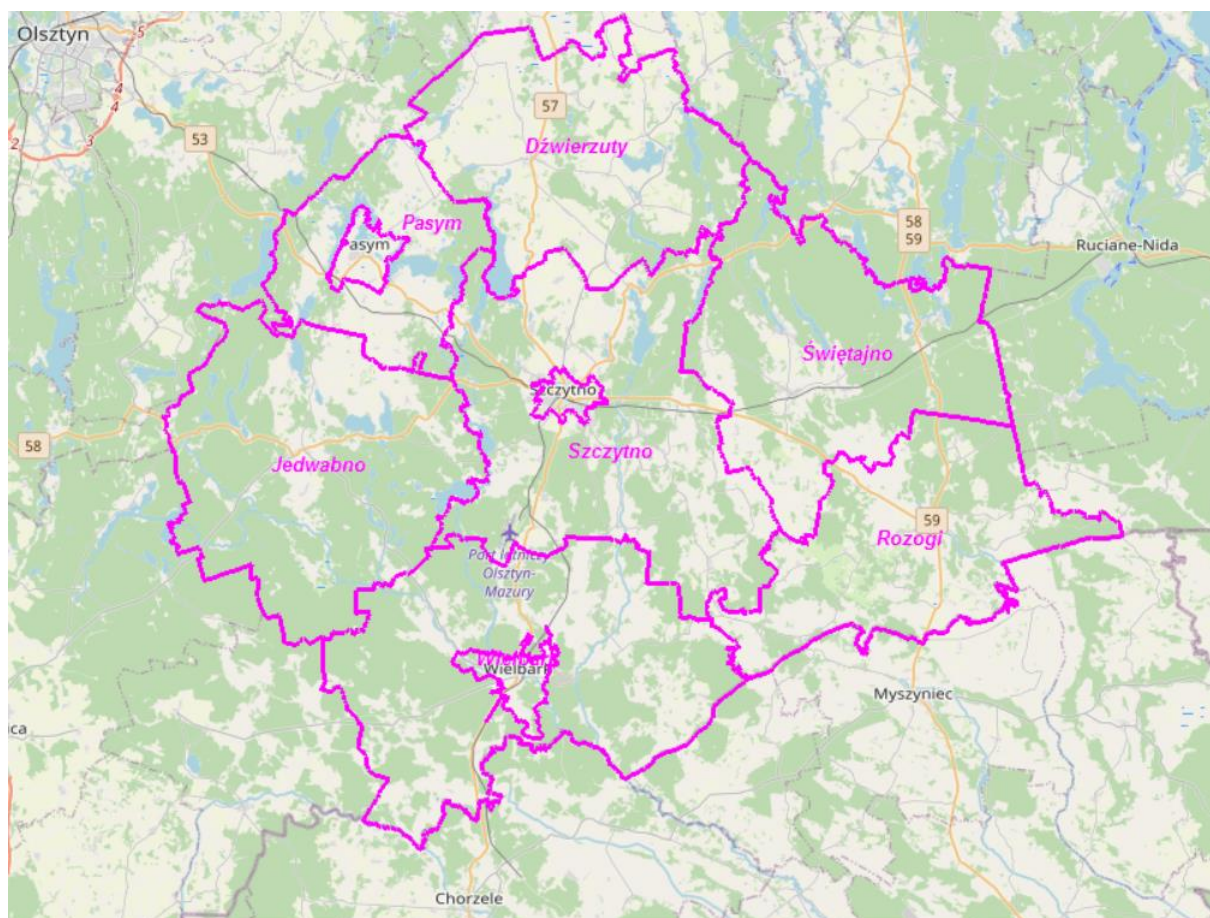
Gmina Szczytno jest największą pod względem terytorialnym gminą powiatu szczytyńskiego. Ma status gminy wiejskiej. Gmina położona jest w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w centralnej części powiatu szczytyńskiego, pomiędzy rozlewiskami rzek, jezior i dużymi terenami leśnymi.

Odległość od Olsztyna to około 50 km (około 1h jazdy samochodem). Inne duże ośrodki miejskie najbliższe terytorialnie gminie Szczytno to Warszawa, Białystok i Gdańsk – połączenia drogowe odpowiednio około 175 km, 175 km i 215 km (czas dojazdu samochodem do każdego z nich to około 2h 30 minut).

Gmina Szczytno, sąsiaduje ze wszystkimi pozostałymi gminami powiatu szczytyńskiego i są to gminy: Jedwabno, Pasym, Dźwierzuty, Świętajno, Rozogi, Wielbark, a także miasto Szczytno, które stanowi enklawę otoczoną terenem gminy Szczytno. W Szczytnie mają swoją siedzibę także władze powiatu.

Powierzchnia gminy wynosi 346,24 km², co stanowi 17,9% powierzchni powiatu i 1,4% powierzchni województwa.

Rysunek 1. Gmina Szczytno i gminy sąsiadujące

Źródło: <http://szczytno.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?CFGF=wms&mylayers=+granice+OSM+>

Gmina obejmuje terytorialnie 51 miejscowości w 32 sołectwach. Sołectwa: Czarkowy Grąd, Dębówko, Gawrzyżki, Jęcznik, Korpele, Lemany, Leśny Dwór, Lipowiec, Lipowa Góra Wschodnia, Lipowa Góra Zachodnia, Małdaniec, Marksewo, Niedźwiedzie, Nowe Gizewo, Nowiny, Olszyny, Piecuchy, Płozy, Prusowy Borek, Romany, Rudka, Sasek Mały, Sasek Wielki, Sędańsk, Siódma, Stare Kiejuty, Szczycione, Szymany, Trelkowo, Wały, Wawrochy, Zielonka. Pozostałe miejscowości: Kobyłocha, Ulązki, Pużary, Piece, Sasek, Lipowiec Mały, Kamionek, Lipnik, Wikno, Młyńsko, Kasprzy, Ochódno, Janowo, Sawica, Wólka Szczycieńska, Nowe Dłutówko, Trelkówko, Żytkowizna, Wałpusz.

Głównym ośrodkiem obsługi mieszkańców jest Szczytno. W mieście skupione są najważniejsze instytucje z zakresu administracji, ochrony zdrowia, edukacji oraz usług.

Rysunek 2. Gmina Szczytno w podziale na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Gminy

Teren gminy położony jest w granicach jednostek fizycznogeograficznych: Równina Mazurska i Pojezierze Mrągowskie. Północno-zachodnia część gminy sąsiaduje z Pojezierzem Olsztyńskim, a południowe krańce z Równiną Kurpiowską.

Ziemia szczycieńska zaliczana jest do najcenniejszych obszarów Pojezierza Mazurskiego. Jedną z cech stanowiących o malowniczości regionu jest urozmaicona rzeźba terenu, bogate zasoby wód otwartych i śródlęśnych. Jeziora bogate w ryby stanowią atrakcję dla miłośników wędkarstwa i sportów wodnych.

Kompleksy leśne obfitują w jagody, grzyby, zioła i stanowią ostoję dla zwierzyny łownej i chronionej (bobry, wilki, wydry, rysie). Teren Gminy ze względu na atrakcyjność przyrodniczą może stanowić azyl dla ludzi pragnących wypoczynku i relaksu w otoczeniu lasów i jezior.

Ukształtowanie terenu¹

Krajobraz gminy ukształtowany został przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie przez ostatnie – bałtyckie. Obszar charakteryzuje zatem bogate ukształtowanie powierzchni. Występują faliste i pagórkowate wzgórza w strefie moren czołowych, płaskie i faliste obszary moren dennych, płaskie doliny rzeczne oraz równinne obszary sandrowe.

Północna część gminy (na północny-zachód od miasta Szczytno) należy do Pojezierza Mrągowskiego, które tworzy górujący nad sąsiednimi mezoregionami rodzaj garbu o kulminacjach ponad 200 m n.p.m. Obszar ten jest poprzecinany szeregiem południkowo położonych rynien wypełnionych jeziorami.

Większa część gminy należy do Równiny Mazurskiej. To równina ze sporą ilością jezior i dużymi kompleksami lasów. Równina pokryta jest piaskami sandrowymi, urozmaicona występowaniem jezior wytopiskowych oraz przecięta płytkimi, równoległymi do siebie dolinami rzek (Orzyc, Omulew, Rozoga, Szkwa, Pisa), które spływają ku południowemu wschodowi do Narwi.

Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy, oprócz licznych zbiorników wodnych, są rozległe, zwarte kompleksy leśne.

Bogactwa naturalne i eksploatacja

Budowa geologiczna

Obszar gminy leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Na jego terenie występują utwory czwartorzędowe, które pokrywają ciągłą warstwą podłoża starsze. Przestrzennie dominują osady zlodowacenia ostatniego-bałtyckiego. Miąższość czwartorzędu jest zróżnicowana – na ogół wynosi od kilkudziesięciu do ponad 200 m, przeważnie zawiera się pomiędzy 100 a 200 m. Znaczne powierzchnie zajmują osady morenowe o charakterze zwałowym. Skład mechaniczny tych utworów stanowią gliny o różnej spoistości, wynikającej z zawartości frakcji iłowej oraz grunty piaszczyste o różnym uziarnieniu.²

¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczytno na lata 2021-2024 wraz z perspektywą na lata 2025-2028, ZAŚ Eko-precyzja, Szczytno 2021.

² Ibidem

This map illustrates the distribution of four plant species in the Szczytno region. The legend indicates that red areas represent *Salix*, yellow areas represent *Betula*, green areas represent *Alnus*, and brown areas represent *Fraxinus*. The map shows a complex pattern of these species' ranges, with *Salix* and *Alnus* being more widespread in the western and central parts, while *Fraxinus* is concentrated in the eastern and southern areas. Key geographical features include the town of Szczytno, the Pasym area, and the Myszyniec area, along with several lakes and rivers.

- Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://geologia.pgi.gov.pl/>.

- piaski i żwiry sandrowe (złodowacenie północnopolskie);
- piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły (holocen);
- żwiry, piaski, głazy i gliny moren czołowych (złodowacenie północnopolskie);
- gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe (złodowacenie północnopolskie);
- piaski i mułki kemów (złodowacenie północnopolskie).

Złodowacenia północnopolskie reprezentują osady glacialne stadiu dolnego i górnego złodowacenia Wisły. Zalicza się do nich głównie piaski, ropy i mułki zastoisowe (do 7 m miąższości), piaski, piaski żwirowate i mułki kemów (łącznie około 30 m), gliny zwałowe (do 20 m), żwiry i piaski wodnolodowcowe (do 6 m), piaski i żwiry akumulacji szczelinowej (do 20 m) oraz sandrowe piaski ze żwirami (do 15 m).

Na przełomie plejstocenu i holocenu powstały piaski i gliny deluwialne sięgające kilka metrów miąższości oraz piaski eoliczne na wydmach tworzące pokrywy o miąższości do 10 m pomiędzy Jeziorem Leskim i Jeziorem Gromskim. Holocen reprezentują głównie piaski, piaski humusowe, namuły rzeczne o ponad 2 m miąższości. Występują one głównie w dolinie Saski oraz w dolinie Strugi. Kreda jeziorna i gytie występują pod przykryciem torfów. Najczęściej są to gytie dytrusowe i wapienne o miąższości do 7 m. W rejonie Sędańska, gdzie udokumentowano złożę kredy jeziornej, jej miąższość sięga 6,6 m.

Możliwości eksploatacji i wykorzystania

Złoża kopalin, stwierdzone w Bilansie Zasobów Kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2018 r., to:

- Sędańsk – kreda – zasoby geologiczne bilansowe 418 tys. ton – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,
- Lipowa Góra – kruszywa (piaski i żwiry) – zasoby geologiczne bilansowe 101 tys. ton – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,
- Lipowiec – kruszywa (piaski i żwiry) – zasoby geologiczne bilansowe 139 tys. ton – eksploatacja złoża zaniechana,
- Lipowiec I – kruszywa (piaski i żwiry) – zasoby geologiczne bilansowe 259 tys. ton – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,
- Lipowiec II – kruszywa (piaski i żwiry) – złożo skreślone z bilansu zasobów,
- Lipowiec III – kruszywa (piaski i żwiry) - zasoby geologiczne bilansowe 199 tys. ton
- Romany – kruszywa (piaski i żwiry) – zasoby geologiczne bilansowe 338 tys. ton – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane.

Wszystkie złoża udokumentowane na obszarze gminy Szczytno zostały zaliczone do złóż powszechnie występujących na terenie całego kraju. Z uwagi na ochronę środowiska złoża „Lipowa Góra”, „Romany”, „Lipowiec”, „Lipowiec I”, „Lipowiec II”, „Lipowiec III” uznano za mało konfliktowe. Złożo „Sędańsk” uznano za konfliktowe (klasa B) – złożo to znajduje się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000. Ponadto część złoża kredy jeziornej „Sędańsk” znajduje się w granicach szczegółowo udokumentowanego czwartorzędowego głównego zbiornika wód podziemnych nr 213.³

Tabela 1. Wykaz złóż na terenie gminy Szczytno tys. ton. (stan na koniec 2020 r.)

Nazwa złoża ⁴	Stan zag. złoża ⁵	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Sędańsk (K)	R	418		
Lipowa Góra (PŻ)	R	101		
Lipowiec (PŻ)	Z	139		
Lipowiec I (PŻ)	R	259		
Lipowiec II (PŻ)	M	-	-	0
Lipowiec III ⁶ (PŻ)	R	199		
Romany (PŻ)	Z	338		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Szuflicki, A. Malon, M. Tymiński (red.), *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.*, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021.

³ Mapa geośrodowiskowa Polski, Arkusz SZCZYTNO (215), Państwowy Instytut Geologiczny.

⁴ W nawiasie: K – kreda, PŻ – piaski i żwiry,

⁵ Skróty literowe dotyczące stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają: R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo Z – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane M – złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym.

⁶ * - złoża zawierające piasek ze żwirem

Dostępność komunikacyjna

Transport drogowy

Podstawowy układ komunikacyjny gminy Szczytno o znaczeniu regionalnym i lokalnym tworzą:

- droga krajowa DK 53 Olsztyn – Szczytno – Rozogi – Myszyniec – Ostrołęka, posiada parametry techniczne odpowiadające klasie GP na odcinku Olsztyn – Szczytno – Rozogi oraz klasy G na odcinku Rozogi – Myszyniec – Ostrołęka o łącznej długości ok. 123 km;
- droga krajowa DK 57 Bartoszyce – Biskupiec – Szczytno – Przasnysz – Pułtusk, posiada parametry techniczne odpowiadające klasie G, będzie dostosowywana do parametrów drogi klasy GP, o łącznej długości ok 188 km;
- droga krajowa DK 58 Olsztynek – Zgniłochy - Jedwabno – Szczytno – Babięta – Ruciane Nida – Pisz – Biała Podlaska – Szczuczyn, posiada parametry techniczne odpowiadające klasie G, będzie dostosowywana do parametrów drogi klasy GP, o łącznej długości ok. 149 km;
- droga wojewódzka DW 600 Mrągowo – Kałęczyn - Szczytno poprzez drogi krajowe nr 59 i nr 57 umożliwia połączenie Wielkich Jezior Mazurskich z południową częścią kraju. Docelowa klasa drogi Z (której długość wynosi ok. 46 km);
- drogi powiatowe – 20 odcinków;
- drogi gminne – 43 odcinki.

Obszar gminy Szczytno obsługują więc drogi będące w zarządzie na gminy, powiatu, województwa i krajowym. Najwyższe rangą wśród dróg przechodzących przez teren gminy są drogi krajowe nr 53, 57, 58. Drogi te przez obszar gminy przebiegają na odcinku 54,08 km. Około 5,91 km długości mają drogi wojewódzkie, a 119,6 km – powiatowe. Sieć dróg uzupełniają drogi gminne o łącznej długości 119 km. Łączna długość wszystkich dróg na terenie gminy wynosi 298,69 km, co daje wskaźnik gęstości dróg twardych, wynoszący 43 km /100 km².

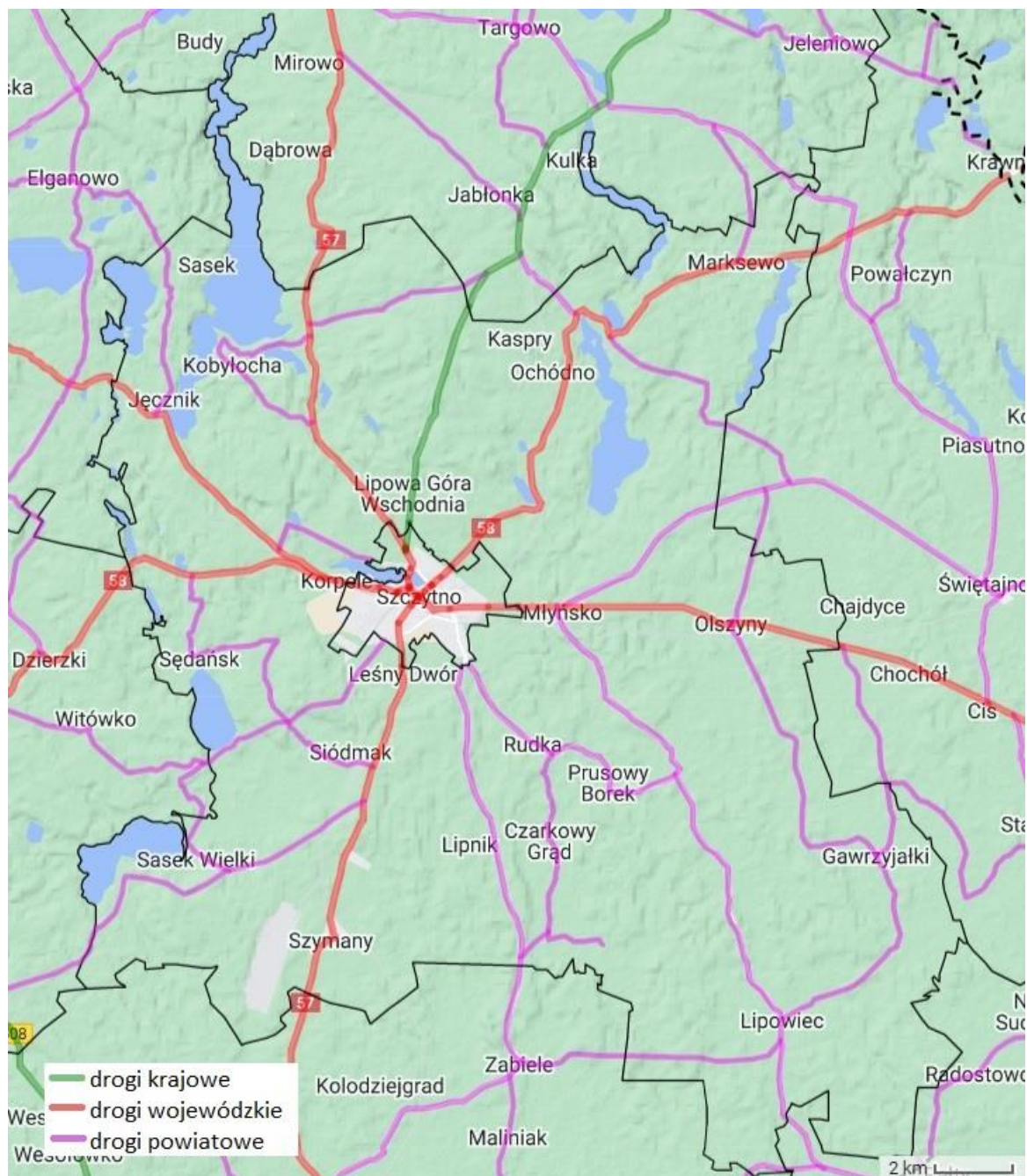
Siatka drogowa gminy Szczytno ma zróżnicowany stan nawierzchni. Niestety, część dróg jest w złym stanie technicznym i wymaga pilnych działań modernizacyjnych. Stan techniczny sieci drogowej często nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego, tak ciężarowego, jak i osobowego. Dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania, a także kolizyjności z drogami lokalnymi i siecią kolejową. Znacznym zagrożeniem dla samochodów osobowych oraz ruchu pieszego i szybko rozwijającej się turystyki rowerowej, jest tranzyt ciężarowy oraz ruch autokarowy.

Wśród potrzeb rozwojowych gminy wyróżnia się także braki w infrastrukturze drogowej, w szczególności zbyt mały odsetek utwardzonych nawierzchni dróg gminnych w największych skupiskach mieszkalnych oraz w miejscach, gdzie powstaje nowa zabudowa. W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w obszarach zabudowanych należy dążyć również do budowy infrastruktury okołodrogowej, w tym chodników i oświetlenia dróg.

Ważnym problemem z perspektywy dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa przemieszczających się mieszkańców gminy jest brak odpowiedniej infrastruktury ścieżek rowerowych.

Zapewnienie bezpiecznych połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami nie jest w pełni zależne od gminy ze względu na fakt, iż główne szlaki komunikacyjne (rys. 4) biegnące przez gminę są drogami krajowymi, wojewódzkimi czy powiatowymi, co uniemożliwia gminie prowadzenie na nich inwestycji. Gmina Szczytno jako zarządca dróg gminnych może samodzielnie realizować zadania wyłącznie w pasie dróg gminnych.

Rysunek 4. Układ dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych terenie gminy w podziale na kategorie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg Powiatowych w Szczecinie (<http://www.zui.com.pl/zdp/szczecino.html>).

Transport publiczny

Gmina Szczecno nie posiada własnych połączeń autobusowych. Jak wynika z danych Starostwa Powiatowego, na terenie powiatu i gminy usługi transportu publicznego realizowane są przez inne podmioty świadczące połączenia w ramach linii regularnych⁷. Są to w większości podmioty prywatne. Z tego względu o dostępności transportowej w głównej mierze decyduje rachunek ekonomiczny firm przewozowych, co powoduje, że w najmniej korzystnej sytuacji znajdują się najmniejsze miejscowości

⁷ Dane za: https://bip.powiatuszczycienski.pl/145/Wydzial_Komunikacji_2C_Transportu_i_Drog/

i zagraniczne. Port wyposażony jest w pełną infrastrukturę przygotowaną do obsługi samolotów pasażerskich poruszających się zarówno w trybie rejsowym jak i czarterowym. Jest jedynym portem lotniczym w województwie warmińsko-mazurskim. Część lotnicza lotniska zajmuje powierzchnię około 322 ha.

Lotnisko Olsztyn-Mazury zlokalizowane jest w Obszarze NATURA 2000 oraz częściowo w Obszarze Chronionego Krajobrazu.

W 2021 roku na lotnisku Olsztyn-Mazury zanotowano 1 828 operacji startów i lądowań samolotów (co stanowi spadek o 13 proc. do 2020 roku) i obsłużono 46 939 pasażerów. W porównaniu z 2020 rokiem, jest to spadek o 25 proc., kiedy to z regionalnego portu skorzystały 62 395 osoby (rejsowy ruch pasażerski ograniczany był przez pandemię COVID-19). Warto jednak podkreślić, że port lotniczy utrzymywał w pandemii ciągłość operacyjną, zapewniając obsługę m.in. lotów szkoleniowych, medycznych, biznesowych, wojskowych i transportowych. W 2021 roku pasażerowie lotniska w Szymanach mogli skorzystać z lotów do Londynu Stansted i Luton, Dortmundu oraz Krakowa., a także sezonowo do Wrocławia oraz chorwackiej Rijeki. W czerwcu 2022 roku uruchomione zostało także nowe połączenie, z Rzeszowem.

W 2021 roku rozpoczęto prace budowlane związane z dostosowaniem infrastruktury lotniska do II kategorii systemu precyzyjnego podejścia do lądowania ILS. Głównym celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa wykonywania operacji lotniczych w strefie airside lotniska, a także zwiększenie dostępności komunikacyjnej portu, szczególnie w trudnych warunkach atmosferycznych. Zakończenie całości inwestycji, łącznie z wdrożeniem operacyjnym planowane jest na koniec 2023 roku. Także w 2021 roku spółka zarządzająca lotniskiem w Szymanach uzyskała Certyfikat Agenta Obsługi Naziemnej (AHAC) oraz Status Zarejestrowanego Agenta, uprawniające do obsługi operacji lotniczych typu cargo, czyli transportu towarów i poczty. Władze lotniska nawiązały również współpracę z PLL LOT w zakresie obsługi lotów cargo tego przewoźnika, co skutkowało dodaniem Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury do sieci transportowej RFS LOT- u, umożliwiając tym samym wybór lotniska w Szymanach jako tzw. portu wyjścia w bezpiecznym łańcuchu dostaw przesyłek lotniczych. Dzięki temu lokalni przedsiębiorcy zainteresowani wysyłką swoich produktów drogą lotniczą będą mogli nadać w gminie Szczytno, a te na pokładzie samolotu LOT-u będą kontynuowały swoją podróż do lotniska docelowego.

W listopadzie 2021 roku odbyło się otwarcie hangarów lotniczych, przeznaczonych do postoju oraz obsługi średnich i małych statków powietrznych. Pierwszym najemcą jednego z nowo wybudowanych hangarów jest szkoła pilotażu. W grudniu 2021 roku port lotniczy został włączony przez Komisję Europejską do sieci TEN-T (Transeuropejskiej Sieci Transportowej) z uwagi na istotną rolę w rozwoju spójnej i połączonej infrastruktury transportowej UE. Otwiera to nowe możliwości rozwoju zarówno regionalnego lotniska, jak też całego regionu Warmii i Mazur, w ramach dofinansowania z Unii Europejskiej, np. w oparciu o programy będące częścią instrumentu Łącząc Europę (CEF) w perspektywie 2021-2027, która wspierać będzie infrastrukturę transportową podwójnego zastosowania.⁸

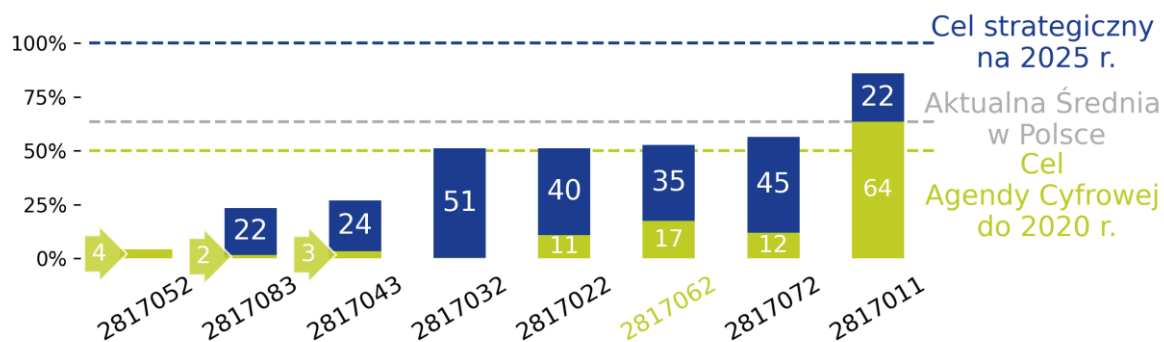
Dostępność sieci Internet

Jednym z czynników negatywnie oddziałujących na możliwość rozwojowe gminy jest dostępność sieci Internet. Nadal penetracja budynkowa Internetem w gminie jest niska (dane UKE w tabeli poniżej), w wielu lokalizacjach występują tzw. białe plamy (miejsca z brakiem dostępu do sieci). Na terenie gminy usługi dostępu do Internetu świadczy 17 podmiotów telekomunikacyjnych, a sytuacja

⁸ <https://www.rynek-lotniczy.pl/wiadomosci/olsztynmazury-niespelna-47-tys-pasazerow-w-calym-2021-roku-13456.html>

w zakresie dostępności sieci ma się poprawić do końca 2023 roku wraz z realizacją kolejnych inwestycji współfinansowanych w ramach konkursów Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Wykres 12. Zestawienie penetracji budynkowej Internetem szerokopasmowym w gminach powiatu szczycieńskiego na koniec 2019 r. i planowana na koniec 2023 r.

2817052 – Rozogi, 2817083 – Wielbark, 2817043 – Pasym, 2817032 – Jedwabno, 2817022 – Dźwierzuty, 2817062 – gmina Szczytno, 2817072 – Świątajno, 2817011 – miasto Szczytno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE (<https://mapbook.uke.gov.pl/>).

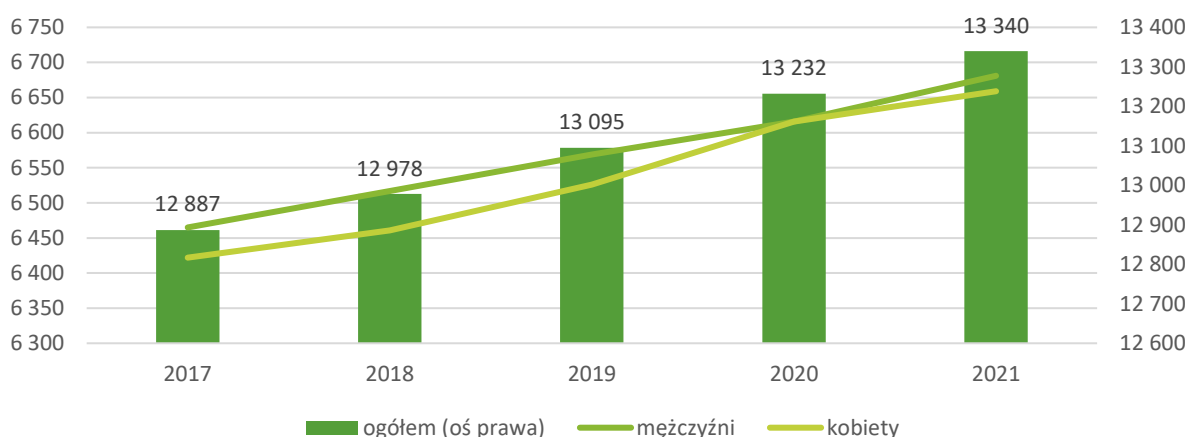

Źródło: <https://powiatszczycienski.pl/401-1399,Odbior-drogi-powiatowej-nr-1667N-w-miejscowosci-Plozy-Gmina-Szczytno,0.html>

Ludność i procesy demograficzne

Na terenie gminy Szczytno, według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2021 roku, zameldowanych było 13340 osób (6681 mężczyzn i 6659 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie w 2021 r. wyniosła 39 os/km². Wykres 13 ilustruje dynamikę zmian ludności w ostatnich 5 latach.

Wykres 13. Liczba ludności w gminie Szczytno w latach 2016-2020 (pobyt stały i czasowy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Liczba mieszkańców wykazywała tendencję wzrostową w całym analizowanym okresie. Spowodowane to było przez pozytywne saldo migracji (por. tabela 2), gdyż wskaźniki opisujące ilościowo przyrost naturalny z każdym rokiem spadały, aby w 2021 roku osiągnąć wartość ujemną (por. tabela 3).

Tabela 2. Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (liczba osób) w kolejnych latach

	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania ogółem	249	266	284	285	297
zameldowania z miast	184	191	212	205	225
zameldowania ze wsi	63	69	69	73	66
wymeldowania ogółem	173	173	159	170	183
wymeldowania do miast	129	129	120	129	128
wymeldowania na wieś	42	44	38	41	55
saldo migracji	76	93	125	115	114
saldo migracji na 1000 osób	5,9	7,2	9,6	8,7	8,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W roku 2019 zaobserwowano najwyższą w analizowanym okresie wartość salda migracji, tj. 9,6 promila. Wysoka wartość tego wskaźnika zanotowana została także w 2020 roku. Można na tej podstawie wyciągnąć wniosek, że gmina Szczytno była beneficjentem migracji spowodowanej pandemią, a także (co potwierdza stale dodatnie saldo migracji) korzysta na procesie suburbanizacji ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze i wysoką dostępność gruntów pod zabudowę mieszkaniową.

Tabela 3. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w gminie w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	126	118	124	116	101
Urodzenia żywe, mężczyźni	63	58	60	58	53
Urodzenia żywe, kobiety	63	60	64	58	48
Zgony ogółem	83	103	123	116	123
Zgony ogółem, mężczyźni	51	47	66	73	71
Zgony ogółem, kobiety	32	56	57	43	52
Przyrost naturalny	43	15	1	0	-22
Przyrost naturalny, mężczyźni	12	11	-6	-15	-18
Przyrost naturalny, kobiety	31	4	7	15	-4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	3,36	1,16	0,08	0,00	-1,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

W analizowanym okresie nastąpiła istotna zmiana w zakresie wskaźników opisujących przyrost naturalny. Przewaga liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów systematycznie malała. W 2019 roku nastąpił znaczny wzrost liczby zgonów spowodowany prawdopodobnie czynnikami demograficznymi, a w latach kolejnych także pandemią i jej oddziaływaniem na system opieki zdrowotnej. Poziom przyrostu naturalnego był na podobnym poziomie w 2020 roku, ale już rok później statystyki wskazały, po raz pierwszy w analizowanym okresie, ujemne saldo przyrostu naturalnego, co spowodowane było znacznym spadkiem liczby urodzeń żywych przy podtrzymanym trendzie w zakresie liczby zgonów.

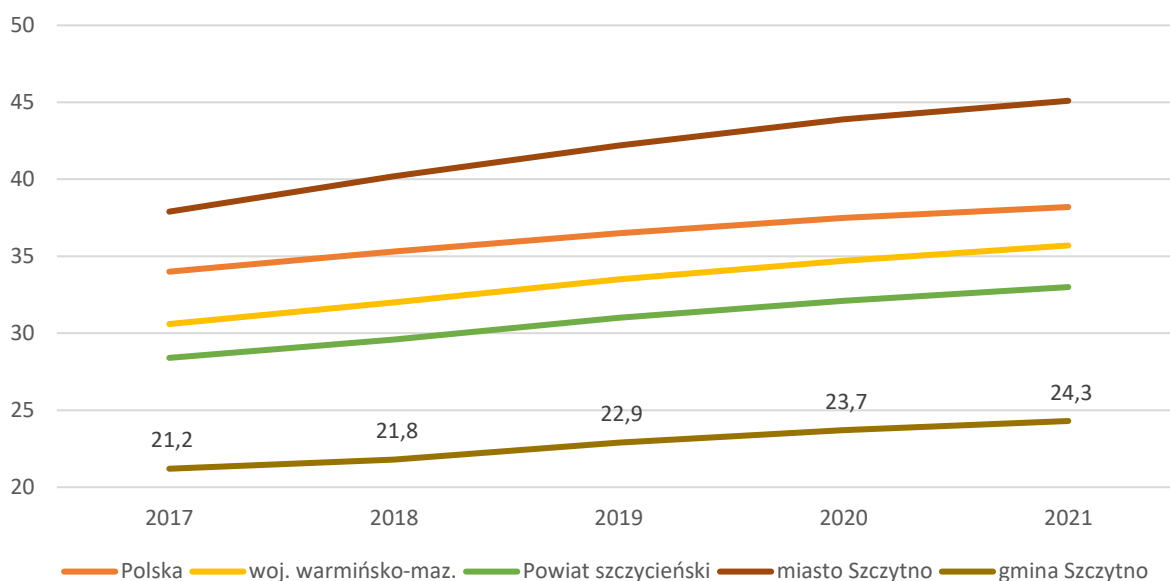
Tabela 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci

	2017	2018	2019	2020	2021
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	2 371	2 352	2 348	2 352	2 355
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej: mężczyźni	1 248	1 232	1 230	1 224	1 231
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej: kobiety	1 123	1 120	1 118	1 128	1 124
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	8 752	8 805	8 834	8 888	8 932
w wieku produkcyjnym: mężczyźni	4 642	4 669	4 688	4 713	4 733
w wieku produkcyjnym: kobiety	4 110	4 136	4 146	4 175	4 199
w wieku poprodukcyjnym	1 764	1 821	1 913	1 992	2 053
w wieku poprodukcyjnym: mężczyźni	575	616	651	679	717
w wieku poprodukcyjnym: kobiety	1 189	1 205	1 262	1 313	1 336

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Dobłą ilustracją sytuacji demograficznej gminy jest rosnący, lecz nadal relatywnie niski współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, który liczony jest (wg metodyki GUS) jako liczba osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata.

Wykres 14. Współczynnik obciążenia demograficznego w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

W przypadku gminy Szczytno wartość współczynnika jest zdecydowanie niższa niż średnia krajowa, wojewódzka czy powiatowa i wynosiła w 2021 roku mniej niż 25. Jednocześnie trend w kierunku starzenia się społeczeństwa jest jednakowy, jak w reszcie kraju. Jednocześnie bardzo widoczna jest różnica w wymiarze tego wskaźnika pomiędzy gminą Szczytno a miastem Szczytno (gminą miejską), które w 2021 roku zanotowało go na poziomie 45,1.

Największą liczbę mieszkańców skupiają, według danych z ewidencji ludności na koniec 2021 roku, miejscowości Kamionek, Rudka i Nowe Gizewo (odpowiednio 1054, 1028 i 986 osób). Pozostała część ludności zamieszkuje inne, mniejsze sołectwa. W analizowanym okresie wahania liczby ludności w poszczególnych sołectwach nie miały charakteru wyjątkowego czy ponadprzeciętnego.

Tabela 5. Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy Szczytno (stan na 31 grudnia)

Lp.	Miejscowość	ogółem		kobiety		mężczyźni	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
1.	Czarkowy Grąd	90	93	44	46	46	47
2.	Dębówko	227	231	123	126	104	105
3.	Gawrzyjałki	332	333	167	169	165	164
4.	Janowo	155	143	81	75	74	68
5.	Jęcznik	139	136	74	73	65	63
6.	Kamionek	1041	1054	545	552	496	502
7.	Kasprzy	31	31	15	15	16	16
8.	Kobyłocha	63	67	33	33	30	34
9.	Korpele	459	472	234	238	225	234
10.	Lemany	397	412	209	216	188	196
11.	Leśny Dwór	405	393	200	193	205	200
12.	Lipnik	4	4	2	2	2	2
13.	Lipowa Góra Wschodnia	637	672	318	334	319	338
14.	Lipowa Góra Zachodnia	188	177	98	90	90	87

15.	Lipowiec	821	814	431	424	390	390
16.	Lipowiec Mały	73	76	39	41	34	35
17.	Małdaniec	168	172	68	69	100	103
18.	Marksewo	160	158	77	76	83	82
19.	Młyńsko	40	39	22	21	18	18
20.	Niedźwiedzie	145	143	70	70	75	73
21.	Nowe Dłutówko	15	15	6	6	9	9
22.	Nowe Gizewo	981	986	497	500	484	486
23.	Nowiny	304	301	152	149	152	152
24.	Ochódno	27	27	17	17	10	10
25.	Olszyny	936	932	439	437	497	495
26.	Piece	42	45	21	22	21	23
27.	Piecuchy	86	86	45	44	41	42
28.	Płozy	443	463	213	221	230	242
29.	Prusowy Borek	137	134	65	64	72	70
30.	Pużary	45	44	22	21	23	23
31.	Romany	530	527	269	265	261	262
32.	Rudka	1028	1052	495	506	533	546
33.	Sasek	7	7	3	3	4	4
34.	Sasek Mały	102	102	56	55	46	47
35.	Sasek Wielki	99	96	43	43	56	53
36.	Sawica	11	11	7	7	4	4
37.	Sędańsk	132	135	65	67	67	68
38.	Siódmak	92	97	46	48	46	49
39.	Stare Kiejkuty	166	170	82	83	84	87
40.	Szczycionek	265	267	131	132	134	135
41.	Szymany	547	540	279	277	268	263
42.	Trelkowo	291	283	146	141	145	142
43.	Trelkówko	139	145	70	72	69	73
44.	Ulązki	19	19	12	11	7	8
45.	Wałpusz	78	81	41	42	37	39
46.	Wały	235	228	115	112	120	116
47.	Wawrochy	427	423	198	196	229	227
48.	Wikno	2	2	0	0	2	2
49.	Wólka Szczycieńska	59	60	30	30	29	30
50.	Zielonka	187	183	94	92	93	91
51.	Żytkowizna	5	1	2	0	3	1
	RAZEM	13012	13082	6511	6526	6501	6556

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności w 2021 r.

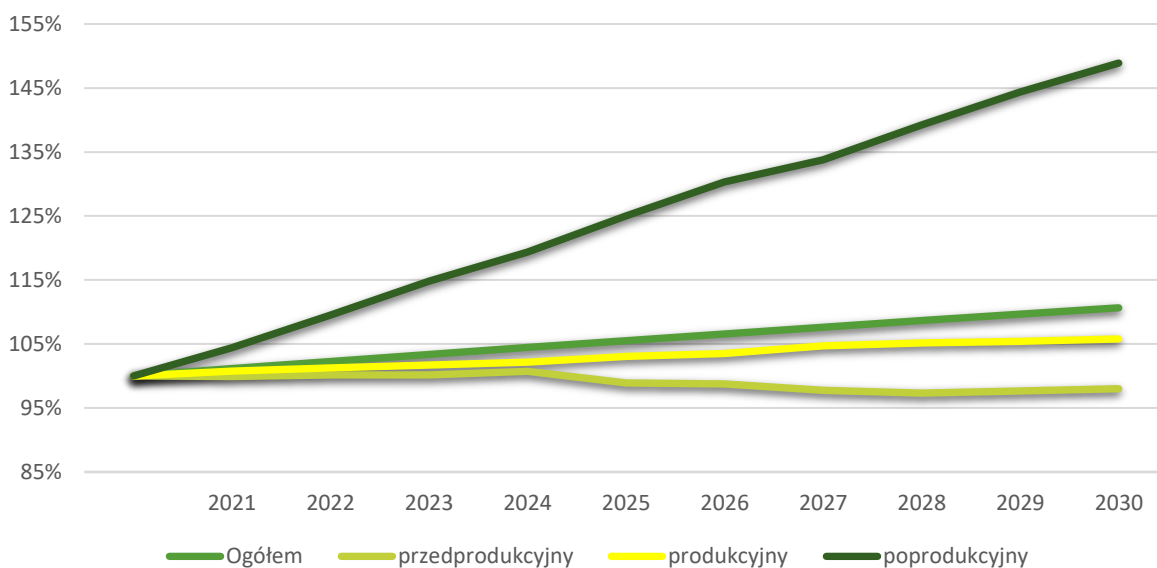
Prognoza demograficzna GUS⁹ wskazuje na stały wzrost liczby mieszkańców w okresie obowiązywania niniejszej strategii. Do 2030 roku liczba mieszkańców gminy może wzrosnąć do 14791 osób, czyli o blisko 11% w relacji do 2021 roku.

Według prognozy GUS, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie stale rosła. W przypadku populacji mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym sytuacja będzie wyglądała inaczej, po

⁹ GUS, Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne), GUS, 2016.

okresie stagnacji do 2024 roku, nastąpi jej zmniejszenie do poziomu 98% wielkości obecnej i utrzymanie tej wielkości w dalszej części prognozowanego okresu.

Wykres 15. Prognoza zmian liczby ludności do 2030 r. w podziale na grupy (2020 r. = 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne) wydanej przez GUS.

Sytuacja demograficzna gminy nie odbiega znacznie od statystyk ogólnopolskich. Prognoza GUS dla gmin na lata 2017-2030, pomimo istotnie skróconego horyzontu czasowego, w porównaniu do prognoz dla nadrzędnych jednostek terytorialnych (opracowywanych do 2050 r.), pokazuje szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości w całej Polsce (w dwóch trzecich polskich gmin udział ludności w wieku poprodukcyjnym przekroczy 20% całej populacji). W gminie Szczytno, w 2030 roku, także odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym przekroczy 20% ogółu obywateli.

Gospodarka i rynek pracy

Przedsiębiorczość

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Szczytno na koniec 2021 roku wynosiła 1209 podmiotów, w tym (dane GUS). Firmy sektora prywatnego zgrupowane były w następujących kategoriach¹⁰:

- handel hurtowy i detaliczny,
- przetwórstwo przemysłowe,
- budownictwo,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,
- przetwórstwo i obróbka drewna,
- produkcji wyrobów budowlanych z betonu,
- usługi i handel.

W ciągu ostatnich pięciu lat szczególnie widocznie zwiększyła się liczba przedsiębiorców zajmujących się działalnością rejestrowaną poza sekcją A rodzajów działalności PKD 2007, czyli rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Szczegółowe dane przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Szczytno wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	949	997	1 082	1 138	1 209
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66	63	66	65	65
przemysł i budownictwo	269	285	338	364	395
pozostała działalność	614	649	678	709	749

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W dominującej większości działalność gospodarczą prowadzą podmioty z sektora prywatnego. Liczba podmiotów, których właścicielem jest sektor publiczny z roku na rok ulega zmniejszeniu.

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na sektory w latach 2017-2021

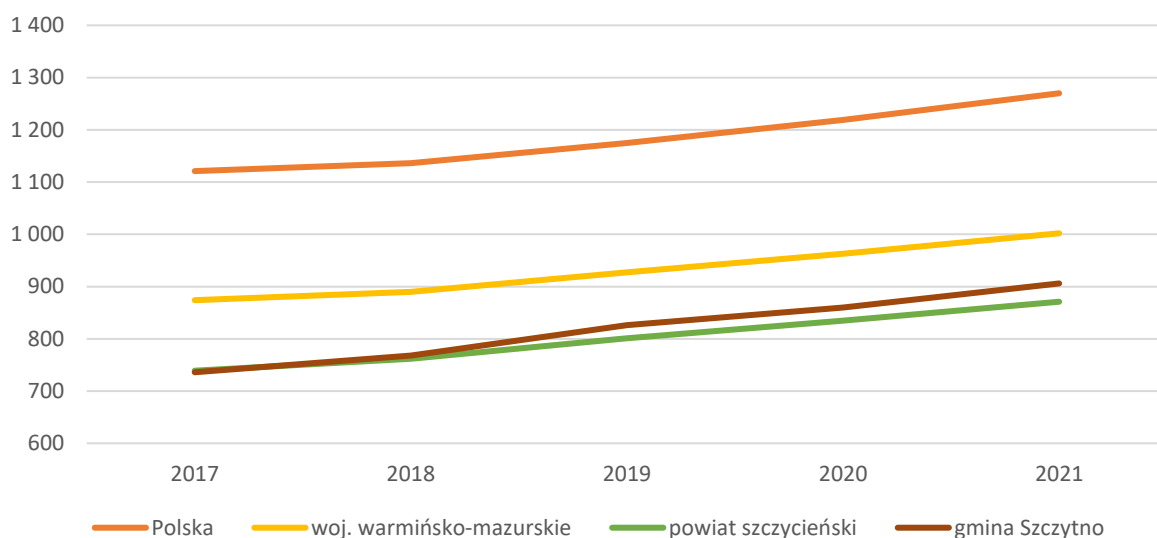
	2017	2018	2019	2020	2021
sektor publiczny	11	11	12	12	15
sektor prywatny	937	983	1 068	1 123	1 191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odczyt poziomu przedsiębiorczości mierzonego liczbą zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów na 10 tys. mieszkańców (por. wykres 16) wskazuje, że wartość ta dla gminy (906 w 2021 roku) jest nieznacznie wyższa niż średnia dla całego powiatu szczycieńskiego (871). Jednocześnie wskaźnik ten jest niższy niż wartość przypisywana województwu warmińsko-mazurskiemu (1002) i całej Polsce (1270). Szczególnie istotny jest fakt, że przyrost postaw przedsiębiorczych mierzonych tym wskaźnikiem na terenie gminy jest zdecydowanie szybszy niż nie tylko w skali powiatu, ale także w porównaniu ze średnią wojewódzką i krajową.

¹⁰ Raport o stanie Gminy Szczytno za 2021 r., Gmina Szczytno, 2022.

Wykres 16. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zakresie form organizacyjnych, większość przedsiębiorców to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wg danych GUS w 2021 roku było to prawie 90% wszystkich przedsiębiorstw). Po spadku w 2018 roku, w kolejnych latach zwiększała się systematycznie liczba spółek handlowych, jednocześnie ustabilizowała się liczba tych spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Szczegółowe informacje zawiera tabela 8.

Tabela 8. Formy organizacyjne prowadzenia działalności gospodarczej w latach 2017-2021 za bazą REGON

	2017	2018	2019	2020	2021
sektor prywatny ogółem	937	983	1 068	1 123	1 191
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	814	862	937	990	1 051
spółki handlowe	52	44	50	51	55
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	9	7	6	7	7
spółdzielnie	3	2	2	2	2
fundacje	2	3	3	5	4
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	26	31	34	33	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Blisko 98% podmiotów gospodarczych w gminie w 2021 roku stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób (por. tabela 9). Warto podkreślić, że liczba przedsiębiorstw spełniających kryterium małych w zakresie liczby pracowników systematycznie spadała w analizowanym okresie (zmniejszyła się o 28%). Także w grupie średnich przedsiębiorstw nie zanotowano pozytywnego trendu. Ich liczba zmniejszyła się z 7 do 6 i od 2018 roku utrzymuje się na tym poziomie.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości

	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 9	913	967	1 054	1 110	1 182
10 - 49	29	24	22	22	21
50 - 249	7	6	6	6	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

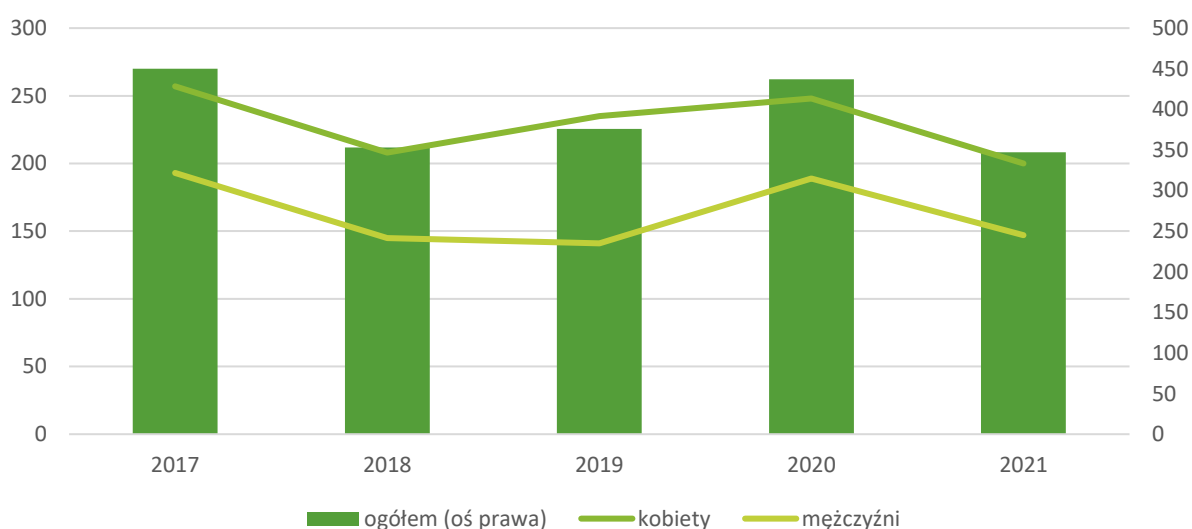
Największymi prywatnymi pracodawcami w gminie są przede wszystkim spółki funkcjonujące w Podstrefie Szczytno-Korpele Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (m. in. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „SAS” Andrzej Świderski – 180 osób, CETCO-POLAND – 90 osób czy Mackiewicz Prefabrykacja sp. z o. o. – 50 osób), a także lotnisko Szymany (Warmia i Mazury sp. z o. o. – 127 osób)¹¹.

Rynek pracy

Zanim dokonana zostanie analiza sytuacji na rynku pracy w gminie Szczytno, warto zdefiniować otoczenie, w jakim gmina funkcjonuje, tzn. trendy determinujące sytuację zatrudnionych w województwie warmińsko-mazurskim. W ostatnich latach sytuacja na rynku pracy w województwie, podobnie jak w całej Polsce, uległa poprawie. Tempo zmian w województwie było jednak nieco wolniejsze niż w kraju¹². Warmińsko-mazurskie jest jednym z mniej aktywnych ekonomicznie regionów w Polsce. Pod względem aktywności osób w wieku produkcyjnym plasowało się w minionych latach na ostatnich miejscach w kraju, podobnie jak w przypadku wskaźnika zatrudnienia. Źródła tej sytuacji upatruje się w słabszym poziomie rozwoju przemysłu i handlu, a także braku dużych miast stanowiących centra handlowo-usługowo-logistyczne. Duże znaczenie dla województwa mają rolnictwo i turystyka, a więc branże, w których praca charakteryzuje się sezonowością.

W gminie Szczytno na koniec grudnia 2021 roku było 347 bezrobotnych, co oznaczało spadek w stosunku do 450 osób zarejestrowanych w tym samym dniu 2017 roku.

Wykres 17. Bezrobotni zarejestrowani wg płci na koniec grudnia w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

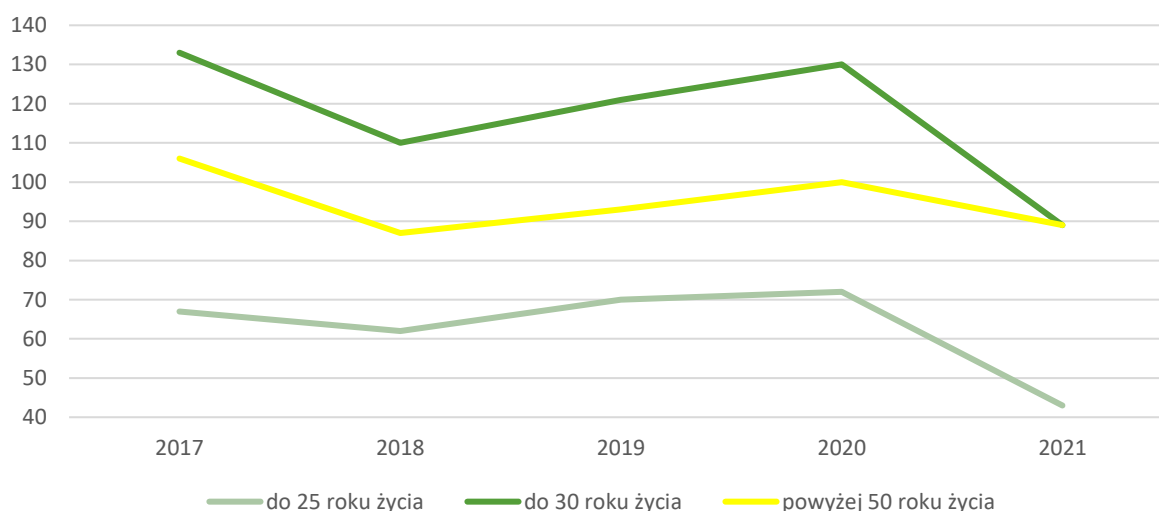
¹¹ Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie na koniec 2020 r.

¹² Urząd Statystyczny w Olsztynie, *Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018–2019*, Olsztyn 2020.

Liczba osób bezrobotnych przejściowo wzrosła w 2020 roku, co mogło być skutkiem zmian w gospodarce spowodowanych pandemią. Wyraźnie wyższa jest liczba bezrobotnych kobiet, trend ten od wielu lat nie zanika. Według GUS na koniec 2021 roku w gminie było 159 osób długotrwale bezrobotnych, liczba ta zmniejszyła się z 184 osób notowanych na koniec 2017 roku.

Pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby osób bezrobotnych w grupie wiekowej do 25 i do 30 roku życia, co oznacza, że młode osoby coraz lepiej przygotowane są do wymagań rynku pracy. Niestety liczba osób bezrobotnych w grupie powyżej 50 roku życia ustabilizowała się na poziomie notowanym w 2018 roku.

Wykres 18. Bezrobotni zarejestrowani wg grup wiekowych na koniec czerwca w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w gminie jest poprawa sytuacji mieszkańców gminy na rynku pracy, zarówno kobiet jak i mężczyzn w 2021 roku, która jest argumentem potwierdzającym tezę o odbudowie lokalnej gospodarki po negatywnych skutkach wynikłych na skutek pandemii.

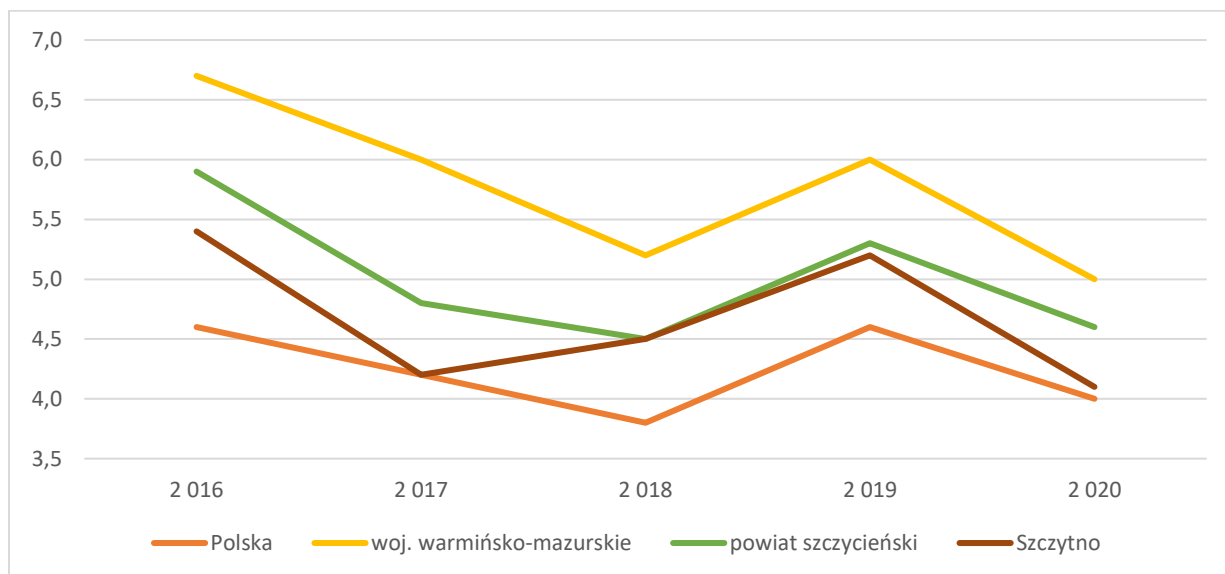
Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci na koniec roku w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	5,4%	4,2%	4,5%	5,2%	4,1%
mężczyźni	4,4%	3,3%	3,2%	4,2%	3,3%
kobiety	6,6%	5,3%	6,0%	6,3%	5,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie jest zdecydowanie niższy niż w powiecie i województwie i zbliżył się na koniec 2021 roku do wartości notowanych na poziomie kraju. Wskazany (por. wykres 19) trend dowodzi, że sytuacja na rynku pracy w gminie Szczytno, choć dotknięta przez pandemię jest nadal lepsza niż w regionie stanowiącym dla niej naturalny punkt odniesienia.

Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie na tle powiatu, województwa i kraju na koniec roku (dane w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tereny inwestycyjne – Podstrefa SSE

Na terenie gminy zlokalizowana jest podstrefa Szczytno-Korpele Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. (WMSSE). WMSSE jest jedną z 14 stref ekonomicznych w Polsce.

Aktualnie w Podstrefie Szczytno funkcjonuje (prowadzi działalność gospodarczą) 13 przedsiębiorców, z czego: 9 posiada ważne zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie W-M SSE, 3 posiada ważną decyzję o wsparciu, a 2 prowadzi działalność gospodarczą na ogólnych zasadach (nie posiadały zezwolenia lub zezwolenie wygasło – pomoc publiczna została wykorzystana).

Ww. przedsiębiorcy zagospodarowali ponad 21 ha terenu, zainwestowali ponad 150 mln zł i zatrudniają średnio ponad 500 pracowników. Około 8 ha terenu zostało sprzedane inwestorom, którzy nie zdecydowali się na realizację inwestycji (zezwolenia wygasły). Około 3 ha terenu zajęte jest przez infrastrukturę techniczną (sieć dróg wewnętrznych) Do zagospodarowania pozostało jeszcze ok. 10 ha terenu.

Środowisko naturalne i infrastruktura

Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna¹³

Klimat

Obszar gminy Szczytno znajduje się w mazurskim regionie klimatycznym, we wschodnio-bałtyckiej dzielnicy klimatycznej, chłodniejszej od sąsiadującej od zachodu dzielnicy zachodnio-bałtyckiej, lecz cieplejszej niż przyległa od południa dzielnica mazurska. Implikuje to niekorzystne warunki klimatycznej i stosunkowo niską temperaturę roczną – 6,6 stopnia C (przy średniej lipca 17,7 stopnia C, a stycznia minus 2,5 stopnia C), co czyni gminę jednym z najchłodniejszych miejsc w Polsce. Przeciętna roczna liczba dni z temperaturą poniżej 0 stopni C (przymrozki i mrozy) wynosi 140 dni, co powoduje relatywnie krótki okres wegetacji.

Dominują wiatry z kierunku zachodniego oraz północnego i wschodniego. Rozkład wiatrów decyduje, że większej uciążliwości należy się spodziewać po stronie północnej, północno-wschodniej i wschodniej. Pewne obniżenie stopnia uciążliwości możliwe jest z kierunków, gdzie obserwuje się wyższe średnie prędkości wiatru. Opady są stosunkowo wysokie – średnio 600 mm, co jest charakterystyczne dla całej strefy pojezierzy północno-wschodnich Polski. W ciągu roku opady atmosferyczne rozkładają się nierównomiernie. Najmniejsza ilość opadów przypada na okres od stycznia do marca, w miesiącach następnych wysokość opadu zwiększa się, osiągając maksimum w lipcu i sierpniu. W okresie jesiennym spada dwukrotnie więcej opadów niż w okresie wiosennym. Pokrywa śnieżna pojawia się przeciętnie w drugiej dekadzie listopada, a czas jej trwania wynosi 80 – 90 dni.

Wody powierzchniowe i wody podziemne¹⁴

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w myśl polskiego prawa, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną jest Jednolita Część Wód (JCW). Jednolite części wód dzielimy na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) i Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Gmina znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

- Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):
 - LW30279,
 - LW30300,
 - LW30311,
 - LW30312,
 - LW30324,
 - RW200017265269,
 - RW2000172654292,
 - RW200017265449,
 - RW2000172654549,
 - RW200017265469,
 - RW2000202654299,
 - RW200025264299,
 - RW2000252654279.

¹³ Wykorzystano badania prowadzone na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno uchwalonego 30 grudnia 2021 roku.

¹⁴ W niniejszej strategii rozwoju uwzględniono uwarunkowania wynikające z wymienionych w art. 315 pkt. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, z późn. zm.) dokumentów, tj. z planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planu przeciwdziałania skutkom suszy.

- Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):
 - PLGW700031,
 - PLGW700050.

Sieć hydrograficzna gminy jest urozmaicona. Składają się na nią liczne jeziora, rzeki i kanały oraz wiele uzupełniających je licznych mniejszych cieków oraz rowy melioracyjne.

Główne ciekі płynące przez teren gminy to rzeka Sawica, Wałpusza i Radostówka.

- Sawica - lewy dopływ Omulwi, który bierze początek na terenach wokół jeziora Sawica, a także w jeziorach powyżej. Rzeka następnie wpływa do jeziora Natać, po wypłynięciu łączy się z rzeką Saska, następnie wpływa do Jeziora Sędańskiego, dalej jeziora Sasek Mały i na terenie Wielbarka wpada do Omulwi.
- Wałpusza - lewy dopływ Omulwi o całkowitej długości wraz z jeziorem Wałpusz 65,7 km. Cały bieg rzeki znajduje się na terenie powiatu szczycieńskiego. Wałpusza wypływa z jeziora Wałpusz, płynie z północy na południe i na południowej granicy powiatu wpływa do Omulwi. Przy trasie tworzy niewielkie rozlewisko zwane Młyńskim Stawem. Na prawie całej długości jest rzeką w dużym stopniu uregulowaną.
- Radostówka - struga, która wypływa z bagnistych łąk w pobliżu wsi Olszyny o długości ok. 27 km, po połączeniu z Jerutką (wypływa z jeziora Marksewo) tworzy rzekę Rozoga, która później uchodzi do Narwi powyżej Ostrołęki.

Na terenie gminy jeziora koncentrują się w północnej części gminy oraz przy zachodniej granicy gminy. Główne jeziora na terenie gminy. Główne jeziora na terenie gminy (lub w bezpośrednim sąsiedztwie) to Sasek Wielki, Wałpusz, Sędańskie i Marksoby.

Gmina Szczytno znajduje się na jednolitej części wód podziemnych nr 50 oraz w niewielkiej (północno-wschodniej) części nr 31.

W obrębie JCWPd 50 wyróżniono dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe i paleogeńsko-neogeńskie. W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego wyróżniono trzy poziomy wodonośne o nieciągłym rozprzestrzenieniu, rozdzielone utworami słabo przepuszczalnymi. Zasilanie utworów czwartorzędu odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych w strefach wododziałowych, które w dużej zgodności pokrywają się z granicami jednostki. Przepływ wód podziemnych odbywa się kierunku większych rzek, którymi w tej jednostce są: Szkwa, Rozoga, Omulew, Róż, Różanica, Orzyc i Pełta. Lokalne systemy krążenia wód podziemnych determinowane są przez dopływy Narwi, jednakże występowanie znacznej ilości jezior w tym rejonie sprawia, że przepływ wód podziemnych wymuszony jest także drenującym charakterem największych jezior. Przepływ wód odbywa się generalnie w kierunku południowo-wschodnim, ku głównej bazie drenażu, którą jest Narew. Poziom ten jest bardzo powszechnie eksploatowany na potrzeby bytowo – gospodarcze. Zalegające niżej poziomy wodonośne zasilane są na drodze przesączania wód przez utwory trudno przepuszczalne poziomu izolującego, a przy jego braku – zasilanie jest bezpośrednie z wyżej leżącego poziomu. Istotną rolę w zasilaniu niżej zalegających poziomów odgrywają również okna hydrogeologiczne. Piętro paleogeńsko-neogeńskie nie zachowuje ciągłości w obrębie całej jednostki, ponadto wykazuje znaczne zróżnicowanie pod względem głębokości występowania i miąższości warstw. Piętro to zasilany jest na drodze przesączania wód przez utwory trudno przepuszczalne, a jego bazą drenażu, podobnie jak płytszych poziomów czwartorzędowych jest Narew.

Pod względem warunków dla wody do picia, określonych we właściwych przepisach, wody podziemne z utworów czwartorzędowych charakteryzują się przede wszystkim podwyższoną i wysoką zawartością

związków żelaza i manganu. Niekiedy stwierdza się duże ilości amoniaku, przekraczające 1,5 mg/dm³. Jakość głębiej zalegających warstw wód podziemnych jest dobra lub bardzo dobra.

Ujęcia wody w gminie Szczytno:

- Kamionek - zaopatruje w wodę miejscowości: Kamionek, Lipowa Góra Zachodnia, Szczycionek, Dębówko, Piece, Jęcznik, Korpele, Janowo, Sędańsk, Siódmak, Wólka Szczycieńska, Leśny Dwór,
- Olszyny - zaopatruje w wodę miejscowość Olszyny,
- Wawrochy - zaopatruje w wodę miejscowości: Wawrochy, Płozy, Prusowy Borek, Rudka, Nowe Gizewo, Czarkowy Grąd, Małdaniec, Piecuchy,
- Szymany - zaopatruje w wodę miejscowości: Szymany, Szymanki, Nowiny, Sasek Mały, Sasek Wielki,
- Trelkowo - zaopatruje w wodę miejscowości: Trelkowo, Trelkówko, Kobyłocha,
- Romany - zaopatruje w wodę miejscowości: Romany, Lipowa Góra Zachodnia, Lipowa Góra Wschodnia, Lemany, Zielonka, Wałpusz, Stare Kiejkuty,
- Lipowiec - zaopatruje w wodę miejscowości: Lipowiec, Lipowiec Mały, Wały, Pużary, Gawrzyjałki, Niedźwiedzie.

Na obszarze gminy w obrębie Lipowa Góra Wschodnia zlokalizowane jest ujęcie wody dla miasta Szczytno - ujęcie „LEMANY”.

Wody gruntowe są na ogół gorszej jakości niż wody wgłębne, głównie ze względu na czynniki antropogeniczne. Jakość płytko zalegających wód podziemnych ujmowanych przez studnie kopane odpowiada obowiązującym normom wody do picia. W wielu studniach pojawiają się zanieczyszczenia bakteriologiczne i chemiczne (głównie azotany).

Część obszaru gminy znajduje się w zasięgu zbiornika wód podziemnych wyznaczonych w utworach czwartorzędowych: GZWP 213 – Zbiornik międzymorenowy Olsztyn. Południowa część arkusza znajduje się w zasięgu nieudokumentowanego zbiornika w utworach trzeciorzędowych: GZWP 215 – Subniecka Warszawska, którego udokumentowanie wymaga szeroko zakrojonych prac i wierceń badawczych. Zbiornik nr 213 został udokumentowany w wyniku szczegółowego rozpoznania hydrogeologicznego. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne tego zbiornika wynoszą 290 tys. m³/d. Na terenie gminy nie występują obszary ochronne GZWP.

Analiza terenu gminy Szczytno na podstawie odpowiednich arkuszy map zagrożenia powodziowego prowadzi do wniosku, że na terenie gminy, we wschodniej jej części, znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%).

Zagospodarowanie terenów w granicach obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi jest ograniczone i powinno odbywać się na zasadach określonych w Ustawie Prawo wodne, ze szczególnym uwzględnieniem zakazu gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania oraz lokalizowania nowych cmentarzy.

Na terenach szczególnego zagrożenia powodzią wprowadzone powinny zostać ograniczenia w zabudowie. Ewentualne dopuszczenie realizacji zabudowy powinno zostać obwarowane koniecznością wykazania, że nie będzie ona zwiększała ryzyka powodziowego.

Zasady ochrony wód powierzchniowych na terenie gminy Szczytno:

- gospodarkę wodnościekową na terenach przeznaczonych pod lokalizację zabudowy należy realizować w formie równoległego uzbrajania w sieci wodociągowe i sieci kanalizacji sanitarnej,
- przeprowadzenie modernizacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz urządzeń melioracji szczegółowych,
- należy zachować odległości od linii brzegowej cieków umożliwiające przeprowadzenie robót sprzętem mechanicznym,
- niedopuszczenie wprowadzania odpadów, ścieków i innych zanieczyszczeń do wszystkich typów urządzeń melioracji wodnej,
- zwiększanie ilości zbiorników małej retencji,
- ograniczenie ilości przestrzeni utwardzonych,
- propagowanie zwiększania powierzchni biologicznie czynnej terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z produkcji rolniczej – propagowanie rolnictwa ekologicznego,
- wdrażania technologii o ograniczonym lub umiarkowanym zużyciu wody,
- realizacji przebudowy urządzeń wodnych oraz odprowadzania oczyszczonych ścieków deszczowych lub komunalnych do wód powierzchniowych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dla poprawy obecnej jakości wód podziemnych oraz zachowania ich zasobów należy podjąć działania polegające na:

- właściwym zagospodarowaniu obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć komunalnych, a szczególnie ujęć o małej izolacji,
- modernizacji oczyszczalni ścieków oraz tworzenie warunków do budowy oczyszczalni przydomowych i przyzagrodowych, gdy nie ma możliwości przyłączenia do zbiorowej sieci kanalizacyjnej lub jest to nieuzasadnione ekonomicznie,
- eliminacji zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód otwartych,
- ograniczeniu wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę pitną oraz stosowanie do celów technologicznych w przemyśle spożywczym,
- budowie systemów kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności w miejscowościach zwodociągowanych oraz położonych na obszarach występowania wód podziemnych bez izolacji,
- zwiększeniu skuteczności ochrony zasobów wód podziemnych przed ilościową i jakościową degradacją na skutek nadmiernego eksploatowania, przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi w szczególności z terenów zurbanizowanych,
- ochronie wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych,
- nakazie rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w istniejącej i projektowanej zabudowie mieszkaniowej i rekreacyjnej,
- podejmowaniu wspólnych działań z gminami i ich związkami w celu usprawnienia i unowocześnienia gospodarki wodno-ściekowej.

Gleby¹⁵

Zagospodarowanie terenu gminy ma charakter rolniczo-leśny. Gleby gminy zostały ukształtowane przez zlodowacenia. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych, na terenie gminy spotyka się najczęściej gleby piaszczyste, choć spore fragmenty terenu zajmują również gleby

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczytno..., op. cit.

pochodzenia organicznego, w większości torfowe, a także murszowe i mułowo-glejowe bielcowe i brunatne.

Gleby chronione mineralne rozwinęły się przeważnie na glinach. Pod względem typologicznym są to gleby brunatne wylugowane i pseudobielcowe. Pośród gleb pochodzenia organicznego w przewadze występują gleby torfowe.

Tabela 11. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Szczytno wg stanu na 15 czerwca 2021 roku

Lp.	Nazwa	Wartość w ha	Udział w powierzchni
1	użytki rolne - razem	14214	41,07%
	użytki rolne - grunty orne	7231	20,89%
	użytki rolne - sady	8	0,02%
	użytki rolne - łąki trwałe	3386	9,78%
	użytki rolne - pastwiska trwałe	2436	7,04%
	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	336	0,97%
	użytki rolne - grunty pod rowami	128	0,37%
2	grunty leśne -razem	17479	50,51%
	grunty leśne - lasy	17475	50,49%
	grunty leśne - grunty zadrzewione i zakrzewione	4	0,01%
3	grunty pod wodami razem	1210	3,50%
	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	1260	3,64%
	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	50	0,14%
4	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1492	4,31%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	301	0,87%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	31	0,09%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - inne tereny zabudowane	138	0,40%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	31	0,09%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	21	0,06%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	705	2,04%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	90	0,26%
	grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalniane	1	0,00%
5	tereny różne	213	0,62%
6	nieużytki	364	1,05%
	POWIERZCHNIA OGÓŁEM	34608	

Źródło: Starostwo Powiatowe w Szczytnie za: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczytno na lata 2021-2024 wraz z perspektywą na lata 2025-2028.

Gleby na obszarze gminy zalicza się przede wszystkim do gleb lekkich, słabo zbielicowanych, wytworzonych na glinach i piaskach. Do najlepszych gleb na terenie gminy – z punktu widzenia rolnictwa – należą gleby brunatne (III i IV klasa bonitacyjna). Obszary o najniższych klasach bonitacyjnych gleb znajdują się w obrębach Rudka, Niedźwiedzie, Piecuchy, Lemany i Zielonka. Struktura poszczególnych użytków rolnych zawarta została w poniższej tabeli.

Lasy i różnorodność biologiczna

Najpowszechniejszym ekosystemem na terenie gminy Szczytno są lasy. Ziemia Szczycieńska zaliczana jest do najbardziej wartościowych biologicznie obszarów Pojezierza Mazurskiego. Dzięki zetknięciu się dwóch form geomorfologicznych: moreny czołowej i sandry, obok okolic pagórkowatych usianych jeziorami, spotykamy duże równinne obszary zalesione borami sosnowymi i pokryte łąkami stanowiącymi uzupełnienie tego krajobrazu. Tak wielka różnorodność ukształtowania terenu pozwala na ogromne bogactwo zasobów fauny i flory. Ma to swoje odzwierciedlenie w liczbie gatunków zwierząt, w tym także łownych, takich jak jelenie, sarny, dziki, lisy, zające oraz chronionych - bobry, wilki, wydry, rysie. Występuje tu również 222 gatunków ptaków, z czego wiele z nich można spotkać tylko na tym terenie.

Pod względem geobotanicznym obszar gminy Szczytno leży w Prowincji Środkowoeuropejskiej:

- Dziale Północnym Mazursko-Białoruskim, Krainie Mazurskiej:
 - w Okręgu Olsztyńsko-Szczytnowskim, podokręgu Pasymsko-Szczytnowskim (F.1a.1.d);
 - w Okręgu Puszczy Napiwodzkiej, podokręgu Kobylski (F.1a.2.d), podokręgu Piduńsko-Wielbarski (F.1a.2.c);
 - w Okręgu Puszczy Piskiej (F.1a.5.a);
- Dziale Mazowiecko-Poleskim, Krainie Północnomazowiecko-Kurpiowskiej, w Podkrainie Kurpiowskiej, w Okręgu Zielonej Puszczy Kurpiowskiej, w podokręgu Chorzelsko-Lipowieckim (E.2b.7.a).

Świat roślin na terenie gminy jest bardzo urozmaicony ze względu na duże zalesienie. Kompleksy leśne na terenie gminy przynależą do Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (część zachodnia gminy) oraz Puszczy Piskiej (część południowo-wschodnia i północno-wschodnia gminy).

Na rozległych równinach sandrowych z ubogimi bielcowymi glebami piaszczystymi i niskim poziomem wód gruntowych dominują siedliska borów sosnowych. Głównym gatunkiem tu występującym jest sosna z domieszką świerka. Nieco żyzniejsze mineralne siedliska zajmują bory mieszane sosnowo-dębowo-świerkowe. W drzewostanach występują także domieszki gatunków liściastych: lipa, dąb, wierzba, brzoza, olcha.

W podszycie występują: leszczyna, kalina, jarzębina, dereń, trześnia, bez, głóg, maliny, jeżyny.

Do najcenniejszych gatunków roślin tego obszaru można zaliczyć:

- rośliny zespołów torfowiskowych, takie jak np. brzoza niska, bagno zwyczajne, turzyce,
- rośliny świetlistych borów sosnowych: lepnica zielonawa, kuklik sztywny, konieczyna łubinowata, dzwonecznik wonny,
- rośliny wodne, wśród których najpiękniejsze to grzybień północny, grzybień biały, grązele, osoka aloesowata.

Przepisy unijne przewidują ochronę 360 gatunków roślin, w Polsce możemy odnaleźć 44 spośród nich. Wraz z siedliskami przyrodniczymi i dyrektywowymi gatunkami zwierząt są one podstawą wyznaczania Specjalnych Obszarów Ochrony. Na obszarze gminy Szczytno spotkamy gatunki takie jak np. sasanka otwarta, haczykowiec błyszczący, lipiennik Loesela. Na terenie gminy występuje łącznie kilkadziesiąt

gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi.

Ukształtowanie terenu oraz występujące lasy, jeziora oraz tereny podmokłe sprawiają, że obszar gminy posiada dogodne warunki do swobodnego przenikania różnych elementów faunistycznych. Można stwierdzić, że jest to typowa fauna Niziny Polskiej. Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie.

Ostoją zwierząt są przede wszystkim kompleksy leśne Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej oraz Puszczy Piskiej – stanowiące razem korytarze łączące lasy Puszczy Rominckiej i Puszczy Piskiej oraz Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej z Niziną Pruską. Z większych zwierząt występują tu m.in.: łosć, jeleni szlachetny, sarna i dzik; z drapieżników: lis, tchórz, jenot, kuna domowa (kamionka) i leśna, gronostaj, łasica oraz borsuk. Pospolity jest zając.

W gminie Szczytno odnajdujemy również następujące gatunki chronionych przez Naturę 2000 zwierząt:

- bobry,
- wydry,
- wilki,
- traszki,
- kumaki nizinne.

Ponadto występują wydry i norki amerykańskie. W ostatnich latach znacznie zwiększyła się ich liczebność, co może wyrządzać znaczne straty w rybostanie oraz szkody wśród ptactwa wodno-błotnego.

Drobne gryzonie reprezentują m.in. mysz polna, nornica ruda i polnik zwyczajny, z większych wymienić można wiewiórkę, piżmaka i karczownika. Występuje również kilka gatunków nietoperzy. Spotykane ssaki owadożerne, to: jeź europejski, ryjówka aksamitna i małutka, kret, rzęsorek rzeczek.

Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata. Liczni są przedstawiciele płazów m.in. gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, kumak nizinny, ropucha szara i zielona). W wodach powierzchniowych powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdregę, leszcz, krąp, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja, słonecznica, ciernik, cierniczek itd. W większych i głębszych jeziorach występują głąbielowate: sieja i sielawa. Fauna bezkręgowców jest bogata i stosunkowo dobrze poznana.

Urozmaicony jest świat ptaków, w lasach gminy Szczytno stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków znajdujących się na dyrektywowych listach:

- bocian czarny,
- bielik,
- orlik krzykliwy,
- żuraw,
- muchołówka mała,
- dzięcioł średni,
- kania ruda,
- kania czarna.

Ponadto występują różne gatunki kaczki (m.in. krzyżówka, cyranka, cyraneczka, gągoł); gęsi: gęgawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach), kormoran i mewy. Można spotkać perkozy, siewczkę rzeczną,

czajkę, brodzień krwawodziobego i samotnego, bąka, derkacza, łabędzia niemego, bociana białego czy czapłę siwą. Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy, bażanty i przepiórki. Poza tym z ptaków drapieżnych występują również: jastrzęb, myszołów, krogulec, kobuz, pustułka, rybołów, błotniak stawowy. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonka. Największymi osobliwościami ornitofauny są: cietrzew i puchacz.

Ochrona przyrody

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych¹⁶ w gminie w 2021 roku wynosiła ogółem 14409,63 ha. W tym obszary chronionego krajobrazu 14392,99 ha, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 16,64 ha (dane BDL GUS). Na terenie gminy Szczytno zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rzeka Babant i Jezioro Białe” - powstał w trosce o zachowanie naturalnego krajobrazu oraz w celu ochrony zlewni rzeki Krutyni, a także jezior: Babant Wielki i Mały, Tejsowo, Krawno, Krawienko i rzek Babanckiej i Krawieńskiej Strugi. Zespół swoim zasięgiem wchodzi na północno-wschodnią część gminy, znajduje się na terenie Nadleśnictwa Strzałowo, a jego całkowita powierzchnia wynosi 12 458,00 ha.
- Spychowski Obszar Chronionego Krajobrazu - charakteryzuje się znacznym urozmaicheniem rzeźby terenu, jego powierzchnia, ukształtowana przez ostatnie zlodowacenie, jest pagórkowata z najwyższym szeregim wzniesień występującym w okolicy Gór Jabłońskich. Zasadniczym elementem określającym krajobraz Obszaru jest duży udział powierzchniowy wód, który zajmuje ponad 11%. Występują tu jeziora: Rańskie, Łęsk, Wałpusz, Marksoby, Nożyce, Piasutno oraz Świętajno. Cennym fragmentem przyrody Spychowskiego OChK są wielkie kompleksy leśne zajmujące ponad 67% jego powierzchni. Duże znaczenie dla atrakcyjności przyrodniczej Obszaru mają również występujące na jego terenie rezerваты przyrody. Powołany dla ochrony starodrzewu mieszanego złożonego z świerka, sosny, dębu i buka rezerwat przyrody „Pupy” oraz rezerwat przyrody „Kulka” utworzony dla zachowania roślinności stepowej, fragmentu lasu i roślin chronionych. Część Obszaru położona jest w północno-wschodniej części gminy. Całkowita powierzchnia to 12 188,86 ha.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego – swoim zasięgiem obejmuje północno-zachodnie tereny gminy. Jego całkowita powierzchnia to 40 796,95 ha.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej - krajobraz tego Obszaru został uformowany podczas ostatniego zlodowacenia. Rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona. W północno-wschodniej części dominuje krajobraz morenowy z głębokimi rynnami i zagłębieniami wytopiskowymi, natomiast na południu znajdują się rozległe, lekko wyniesione sandry oraz ostańcowe wzgórza morenowe wśród których znajduje się najwyższe wzniesienie na Obszarze - Złota Góra (229 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Obszaru jest duży udział powierzchniowy lasów, który wynosi ok. 70%. Przeważają tu bory sosnowe i sosnowo-swierkowe, większe zbiorowiska lasów liściastych zachowały się w północnej części Obszaru. Kolejnym walorem potwierdzającym ogromną wartość przyrodniczą są liczne jeziora. Największymi jeziorami są: Łańskie, Pluszne, Kośno i Omulew. Ponadto znajdują się tu liczne rzeki i strumienie, bezodpływowe jeziora, oczka wodne, torfowiska niskie oraz torfowiska przejściowe. W granicach obszaru znajduje się kilka rezerwatów przyrody, m.in.: Bagno

¹⁶ GUS podając powierzchnię obszarów prawnie chronionych, w celu wyeliminowania podwójnego liczenia tej samej powierzchni nie uwzględnia rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach Natura 2000.

Nadrowskie, Galwica, Jezioro Košno, Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego, Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy. W gminie Szczytno zlokalizowany jest w zachodniej i południowo-zachodniej części. Powierzchnia całkowita tego Obszaru to 131 278,30 ha.

- Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Napiwodzko-Ramucka PLB280007 - obejmuje duży kompleks lasów Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej. Elementem charakterystycznym i unikalnym w skali kraju są przebiegające procesy sufozyjne, których efektem są m.in. leje sufozyjne występujące w południowo-zachodniej części kompleksu. Główne rzeki płynące przez Puszcę Napiwodzko-Ramucką to Łyna, dopływ Pregoty, odwadniająca północno-zachodnią część obszaru, oraz Omulew, dopływ Narwi, odwadniająca południowo-wschodnią omawianego obszaru. Cechą ostoi jest duża liczba jezior, około 100 z nich ma powierzchnię ponad 1 ha, jednak większość to niewielkie i średniej wielkości zbiorniki. Lasy zajmują około 75 proc. powierzchni obszaru. Puszcza Napiwodzko-Ramucka jest ostoją ptasią o randze europejskiej. Stwierdzono w niej występowanie przynajmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 14 gatunków ptaków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Jest jedną z najważniejszych w kraju ostoi lęgowych ptaków drapieżnych. Obszar swoim zasięgiem obejmuje zachodnią część gminy Szczytno. Całkowita powierzchnia Obszaru – 116 604,69 ha.
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Piska PLB280008 - Obszar należy do największych krajowych obszarów Natura 2000, obejmuje Puszcę Piską, jeden z najrozleglejszych w Polsce kompleksów leśnych, położony na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Równiny Mazurskiej, oraz tereny przyległe wraz z fragmentem Pojezierza Mrągowskiego. Prócz zwartego kompleksu Puszczy Piskiej w jego skład wchodzi wiele jezior, w tym największe polskie jezioro - Śniardwy, a także obszary rolne i łąkowe. Główne rzeki przepływające przez omawiany teren to Krutynia, wpadająca do jeziora Bełdany, oraz – łącząca Wielkie Jeziora Mazurskie z Narwią – Pisa. Około 60 proc. powierzchni obszaru pokrywają lasy. OSOP Puszcza Piska jest ostoją ptasią o randze krajowej i europejskiej. Występują tu co najmniej 34 lęgowe gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Puszcza Piska stanowi jedną z najważniejszych w skali kraju ostoi ptaków drapieżnych i sów. Gniazduje tu 5 rzadkich gatunków drapieżników. Obszar swoim zasięgiem obejmuje niewielki fragment północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej części gminy Szczytno. Całkowita powierzchnia Obszaru – 172 802,21 ha.
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH280052 - obejmuje znaczną część Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej położonej w południowej części Pojezierza Olsztyńskiego. Głównym celem ochrony jest zachowanie różnorodnego charakteru roślinności Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, w szczególności ekosystemów jeziornych, torfowiskowych, lasów grądowych, świetlistej dąbrowy i otwartego charakteru zbiorowisk napiaskowych i łąk na byłym poligonie Muszaki. Spełnienie tego warunku umożliwi utrzymanie się zasobnych populacji licznych i cennych gatunków flory i fauny. Na terenie ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 23 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 15 gatunków zwierząt i 3 gatunki roślin z Załącznika II. Granice Obszaru przebiegają przez południowo-zachodnią część gminy. Powierzchnia całkowita – 32 612,78 ha.
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Piska PLH280048 - położony jest na terenie trzech mezoregionów geograficznych. Są to: Pojezierze Mrągowskie, Kraina Wielkich Jezior Mazurskich i Równina Mazurska. Zasadniczym celem ochrony jest utrzymanie największego bogactwa przyrodniczego Pojezierza Mazurskiego, a w szczególności powierzchni i składu gatunkowego występujących tu siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, oraz zachowanie in situ gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II DS. Obszar swoim zasięgiem obejmuje niewielki fragment północno-wschodniej części gminy Szczytno. Całkowita powierzchnia Obszaru – 57 826,61 ha.

- Pomniki przyrody.

Na ww. formach ochrony przyrody obowiązują ograniczenia zawarte w następujących aktach prawnych: rozporządzeniu nr 26 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 roku w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Rzeka Babant i Jezioro Białe” (Dz.Urz.Woj.Warm.-Maz. z 2007 r. Nr 122 poz. 1700, ze zm.), uchwale Nr XXXIV/743/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie Spychowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.U.Woj.Warm.-Maz. poz. 1322), uchwale Nr XX/470/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego (Dz.U.Woj.Warm.-Maz. poz. 4171), uchwale Nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz.Urz.Woj.Warm.-Maz. Poz. 4143) oraz art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r., poz. 1098) w stosunku do obszarów Natura 2000. Ponadto w przypadku obszarów Natura 2000 obowiązującymi są również ustalenia rozporządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych wymienionych obszarów Natura 2000.

Cały teren gminy znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski (ZPP). Celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego.

Infrastruktura sieciowa

Podstawowym zadaniem z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest utrzymanie sieci i urządzeń wodociągowych oraz kanalizacyjnych.

Z każdym rokiem zarówno sieć wodociągowa, jak i kanalizacyjna w gminie jest rozbudowywana, dzięki czemu coraz liczniejsze grono mieszkańców może z niej korzystać (por. tabela 12 i 13).

Tabela 12. Parametry sieci wodociągowej w gminie Szczytno w kolejnych latach

	2017	2018	2019	2020	2021
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) (km)	bd	bd	bd	279,6	284,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	3 196	3 290	3 403	3 511	3 631
awarie sieci wodociągowej	44	21	20	42	68
woda dostarczona (dam3)	bd	bd	bd	499,1	494,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	11 597	11 719	11 871	12 037	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 13. Parametry sieci kanalizacyjnej w gminie Szczytno w kolejnych latach

	2017	2018	2019	2020	2021
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	77,9	84,3	86,3	91,6	103,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 232	1 283	1 336	1 390	1 431
awarie sieci kanalizacyjnej	12	7	6	55	50
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam3)	317,5	324,7	352,5	381,1	388,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	5 615	5 779	5 955	6 139	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo ciągłego rozwoju, z sieci wodociągowej w gminie korzystało na koniec 2020 roku 91,0 % mieszkańców (średnia dla powiatu 93,2%). Z kolei z sieci kanalizacyjnej korzystało w tym samym czasie 46,4 % mieszkańców (średnia dla powiatu 62,2%). Warto zauważyć, że duży wpływ na średnią dla powiatu ma miasto Szczytno (por. tabela 14 i 15).

Tabela 14. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności

	2017	2018	2019	2020
Polska	92,0 %	92,0 %	92,2 %	92,2 %
woj. warmińsko-mazurskie	94,8 %	94,9 %	95,0 %	95,1 %
powiat szczycieński	92,9 %	93,0 %	93,1 %	93,2 %
miasto Szczytno	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
gmina Szczytno	90,0 %	90,3 %	90,7 %	91,0 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym czynnikiem determinującym niższy zasięg sieci w gminie Szczytno jest jej kształt, przypominający obwarzanek, co utrudnia sprawne planowanie i budowanie spójnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przez władze gminy.

Tabela 15. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności

	2017	2018	2019	2020
Polska	70,5 %	70,8 %	71,2 %	71,5 %
woj. warmińsko-mazurskie	74,2 %	74,4 %	74,6 %	74,9 %
powiat szczycieński	61,1 %	61,4 %	61,3 %	62,2 %
miasto Szczytno	92,0 %	92,1 %	92,1 %	92,1 %
gmina Szczytno	43,6 %	44,5 %	45,5 %	46,4 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sieć kanalizacyjna w porównaniu z siecią wodociągową jest gorzej rozwinięta. Na terenie gminy ma powstać oczyszczalnia ścieków w miejscowości Płózy, budowa jest na etapie prac projektowych. Jednocześnie nadal użytkowane jest 801 zbiorników bezodpływowych oraz 61 oczyszczalni przydomowych (dane na koniec 2020 roku z BDL GUS).

Na podstawie uchwały nr XXXVI/257/2017 r. z 23 czerwca 2017 roku Rada Gminy Szczytno przyjęła projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Szczytno na lata 2012-2030. W 2020 r. Gmina Szczytno prowadziła prace nad aktualizacją projektu zgodnie z Polityką energetyczną Polski do roku 2030. Na terenie gminy przeważa zabudowa wolnostojąca – obejmuje ona ponad 99% ogółu wszystkich budynków, w związku z tym zaopatrzenie w ciepło obiektów na terenie gminy Szczytno odbywa się głównie poprzez rozproszone źródła energii. Nadal głównym paliwem wśród odbiorców indywidualnych jest węgiel, gaz, biomasa (przede wszystkim drewno i jego pochodne) oraz rzadziej – olej opałowy i energia elektryczna. Na obszarze gminy nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy. Zaopatrzenie w energię ciepłą jest realizowane przez indywidualne źródła ciepła, zazwyczaj piece opalane paliwem stałym – węglem lub drewnem, co jest źródłem tzw. niskiej emisji. Z punktu widzenia ochrony środowiska, najlepszym rozwiązaniem jest ogrzewanie gazowe oraz ciepło pochodzące z odnawialnych źródeł energii. Ze względu na sieć gazową przebiegającą przez teren gminy, to źródło energii ma największy potencjał jako źródło ciepła, lecz związana z nim jest też duża niepewność towarzysząca drastycznym zmianom cen gazu.

Na podstawie uchwały nr XLIX/349/2021 z 15 grudnia 2021 roku Rada Gminy Szczytno przyjęła *Aktualizację Założeń do planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energję Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Szczytno na lata 2021 – 2036.*

Wedle wskazanego wyżej dokumentu, zapotrzebowanie na ciepło w Gminie Szczytno pokrywane jest przez kotłownie indywidualne. Całkowite zapotrzebowanie na ciepło wynosi 327,9 TJ/rok i zgodnie z prognozami uwzględniającymi progresywny, stabilny i pasywny wariant rozwoju do roku 2036 zapotrzebowanie spadnie kolejno o ok. 13,2 TJ/ rok dla wariantu progresywnego, natomiast dla wariantów stabilnego i pasywnego zapotrzebowanie na ciepło wzrośnie o 6,6 bądź 19,7 TJ/rok. Zmiany zapotrzebowania na ciepło wynikają przede wszystkim z tempa budowy nowych mieszkań, z rozwoju nowoczesnego budownictwa mieszkaniowego, budowy lokalnych kotłowni oraz działań energooszczędnych, jak wymiany kotłów czy termomodernizacje budynków.

Sieć elektroenergetyczna eksploatowana jest przez spółkę Enea Operator Sp. z o.o. Jest to napowietrzna sieć średniego i niskiego napięcia. Całkowite roczne zużycie energii elektrycznej wynosi 10 678,9 MWh na rok i dla poszczególnych wariantów rozwoju (progresywny, stabilny, pasywny), zgodnie z szacunkami do roku 2036 wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną wyniesie kolejno o ok: 756,9; 378,4 i 45,4 MWh/rok. Największy udział w zużyciu energii elektrycznej mają gospodarstwa domowe (oświetlenie, sprzęt gospodarstwa domowego) oraz oświetlenie budynków publicznych i ulic. Zużycie energii elektrycznej na potrzeby ogrzewnictwa jest marginalne. Dla potrzeb sporządzenia oszacowania zmian zapotrzebowania na energię elektryczną założono, iż zależy ono przede wszystkim od tempa przyrostu nowych odbiorców oraz zmian tempa wzrostu rozwoju gospodarczego, zgodnie z założeniami Polityki energetycznej Polski do 2040 roku.

W zakresie wykorzystania gazu ziemnego, warto zaznaczyć, że teren gminy leży w obszarze działania Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie. System dystrybucji gazu zasilający teren gminy składa się z sieci gazowych średniego ciśnienia. Całkowite roczne zużycie gazu wynosi ok. 756,9 tys.m³ na rok i dla poszczególnych wariantów rozwoju (progresywny, stabilny, pasywny), zgodnie z szacunkami do roku 2036 przyrost zapotrzebowania na paliwa gazowe wyniesie kolejno o ok: 199,4; 79,8 i 39,9 tysięcy m³/rok.

Tabela 16. Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności

	2017	2018	2019	2020
Polska	52,1 %	52,3 %	52,9 %	54,2 %
woj. warmińsko-mazurskie	42,5 %	43,1 %	42,6 %	42,7 %
powiat szczycieński	33,5 %	33,2 %	33,2 %	34,1 %
miasto Szczytno	90,9 %	90,5 %	89,2 %	91,2 %
gmina Szczytno	16,3 %	16,0 %	18,4 %	20,8 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazują statystyki (por. tabela 16) nadal potrzebne są inwestycje w gazyfikację gminy. W planie inwestycyjnym przewidziano nakłady na przyłączenie do sieci gazowej nowych odbiorców przyłączanych w ramach bieżącej działalności przyłączeniowej w oparciu o zawarte umowy przyłączeniowe. Rozbudowa tego systemu wpłynęłaby korzystnie na redukcję niskiej emisji.

Odpady

Odpady komunalne na terenie gminy powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi województwo warmińsko-mazurskie podzielone zostało na pięć regionów gospodarki odpadami. Gmina Szczytno znajduje się w regionie centralnym. Regiony zostały określone, przede wszystkim, w oparciu o granice związków międzygminnych,

w obrębie których zlokalizowane zostały *regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych* (RIPOK). Na terenie gminy Szczytno nie jest zlokalizowana żadna z RIPOK.

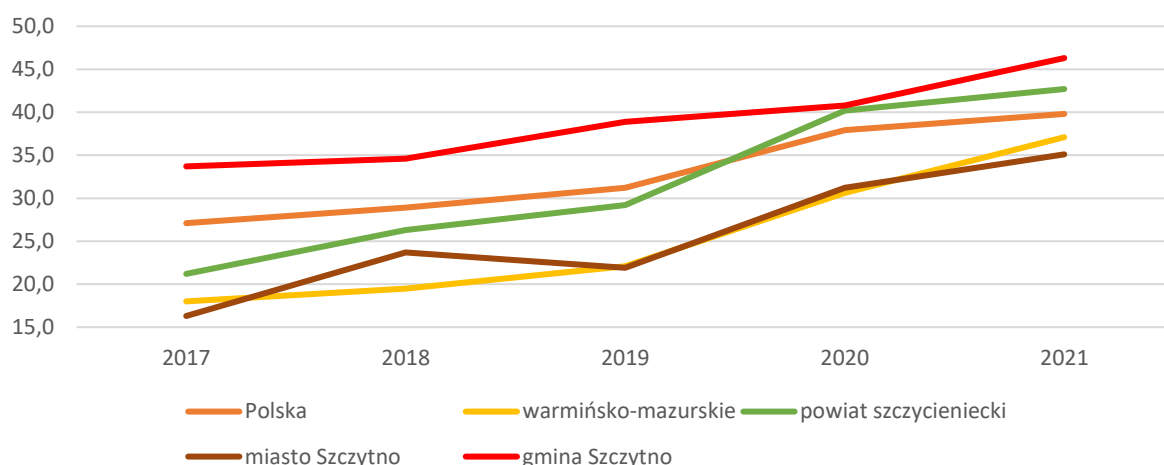
Gminny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych zlokalizowany w Kamionku.

Wśród słabych stron gospodarki odpadami w gminie Szczytno, przedstawionych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Szczytno na lata 2021-2024, wskazano występowanie na terenie gminy wyrobów zawierających azbest, nieprzepisowe składowanie odpadów, niską świadomość ekologiczną mieszkańców oraz nieosiąganie poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia metalu, szkła i tworzyw sztucznych oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

W 2021 roku masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca wynosiła 198 kg (spadek w stosunku do 214 kg w roku poprzednim), przy średniej krajowej sięgającej blisko 360 kg.

Statystyki GUS wskazują, że udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w gminie był zdecydowanie wyższy niż średnia dla powiatu, województwa i całego kraju, a także dla miasta Szczytna. W 2021 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 46,3%, a w przypadku samych gospodarstw domowych 48,8%.

Wykres 20. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Co istotne, wskaźnik świadczenia usługi odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych osiągnął w 2021 roku wartość 87,1% (spadek w stosunku do 86,6 % w 2019 r.). Gorzej wygląda odsetek przedsiębiorstw realizujących odbiór zmieszanych odpadów komunalnych, jest to zaledwie 25,0 %.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

Instytucje kultury

Ze względu na nietypowy kształt gminy Szczytno, okalającej swoim terenem miasto Szczytno, miasto pełni też bardzo ważną rolę w życiu kulturalnym i sportowym gminy.

Najważniejszą gminną instytucją kultury jest: Gminna Biblioteka Publiczna w Lipowcu (z filiami w Szymanach, Olszynach i Kamionku). Większość wsi w gminie ma do dyspozycji świetlice wiejskie będące miejscami aktywizacji życia społecznego i integracji miejscowej ludności. Obiekty te są sukcesywnie remontowane i modernizowane.

W 2022 roku gmina Szczytno przyznała także organizacjom pozarządowym dotacje w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (por. tabela 17).

Tabela 17. Dotacje przyznane w 2022 roku w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

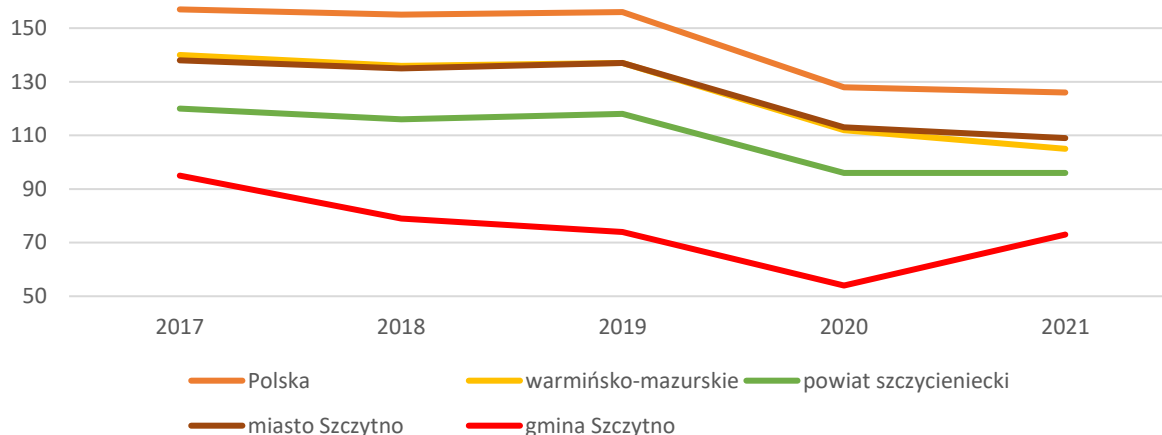
Nazwa oferenta	Nazwa zadania	Przyznana dotacja
Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczytnie	Rozwój seniora przez kulturę	7150 PLN
Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Płozy	Projekt wycieczka	7609 PLN
Stowarzyszenie TAKA RUDKA	Aktywna Rudka III	3200 PLN
Fundacja SUMUS	Powrót do tradycji - warsztaty kulinarne i ceramiczne	3000 PLN
Fundacja SUMUS	Tradycja smaków - warsztaty kulinarne	4500 PLN

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Lata 2020 - 2021 były wyjątkowe ze względu na trwającą pandemię. Odwołanych zostało wiele zaplanowanych imprez o charakterze cyklicznym. W miarę zmieniających się zaleceń oraz stosując się do ustalonych zasad bezpieczeństwa udało się zorganizować zaledwie kilka wydarzeń. Dopiero rok 2022 przynosi ożywienie i powrót do dawnego życia kulturalnego, czego przykładem jest czerwiec i miesiące wakacyjne (wydarzenia, jak m. in. Dzień Dziecka w placówkach oświatowych, Lipowa zabawa w Lipowcu, Piknik Rodzinny w Lemanach, Festyn Rodzinny w Olszynach, Bitwa Regionów w Olszynach, Senioriada w Olszynach, Dożynki Gminne w Olszynach czy Narodowe Czytanie w Bibliotece w Kamionku).

Wpływ pandemii odczuwany jest także w przypadku biblioteki publicznej. W 2020 roku wyraźnie spadła liczba czytelników, co nie było trendem tylko w gminie, ale i w całym kraju. W 2021 roku liczba czytelników na 1000 mieszkańców wzrosła, ale wynosiła zaledwie 73 osoby, co jest wynikiem znacznie poniżej średniej dla powiatu i województwa.

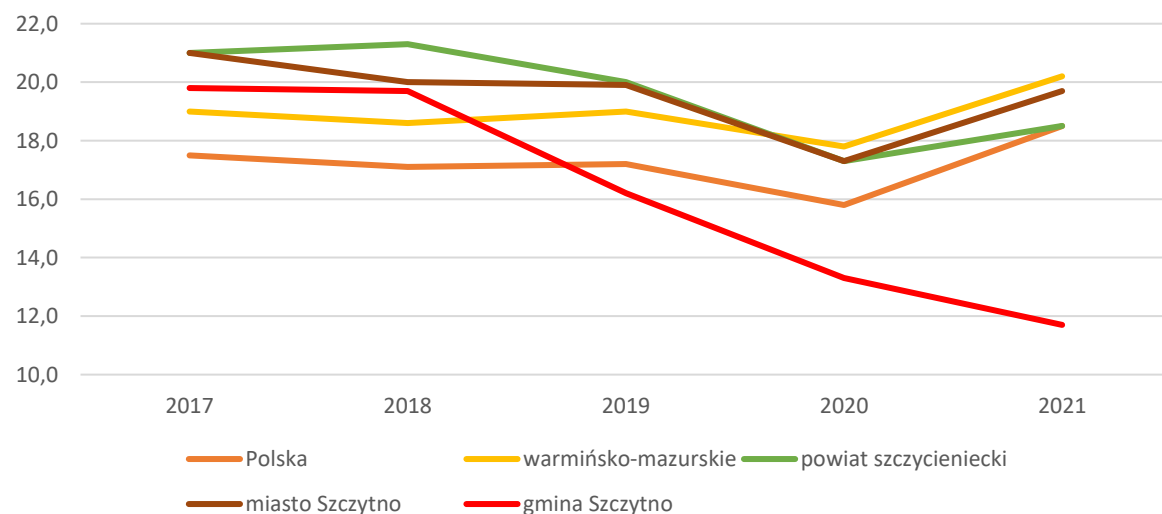
Wykres 21. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Nie tylko niewielu mieszkańców gminy Szczytno korzysta z bibliotek i jej filii, ale, niestety spada również przeciętna liczba wypożyczeń księgozbioru na jednego czytelnika (mierzona w woluminach). Jeszcze w 2017 roku było to 19,8, czyli więcej niż średnia krajowa i wojewódzka, a w 2021 roku już tylko 11,7, czyli znacznie poniżej wartości będących punktami odniesienia (por. wykres 21).

Wykres 22. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rok 2022 i następne będą najprawdopodobniej czasem powrotu do typowej dla instytucji kultury aktywności, o ile zjawiska związane z pandemią oraz skutki wydarzeń geopolitycznych nie zaburzają inicjatyw Urzędu Gminy.

Obiekty zabytkowe

Pełna lista obiektów zabytkowych wskazana została w Gminnej Ewidencji Zabytków, dostępnej na stronach internetowych BIP Urzędu Gminy¹⁷. W rejestrze znajdują się obiekty architektoniczne o charakterze mieszkalnym, gospodarskim, sakralnym i militarnym.

Z obiektów wpisanych do rejestru zabytków warto wymienić m.in.: XIX-wieczny kościół w Lipowcu, kościół murowany z elementami drewnianymi z 1938 roku i młodszą o 10 lat kaplicę baptystów w Szymanach, a także kościół ewangelicki (obecnie katolicki) z 1757 roku w Trelkowie.

Tereny gminy są poznaczone śladami I wojny światowej. Zachowało się wiele cmentarzy z tamtych czasów i kilka pomników. Jednym z nich jest tak zwany kamień Hindenburga, stojący obok drogi Jęcznik – Elganowo w powiecie szczycieńskim.

Cennymi zabytkami są też na terenie gminy Szczytno drewniane domy (około 30) we wsiach: Lemany, Lipowiec, Romany, Rudka, Wawrochy, Zielonka.

Na terenie Gminy Szczytno zlokalizowanych jest 170 stanowisk archeologicznych. Występują one w miejscowościach: Jęcznik, Kobyłocha, Dębówko, Kaspary, Romany, Trelkowo, Marksoby, Stare Kiejkuty, Jęcznik, Sawica, Dębówko, Lemany, Romany, Szczycione, Zielonka, Olszyny, Sędańsk, Siódma, Nowe Gizewo, Rudka, Siódma, Niedźwiedzie, Olszyny, Płozy, Prusowy Borek, Wawrochy, Sasek Mały, Sasek Wielki, Czarkowy Grąd, Szyman, Lipowiec, Piecuchy, Piecuchy, Wały, Gawrzyżki, Lipowiec.

¹⁷ http://bip.ug.szczytно.pl/cms/15139/gminna_ewidencja_zabytkow

Sport, rekreacja i turystyka

Sport i rekreacja

Gmina Szczytno, w ramach przypisanych jej zadań, podejmuje liczne działania polegające na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Prowadzony jest szereg imprez sportowych mających na celu bardziej aktywne i atrakcyjne spędzanie wolnego czasu. Efektem tych działań jest zwiększanie aktywności fizycznej wśród mieszkańców i poprawianie świadomości o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku.

Dominującymi dyscyplinami są: piłka nożna, tenis ziemny oraz siatkówka plażowa. Najmłodsi mieszkańcy mają do swojej dyspozycji nowoczesne place zabaw, funkcjonują także orliki i siłownie plenerowe. W ramach infrastruktury sportowej, zasoby gminy stanowią sale gimnastyczne w Lipowcu, Olszynach, Wawrochach, Rudce i Szymanach, 14 boisk sportowych:

- Boisko Orlik 2012 w Lipowcu;
- Boisko Lekkoatletyczne Orlik w Lipowcu;
- Boisko wielofunkcyjne w Olszynach;
- Boisko wielofunkcyjne w Szymanach;
- Boisko wielofunkcyjne w Wawrochach;
- Moje Boisko Orlik 2012 w Kamionku;
- Boisko do siatkówki plażowej w Nowym Gizewie;
- Boisko do piłki nożnej w Olszynach;
- Kompleks boisk w Lemanach;
- Boisko wielofunkcyjne w Romanach;
- Boisko wielofunkcyjne w Gawrzyżkach;
- Boisko do tenisa ziemnego w Nowym Gizewie;
- Boisko wielofunkcyjne w Leśnym Dworze;
- Boisko wielofunkcyjne w Płozach;

oraz siłownie sportowe (plenerowe) w miejscowościach: Lipowiec, Prusowy Borek, Kamionek, Olszyny, Romany, Szymany, Dębówko, Rudka, Płozy, Nowe Gizewo, Leman, Czarkowy Grąd, Stare Kiejkuty, Wawrochy, Marksewo, Olszyny.

W Nowym Gizewie powstały dwa korty do gry w tenisa ziemnego – jeden do gry pojedynczej, drugi do gry w debla. Miłośnicy biegania mają do dyspozycji leśną ścieżkę nordic walking w Nowym Gizewie, która ma kształt pętli i została wyznaczona leśnymi drogami gruntowymi. Atrakcją stanowią też ścieżki pieszo-rowerowe Kamionek – Szczycionek oraz wokół jeziora Domowego Dużego w Szczytnie.

W gminie działa klub piłkarski GKS Szczytno. Samorząd finansuje również, w formie dotacji celowej, realizację przedsięwzięć z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej przez kluby i stowarzyszenia sportowe (por. tabela 18).

Tabela 18. Dotacje przyznane w 2022 roku w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej

Nazwa oferenta	Nazwa zadania	Przyznana dotacja
Gminny Klub Sportowy Szczytno	GieKSa 2022	60000 PLN
Stowarzyszenie Mazurski Klub Tenisowy	Wakacje z tenisem 2022	5000 PLN
Stowarzyszenie Sportowe Mazury	Trenuj z Mistrzem	17000 PLN
Stowarzyszenie Sportowe Mazury	Triathlon Szczytno 2022	3000 PLN
Klub Biegacza Jurand	32 Maraton Juranda	5000 PLN

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Na działania z zakresu kultury fizycznej w 2022 r. zaplanowano przeznaczenie 1 371 694 PLN (głównie jako nakłady w obiekty sportowe).

Turystyka

Lokalizacja gminy Szczytno daje możliwość uprawiania na jej terenie licznych form turystyki. Znaczenie dla turystycznej wartości regionu ma także obecność Portu Lotniczego Olsztyn – Mazury.

Gmina oferuje szlaki turystyczne zarówno lokalne, jak i wykraczające zasięgiem poza jej granice. Szlaki te można przemierzać pieszo, na rowerze, konno lub za pomocą sprzętu pływającego. Istnieją tu także ścieżki dydaktyczne, które, poza przyjemnością czerpaną ze spaceru, dają możliwość poszerzenia wiedzy o lokalnym środowisku naturalnym. Warto wymienić:

- szlak Tatarski;
- szlak Mazursko-Kurpiowski;
- trasę Rybitwy;
- trasę Młyński Staw;
- trasę Wielkich Jałowców;
- leśną ścieżkę przyrodniczo-dydaktyczną Aleja Jałowców w Lipowcu;
- ścieżkę przyrodniczo-dydaktyczną Droga do Przyrody przy leśniczówce Lipnik;
- leśną ścieżkę przyrodniczo-dydaktyczną Jęczniki w leśnictwie Jęcznik;
- leśną ścieżkę edukacyjną Szkółka Leśna w Dębówku.

Turyści mogą odwiedzić wsie letniskowe: Jęcznik, Marksewo, Stare Kiejkuty, Sędańsk, Wałpusz, Sasek Mały, Kobyłocha, Janowo. Między innymi w tych wsiach funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne oraz istnieją duże kompleksy domów letniskowych, z których znaczna część oferowana jest całorocznie turystom. Właściciele tych obiektów, w ramach wydłużania sezonu turystycznego, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom gości organizują grzybobrania, kuligi i inne imprezy towarzyszące. W gminie funkcjonuje wiele malowniczo położonych ośrodków wypoczynkowych. Gospodarstwa agroturystyczne działające na terenie gminy nieustannie szukają nowych możliwości rozwoju. Jedną z nich jest prowadzenie działalności edukacyjnej w tzw. zagrodach edukacyjnych, czyli poprzez naukę i zabawę na wsi. Przykładem zagrody edukacyjnej w gminie Szczytno jest gospodarstwo agroturystyczne KAMEZ.

Na koniec lipca 2021 roku w gminie było 81 turystycznych miejsc noclegowych, w tym 76 całorocznych (dane BDL GUS).

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Plany odnowy miejscowości

Plany odnowy miejscowości zawierają m.in.: charakterystykę miejscowości; inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości oraz ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, a także opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej siedmiu lat.

Do końca 2021 roku w gminie Szczytno powstało 13 planów odnowy miejscowości (por. tabela 19).

Tabela 19. Plany odnowy miejscowości w gminie Szczytno na koniec 2021 roku w uchwale Rady Gminy

Nr uchwały Rady Gminy Szczytno	Ważny do roku	Tytuł
XVII/148/2012	2018	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Sasek Wielki na lata 2012-2018”
XVII/149/2012	2018	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Nowe Gizewo na lata 2012-2018”;
XIX/160/2012	2018	w sprawie zmiany uchwały Nr L/320/10 Rady Gminy Szczytno z dnia 07 lipca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Szymany na lata 2010 – 2016”
LIII/383/2014	2020	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Lipowiec na lata 2014-2020 (zmieniony uchwałą Nr LIII/383/2014 Rady Gminy Szczytno z dnia 24 października 2014 r.)
XXIX/200/2016	2023	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Korpele”;
XXIX/201/2016	2022	w sprawie zmiany uchwały nr VIII/63/2011 z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Lemany na lata 2011-2017”
XXIX/202/2016	2023	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Lipowa Góra Wschodnia”
XXIX/203/2016	2022	w sprawie zmiany uchwały nr XLII/259/09 z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Olszyny na lata 2007-2013”
XXIX/204/2016	2022	w sprawie zmiany uchwały nr L/317/10 z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Romany na lata 2010-2016”
XXIX/205/2016	2023	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Szczycioneek”
XXIX/206/2016	2023	w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Zielonka i Wałpusz”
XLVII/338/2018	2022	w sprawie zmiany uchwały nr L/318/10 z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Trelkowo”
IX/78/2019	2022	w sprawie zgłoszenia Sołectwa Olszyny i Gminy Szczytno do współpracy z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotyczącej inicjatywy Odnowy Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy za 2021 rok.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Najważniejszymi aktami planowania przestrzennego w gminie jest nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalone w grudniu 2021 roku oraz 32 miejscowych plany zagospodarowania przestrzennego uchwalane od 1999 roku (por. tabela 20).

Tabela 20. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wg stanu na koniec 2021 roku

Nr i data uchwały	Nazwa
Uchwała nr XXXVIII/262/2021 z dnia 16 lutego 2021 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Lipowa Góra Zachodnia, gmina Szczytno
Uchwała nr XXIII/173/2020 z dnia 24 kwietnia 2020 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Marksewo, gmina Szczytno
Uchwała nr XXIII/172/2020 z dnia 24 kwietnia 2020 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Lipowa Góra Zachodnia, gmina Szczytno
Uchwała nr XIII/104/2019 z dnia 30 września 2019 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Siódmak, gmina Szczytno
Uchwała nr XIII/103/2019 z dnia 30 września 2019 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Małdaniec, Niedźwiedzie, Wawrochy, gmina Szczytno;
Uchwała nr XIII/102/2019 z dnia 30 września 2019 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Nowe Gizewo, Gmina Szczytno
Uchwała nr II/16/2018 z dnia 30 listopada 2018 r.	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Lipowa Góra Zachodnia i Szczycioneń, gmina Szczytno
Uchwała nr XXXIX/283/2017 z dnia 29 września 2017 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębów geodezyjnych Marksewo, Zielonka, gmina Szczytno
Uchwała nr XXXVII/276/2017 z dnia 27 lipca 2017 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębów geodezyjnych Zielonka i Marksewo, gmina Szczytno
uchwała nr XXXVII/272/2017 z dnia 27 lipca 2017 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w części obrębu geodezyjnego Jęcznik, gmina Szczytno
Uchwała nr XVII/130/2016 z dnia 18 lutego 2016 r.	Uchwalenie Zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w obrębach geodezyjnych Zielonka, Stare Kiejkuty, Marksewo gmina Szczytno dla części działki nr 105 obręb geodezyjny Stare Kiejkuty
Uchwała nr XIII/81/2015 z dnia 28 września 2015 r.	Uchwalenie zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w obrębach geodezyjnych Zielonka, Stare Kiejkuty, Marksewo, Nowe Gizewo Gmina Szczytno
Uchwała nr VI/34/15 z dnia 11 marca 2015 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla dwutorowej linii elektroenergetycznej NN 400 kV Ostrołęka - Olsztyn Mątki na terenie gminy Szczytno

Uchwała nr LI/370/2014 z dnia 29 sierpnia 2014 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania w obrębach geodezyjnych Zielonka, Jęcznik
Uchwała nr VIII/57/2011 z dnia 27 maja 2011 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Nowe Gizewo
Uchwała nr XXX/185/09 z dnia 4 marca 2009 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Lipowa Góra Zachód, Szczyconek
Uchwała nr XXX/184/09 z dnia 4 marca 2009 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Nowe Gizewo
Uchwała nr XXI/143/08 z dnia 18 czerwca 2008 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębach geodezyjnych Zielonka, Stare Kiejkuty, Marksewo
Uchwała nr VIII/51/07 z dnia 25 maja 2007 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębach geodezyjnych: Korpele, Siódmak, Nowe Gizewo, Nowiny Szymany
uchwała nr XLV/271/06 z dnia 30 maja 2006 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Trelkowo
Uchwała nr XI/90/03 z dnia 26 sierpnia 2003 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębie geodezyjnym Zielonka
Uchwała nr XI/89/03 z dnia 26 sierpnia 2003 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębie geodezyjnym Kobyłocha
Uchwała nr XI/88/03 z dnia 26 sierpnia 2003 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębach geodezyjnych: Dębówko, Lipowa Góra Zachód, Małdaniec, Piecuchy, Romany, Zielonka, Czarkowy Grąd, Marksewo, Niedźwiedzie, Nowiny, Nowe Gizewo, Prusowy Borek, Siódmak, Trelkowo, Wały, Wawrochy
Uchwała nr XI/91/03 z dnia 26 sierpnia 2003 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej w Trelkowie gmina Szczytno
Uchwała nr XLV/250/02 z dnia 18 sierpnia 2002 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębie geodezyjnym Trelkowo
Uchwała nr XLII/243/02 z dnia 15 maja 2002 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno w obrębie Lipowa Góra i Szczyconek dotyczącej zabudowy mieszkalnej, usługowej i sportowo-wypoczynkowej
Uchwała nr XXVI/170/2 001 z dnia 27 lutego 2001 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Szczytno w obrębie Korpele
Uchwała XXI/126/2000 z dnia 29 maja 2000 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno, w obrębie Jęcznik

Uchwała nr XVIII/112/2000 z dnia 4 kwietnia 2000 r.	Uchwalenie miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno, w obrębie Marksewo
Uchwała nr V/27/99 z dnia 26 lutego 1999 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno, w obrębie Marksewo
Uchwała nr V/26/99 z dnia 26 lutego 1999 r.	Uchwalenie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno, w obrębie Marksewo
Uchwała nr V/28/99 z dnia 26 lutego 1999 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy letniskowej w obrębie Jęcznik gm. Szczytno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie spisu zamieszonego w Raporcie o stanie gminy za 2021 rok.

Założenia planistyczne i struktura funkcjonalno-przestrzenna¹⁸

Analiza uwarunkowań wynikających z charakteru środowiska przyrodniczego, stanu zabudowy i zagospodarowania oraz wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną, przedstawiona w opracowaniu dotyczącym uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy (cz. I Studium) oraz naturalne warunki fizjograficzne – przyrodnicze, pozwalają wyodrębnić pięć stref polityki przestrzennej o zróżnicowanych predyspozycjach rozwojowych (ich granice wyznaczone zostały na rysunku studium), dla których określa się skalę rozwoju gospodarczego, w tym także rozwoju zabudowy, przy zachowaniu wartości środowiskowych, przyrodniczych i kulturowych.

Strefy polityki funkcjonalno-przestrzennej:

- **A - przyrodniczo- krajobrazowa:**

Strefa obejmująca zachodnią część gminy, znajdująca się w granicach form ochrony przyrody: obszarów Natura 2000 oraz Obszarów Chronionego Krajobrazu, z ogromnymi kompleksami leśnymi i akwenami wodnymi.

W granicach strefy dopuszcza się kontynuację funkcji aktualnie realizowanych oraz rozwój w kierunkach zabudowy turystyki i rekreacji oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej, w miejscach wskazanych na rysunku studium.

Zakłada się tworzenie ścieżek rowerowych oraz turystycznych tras pieszych i wodnych, a także lokalizację obiektów związanych z obsługą turystyki pieszej, rowerowej i wodnej.

Wszelkie inwestycje na terenach objętych prawnymi formami ochrony przyrody należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi tych obszarów.

- **B - osadnicza (podmiejska):**

Strefa centralna, obejmująca środkową część gminy wokół miasta Szczytno, obejmująca rejon silnych wpływów urbanizacyjnych.

Rejon koncentracji funkcji mieszkaniowych i usługowych o charakterze podmiejskim, a także rejon koncentracji zabudowy związanej z szeroko pojętą działalnością gospodarczą, w tym produkcji, składów i magazynów.

¹⁸ Opracowano w całości na podstawie zapisów aktualnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno uchwalonego 31 grudnia 2021 r.

W granicach strefy znajdują się m.in.: stacja redukcyjna gazociągu wysokiego ciśnienia, główny punkt zasilania wraz ze stacjami transformatorowymi, oczyszczalnia ścieków, a także Podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w miejscowości Korpele.

W granicach strefy dopuszcza się kontynuację funkcji aktualnie realizowanych oraz rozwój w kierunkach wskazanych na rysunku studium.

- **C - rolniczo- mieszkaniowa:**

Strefa obejmująca północną część gminy, o dobrych predyspozycjach do rozwoju rolnictwa, zabudowy mieszkaniowej oraz w części zachodniej także rekreacyjnej.

Obszar bardzo dobrze skomunikowany, położony jest pomiędzy drogami krajowymi nr 57 i 58, a przez jego środek przebiega droga wojewódzka nr 600.

Z uwagi na położenie, w większości poza formami ochrony przyrody oraz w niedalekim sąsiedztwie miasta Szczytno, teren predysponowany do rozwoju zabudowy.

- **D- rekreacyjno- mieszkaniowa:**

Strefa obejmująca północno-wschodnią część gminy, objętą ochroną przyrodniczą z akwenami wód i kompleksami leśnymi. Obszar predysponowany do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, realizowanych w głównej mierze w pobliżu jezior, jak również funkcji mieszkaniowej. Dogodną komunikację obszaru zapewnia przebiegająca przez teren strefy droga krajowa.

Zakłada się tworzenie ścieżek rowerowych oraz turystycznych tras pieszych i wodnych, a także lokalizację obiektów związanych z obsługą turystyki pieszej, rowerowej i wodnej.

W granicach strefy zlokalizowany jest teren zamknięty wojskowy wraz ze strefą ochronną terenu zamkniętego.

- **E - mieszkaniowo-gospodarcza:**

Strefa obejmująca południowo-wschodnią część gminy, z dużymi kompleksami leśnymi. Obszar predysponowany do rozwoju funkcji mieszkaniowej, zabudowy zagrodowej, rolniczej, a także rejon koncentracji zabudowy związanej z szeroko pojętą działalnością gospodarczą.

W granicach strefy, w miejscowości Szymany, zlokalizowany jest Port Lotniczy Olsztyn – Mazury wraz z Przylotniskową Strefą Ekonomiczną. Dla lotniska wyznaczone zostały strefy wzlotów, w zasięgu których obowiązują ograniczenia w wysokości obiektów budowlanych.

W miejscowości Lipowiec zlokalizowany jest teren zamknięty wojskowy wraz ze strefą ochronną terenu zamkniętego.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo na terenie gminy Szczytno zapewniają jednostki Straży Pożarnej oraz Policja.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym mieszkańców bezpośrednio w gminie Szczytno czuwa siedem jednostek ochotniczych straży pożarnych: w Gawrzyżkach, Trelkowie, Płozach, Romanach, Szymanach, Olszynach i Lipowcu, przy czym trzy ostatnie włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Oznacza to, że w razie zagrożeń o szerszej skali mogą one być zadysponowane poza teren gminy. Przy jednostkach w Gawrzyżkach i Olszynach działają młodzieżowe drużyny pożarnicze (MDP).

Samorząd gminny, nieustannie dokłada starań, aby strażacy wypełniając swoje zadania, mieli zapewnione jak najlepsze warunki. Priorytetem są zakupy sprzętu przeciwpożarowego, umundurowania oraz rozbudowa i modernizacja remiz strażackich.

Ochotnicze Straże Pożarne pełnią równie istotną rolę w życiu społecznym i kulturalnym lokalnej społeczności. To członkowie OSP są inicjatorami licznych imprez i wydarzeń kulturalnych i sportowych. Pomagają w organizacji m.in. „Dożynek Gminnych”, cyklicznie rozgrywane są Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, w których biorą udział lokalne straże oraz członkowie MDP.¹⁹

Strażacy z poszczególnych OSP wyjeżdżali do zdarzeń w latach 2016-2021 następującą liczbę razy:

- Lipowiec – 126;
- Olszyny 177;
- Szymany – 207;
- Gawrzyżki – bd;
- Trelkowo – 74;
- Płozy – 155;
- Romany – 42.²⁰

Gmina aktywnie wspiera zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, przykładem mogą być zrealizowane w 2021 roku inwestycje:

- przebudowa budynku garażu OSP Szymany - 54774,19 PLN;
- zakup z wyposażeniem średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Szymany - 210000,00 PLN;
- modernizacja budynku OSP Lipowiec - 57600,00 PLN
- zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Lipowiec - 408561,94 PLN;
- modernizacja budynku OSP Szymany - 31979,90 PLN;
- zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Trelkowo - 221687,00 PLN;
- modernizacja budynku OSP Olszyny - 119310,00 PLN;
- modernizacja budynku OSP Romany - 49000,33 PLN.

W wymiarze służby policyjnej porządku w gminie Szczytno strzegą funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Szczytnie. W ramach struktury komendy dedykowane gminie Szczytno są dwa rejony – Gmina Szczytno Rejon V oraz Gmina Szczytno Rejon VI.

¹⁹ M. M. Kowalska, Gmina Szczytno, Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Płozy, Kwidzyn 2017. Dane dotyczące OSP zweryfikowano w 2022 roku.

²⁰Ochotnicze Straże Pożarne w powiecie szczycieńskim, <https://powiatszczycki.pl/20091,Ochotnicze-Straze-Pozarne-w-powiecie-szczycki.html>.

Rejon V obejmuje nadzorem: Czarkowy Grąd, Gawrzyżałka, Korpele, Lipowiec, Lipowiec Mały, Leśny Dwór, Nowe Gizewo, Małdaniec, Nowiny, Nowe Dłutówko, Niedźwiedzie, Prusowy Borek, Pużary, Piecuchy, Płozy, Rudka, Sasek Mały, Sasek Wielki, Siódmak, Sędańsk, Szymany, Wawrochy, Wały, Wólka Szczycieńska. Zdiagnozowane zagrożenie, nad którym dzielnicowy podejmuje działania w ramach Planu działania priorytetowego, związane jest z problematyką: *Miejscowość Lipowiec. Altana usytuowana w pobliżu boiska „Orlik” pod kątem grupowania się młodzieży spożywającej alkohol, palącej papierosy i zaśmiecającej miejsce publiczne.*

Rejon VI obejmuje nadzorem: Dębówko, Janowo, Jęcznik, Kamionek, Kasprzy, Kobyłocha, Lemany, Lipowa Góra Zachód, Marksewo, Młyńsko, Ochódno, Olszyny, Piece, Romany, Sasek, Sawica, Stare Kiejkuty, Szczycionek, Trelkowo, Trelkówko, Ulązki, Wałpusz, Wykno, Zielonka. Zdiagnozowane zagrożenie, nad którym dzielnicowy podejmuje działania w ramach Planu działania priorytetowego, związane jest z problematyką: *Miejscowość Olszyny 34a. Teren przyległy do sklepu spożywczego pod kątem spożywania alkoholu, dopuszczania się nieobyczajnych wybryków, zaśmiecania miejsca publicznego.*

Współpraca KP Policji z Urzędem Gminy układa się dobrze, czego dowodem jest odznaczenie w 2021 roku Srebrnym Medalem za Zasługi dla Policji Wójta Gminy Szczytno Sławomira Wojciechowskiego. Decyzję tę uzasadniono właśnie bardzo dobrą współpracą z samorządem gminy Szczytno, a także aktywnym uczestnictwem Wójta we wszystkich przedsięwzięciach mających na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie gminy i utrzymywaniem bezpośredniego kontaktu z dzielnicowymi, szukaniem rozwiązań dla pojawiających się w lokalnej społeczności problemów. Ważna jest też pomoc z budżetu gminy na zakup m.in. nowych pojazdów policyjnych.

Źródło: <https://szczytно.policja.gov.pl/>

Polityka społeczna

Pomoc społeczna²¹

W zakresie pomocy społecznej gmina realizuje szereg zadań, zarówno własnych, jak i zleconych przez administrację rządową. Do tych pierwszych należą przede wszystkim zadania o charakterze obowiązkowym, takie jak m.in. udzielanie schronienia; zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, okresowych i celowych; praca socjalna; organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania; prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych; dożywianie dzieci; sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Do zadań własnych gminy należy również przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze; prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki; opracowanie i realizacja projektów socjalnych; podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych; współpraca z PUP w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy.

Oprócz zadań własnych, gmina realizuje również zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, w szczególności takie jak organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia; wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki; przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną; a także przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom.

Istotne zadania gminy wynikają również z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w świetle której gmina ma obowiązek m.in. tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jednostką wykonującą zadania gminy w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie. Realizuje on ustawowe zadania w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń (np. zasiłek celowy, zasiłek okresowy); pracy socjalnej; realizacji usług opiekuńczych; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Lokalny system pomocy i wsparcia tworzą także: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szczytnie oraz działający przy niej Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, a także Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Szczytno.

²¹ Na podstawie: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczytno na lata 2021 -2027.

Potrzeby mieszkańców gminy w zakresie pomocy społecznej zaspokajają również placówki prowadzone przez Powiat Szczycieński, tj.:

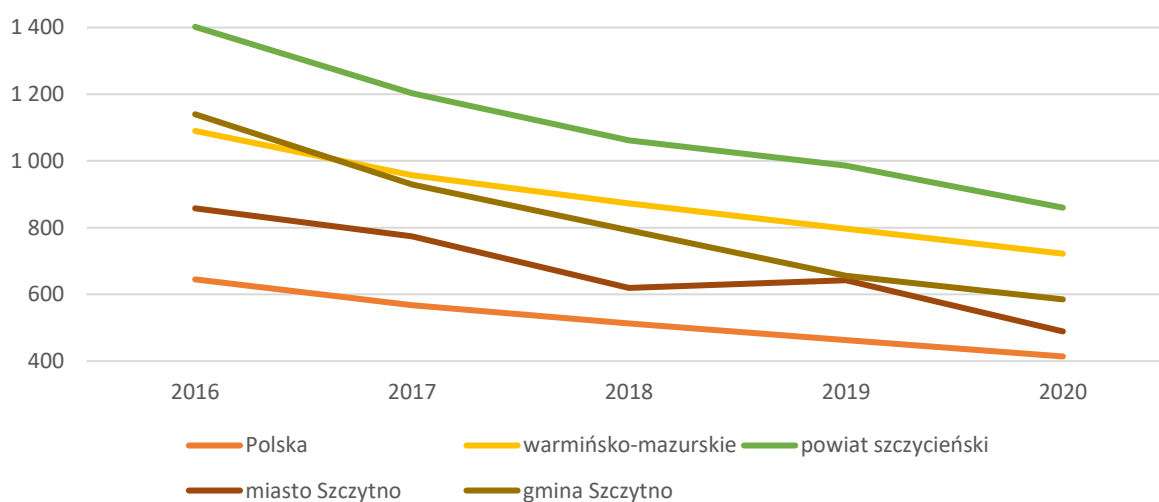
- Dom Pomocy Społecznej w Szczycie przeznaczonej dla osób przewlekle psychicznie chorych (171 miejsc) i jego filia w Spychowie (25 miejsc);
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczycie (6 miejsc);
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Szczycie typu mieszanego (A — dla osób przewlekle psychicznie chorych; B — dla osób upośledzonych umysłowo; C — dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych), dysponujący 69 miejscami oraz jego filia w Piasutnie z 60 miejscami.

Jako uzupełnienie lokalnego systemu pomocy i wsparcia w zakresie pomocy społecznej i rynku pracy należy wskazać również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczycie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Szczycie, a także Powiatowy Urząd Pracy w Szczycie.

W latach 2016-2020 w Gminie Szczycie liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia zmniejszała się. Było to spowodowane z jednej strony usamodzielnianiem się podopiecznych i ich odchodzeniem z systemu pomocy społecznej dzięki np. podjęciu zatrudnienia lub otrzymaniu świadczeń emerytalno-rentowych, a z drugiej strony — zmianą dochodów osób i rodzin, wpływającą na zmniejszenie wysokości świadczeń lub utratę praw do zasiłku z powodu przekroczenia kryterium dochodowego, ze względu np. na otrzymanie wynagrodzenia za pracę. Ważne jest tu również świadczenie wychowawcze Rodzina 500+, które spowodowało, iż część rodzin rezygnuje ze wsparcia GOPS, ze względu na poprawę ich sytuacji finansowej.

Jak wskazują statystyki GUS (por. wykres 23), systematycznie spadał w ostatnich latach wskaźnik liczby beneficjentów pomocy środowiskowej liczony na 10 tys. ludności, co świadczy o poprawianiu się zamożności lokalnej społeczności. Trend ten widoczny był także na szczeblu powiatu, województwa i kraju. Jedynie w mieście Szczycie zanotowano w 2019 roku odwrócenie trendu i jednoroczny wzrost wskaźnika.

Wykres 23. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jak wskazują statystyki GUS, zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie jest zdecydowanie niższy niż w skali powiatu czy województwa. Dodatkowo, ważne jest, że pomoc trafia przede wszystkim do beneficjentów poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 21. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej

	ogółem (w %)					poniżej kryterium dochodowego (w %)				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	6,5	5,7	5,1	4,6	4,1	4,3	3,6	3,1	2,6	2,4
woj. warmiń.-mazurskie	10,9	9,6	8,7	8,0	7,2	8,0	6,7	6,0	5,3	4,7
powiat szczycieński	14,0	12,0	10,6	9,9	8,6	11,4	9,2	8,3	7,5	5,9
miasto Szczytno	8,6	7,7	6,2	6,4	4,9	6,6	5,8	4,8	4,7	3,7
gmina Szczytno	11,4	9,3	7,9	6,6	5,8	8,1	6,5	5,4	4,1	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ostatnich latach około 500 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci. Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci kształtowała się na poziomie około 35%. Liczby te systematycznie spadały.

Tabela 22. Dystrybucja zasiłków rodzinnych na dzieci w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	644	641	632	553	475
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – ogółem	1283	1287	1262	1119	992
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	1164	1170	1162	1038	922
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (w %)	42,0	41,8	41,1	36,7	32,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W planach gminy jest przeniesienie siedziby GOPS na ul. Łomżyńską w Szczytnie, aby wszystkie ważne dla mieszkańców instytucje były w jednym miejscu. W tym celu została zakupiona działka i w 2022 roku ma rozpocząć się opracowywanie dokumentacji na nowy budynek ośrodka.

Ochrona zdrowia

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie ochrony zdrowia jest jednym z najważniejszych zadań własnych każdej polskiej gminy.

W gminie funkcjonują dwa podmioty zapewniające mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Niepubliczny ZOZ „Pomoc” w Lipowcu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szymanach.

Mieszkańcy gminy mają również dostęp do przychodni i poradni specjalistycznych znajdujących się w mieście. Usługi w zakresie hospitalizacji osób potrzebujących całodobowych lub całodziennych świadczeń medycznych, ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz pomocy doraźnej świadczy Zespół Opieki Zdrowotnej w Szczytnie. W szpitalu funkcjonują oddziały: wewnętrzny, położniczo-ginekologiczny, dziecięcy, chirurgiczny z pododdziałami ortopedycznymi oraz oddział

intensywnej terapii. Przy szpitalu znajdują się poradnie m.in. kardiologiczna, ginekologiczno-położnicza, chirurgiczna oraz urazowo-ortopedyczna, a także nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

Tabela 23. Opieka zdrowotna – liczba udzielonych porad

		2017	2018	2019	2020	2021
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	porady ogółem	10010	9675	9777	5267	7243

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Liczba udzielanych corocznie porad zarówno w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, jak i podstawowej opieki zdrowotnej wykazuje tendencję spadkową. Trudno jednak uważać dane za 2020 i 2021 rok za reprezentatywne ze względu na efekty pandemii. Prawdziwym wyzwaniem jest dla gminy i jej mieszkańców dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, którego braki są wyraźnie zauważalne przez lokalną społeczność (por. wyniki ankiety). Ten problem stanowi wyzwanie, które powinno zostać zaadresowane w najbliższych latach.

Źródło: strona internetowa DPS w Szczytynie

Edukacja i wychowanie

Prowadzenie i utrzymanie szkół oraz placówek oświatowych należy do obowiązkowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

W strukturach gminy Szczytno funkcjonują następujące placówki oświatowe kształcące dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, tj.:

- Gminne Przedszkole w Kamionku „Jasia i Małgosi”
- Gminne Przedszkole w Nowinach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lipowcu, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Lipowcu,
 - Gminne Przedszkole w Lipowcu.
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Szymanach,
- Szkoła Podstawowa w Olszynchach,
- Szkoła Podstawowa w Rudce,
- Szkoła Podstawowa w Wawrochach.

Na terenie gminy funkcjonują ponadto 2 niepubliczne zespoły szkolno-przedszkolne, dotowane przez gminę Szczytno. Są to:

- Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Romanach,
- Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Trelkowie im. Wandy Chotomskiej.

Według danych BDL GUS w 2021 roku liczba etatów nauczycielskich w szkołach podstawowych wynosiła 63,57, a etatów nauczycielskich w przedszkolach 21,27. W samorządowych szkołach podstawowych uczyło się (wg danych za 2020 rok) 613 uczniów, a w szkołach niepublicznych 108. Proporcje te pozostawały na podobnym poziomie, jak w ubiegłych latach. W przedszkolach, w 2020 roku, opiekę otrzymywało 316 dzieci.

Wartościowych wniosków dostarczyć może analiza współczynnika skolaryzacji²².

Tabela 24. Wartość współczynnika skolaryzacji w wybranych jednostkach samorządu terytorialnego

	współczynnik skolaryzacji brutto (%)				współczynnik skolaryzacji netto (%)			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
pow. szczycieński	91,93	91,20	90,46	90,32	90,15	89,83	88,90	88,95
miasto Szczytno	134,83	133,47	135,45	136,60	131,93	130,90	131,98	133,58
gmina Szczytno	51,99	52,45	51,02	50,99	51,18	51,74	50,45	50,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

²² Współczynnik skolaryzacji brutto dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

Analogiczny współczynnik skolaryzacji netto wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7-15 lat na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku.

Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla gminy Szczytno utrzymuje się na niskim poziomie, niewiele przekraczającym 50%, co oznacza, że zaledwie połowa uczniów z gminy uczęszcza do szkół podstawowych na jej terenie. Zjawisko to wynika w dużej mierze z ukształtowania gminy wokół miasta Szczytna, co powoduje wybieranie edukacji w mieście przez wiele rodzin, jako korzystnej alternatywy, także w kontekście komunikacyjnym.

Uzupełnienie zasobów lokalnej polityki społecznej w zakresie edukacji, wychowania i kultury stanowią instytucje funkcjonujące na szczeblu powiatu, takie jak Zespół Szkół Nr 1 im. Stanisława Staszica w Szczytnie, Zespół Szkół Nr 2 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Szczytnie, Zespół Szkół Nr 3 im. Jana III Sobieskiego w Szczytnie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Szczytnie. Należy wskazać również, że w Szczytnie funkcjonuje Wyższa Szkoła Policji.

Źródło: profil społecznościowy szkoły w Szymanach

Kapitał społeczny

Organizacje pozarządowe

Mieszkańcy gminy wykazują się aktywnością w zakresie współpracy służącej osiągnięciu celów lokalnej społeczności. Na terenie gminy Szczytno funkcjonują liczne organizacje pozarządowe prowadzące działalność z zakresu sportu, kultury, rekreacji, promocji zdrowia i historii. Jako przykłady wskazać można²³:

- Gminny Klub Sportowy Szczytno,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczytnie,
- Mazurskie Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalnym „Wataha”,
- Policyjny Klub Sportowy Gwardia Szczytno,
- Szczycieński Klub Sportowy Szczytno,
- Fundacja na Rzecz Wspierania Rozwoju Kreatywności oraz Rozwoju Twórczości Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Kreoli - Kraina Kreatywności,
- Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne „Mazurskie Źródła”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stare Kiejkuty,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Szymany,
- Szczycieński Klub KYOKUSHIN KARATE,
- Fundacja Autrimpus,
- Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Lepsze Dzieciństwo”.

Co roku gmina przygotowuje *Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Dokument ten określa obszary, priorytety oraz formy współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, a także rodzaje zadań publicznych, które będą realizowane na rzecz mieszkańców przez trzeci sektor w oparciu o środki gminy. Celem głównym programu przyjętego na rok 2022 jest lepsze zaspokojenie potrzeb społecznych i podnoszenie poziomu życia mieszkańców gminy Szczytno, budowanie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, zwiększenie zaangażowania organizacji pozarządowych w zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

Przykładem działań realizowanych w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi jest coroczny otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Frekwencja w wyborach

Frekwencja wyborcza dostarcza informacji o zaangażowaniu obywateli w sprawy publiczne, a także na temat ich świadomości politycznej. Z reguły przyjmuje się, że im wyższe frekwencja wyborcza, tym dojrzała i bardziej świadoma politycznie jest lokalna społeczność. Porównana zostanie frekwencja w wyborach z ostatnich 5 lat.

²³ Za: <https://ug.szczytno.pl/wykaz-stowarzyszen-dzialajacych-na-terenie-gminy-szczytno>

Tabela 25. Wybory do Sejmu i Senatu 2019 r. – wyniki frekwencji

	Sejm	Senat
woj. warmińsko-mazurskie	53,61	53,61
pow. szczycieński	51,47	51,47
miasto Szczytno	59,08	59,08
gmina Szczytno	52,08	52,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Tabela 26. Wybory samorządowe w 2018 r. – wyniki frekwencji w %

	sejmiki województw	rady powiatów	rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu	wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - I tura wyborów	wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - II tura wyborów
woj. warmińsko-mazurskie	54,84	54,64	55,13	54,90	48,83
pow. szczycieński	51,49	51,27	51,66	51,56	46,40
miasto Szczytno	53,74	53,69	53,78	53,76	46,10
gmina Szczytno	53,90	53,72	53,95	53,92	46,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

W przypadku wyborów samorządowych frekwencja w gminie była nieznacznie wyższa niż średnia dla powiatu i miasta Szczytno.

W przypadku ostatnich wyborów prezydenckich, tj. w 2020 roku w II turze frekwencja w gminie wyniosła 64,18%, podczas gdy w powiecie 62,87%, a w województwie 62,14%.

W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku głosowało 34,27% mieszkańców gminy, a w okręgu wyborczym nr 3 (Olsztyn) obejmującym województwo warmińsko-mazurskie i podlaskie ponad 38,93%.

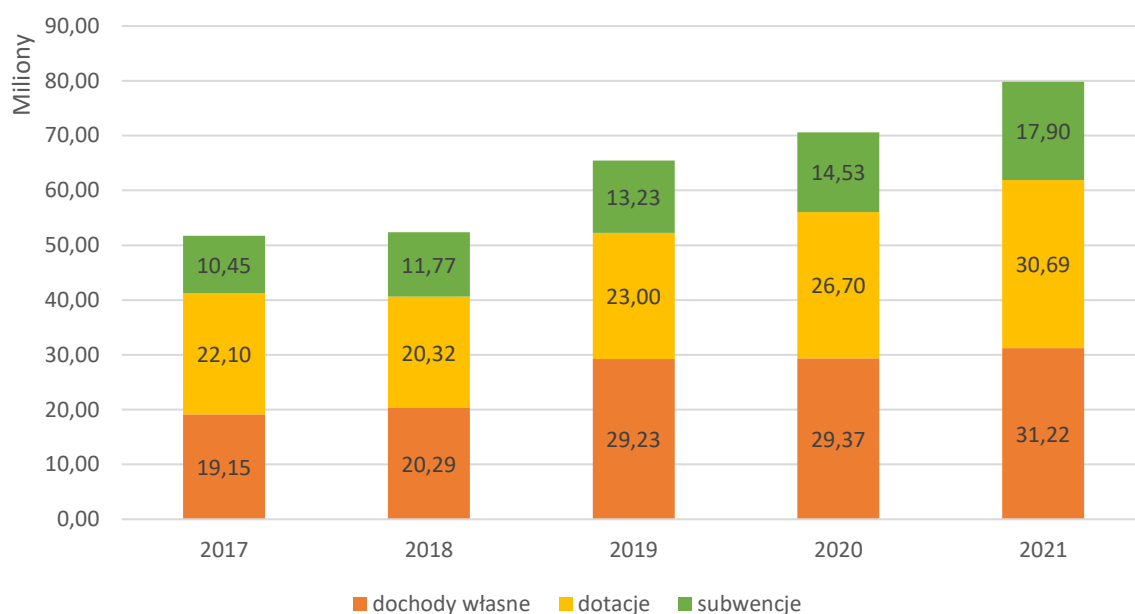
Finanse samorządowe

Nawet najważniejsze potrzeby lokalnej społeczności i chęci ich realizacji ze strony jednostek samorządu terytorialnego weryfikowane są przez ich możliwości finansowe. W tej części diagnozy analizie poddane zostaną dochody i wydatki gminy, ich struktura, a także wynikające z nich uwarunkowania inwestycji.

Dochody

Dochody gminy można podzielić na trzy grupy: dochody własne, dotacje i subwencje.

Wykres 24. Zrealizowane dochody gminy w podziale na kategorie w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie dochodów własnych przeważają dochody realizowane w ramach udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, których wielkość systematycznie rosła w całym okresie, poza rokiem 2020 oraz dochody z tytułu podatku od nieruchomości. Te dwie kategorie dochodów odpowiadają za około 2/3 wszystkich dochodów własnych realizowanych przez samorząd gminy Szczytno.

Tabela 27. Dochody własne gminy w podziale na kategorie dochodów

	2017	2018	2019	2020	2021
Razem	19153148,38	20288213,86	29227058,28	29372905,63	31222408,82
dochody podatkowe - podatek rolny	399540,03	353161,41	404062,02	425830,58	435959,92
dochody podatkowe - podatek leśny	569191,70	603736,46	569169,53	579232,84	579425,98
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	7052240,61	6710551,90	7654349,52	9599342,10	9985519,42
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	147828,00	147985,00	222633,50	242044,40	280580,10
dochody podatkowe - podatek od spadków i darowizn	-	-	28637,00	70070,00	63441,00
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	622892,00	459061,00	783520,02	1135869,24	1375120,74
dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	21426,96	24954,82	31234,93	33299,00	37028,40
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	8846337,30	8327526,59	9693606,52	12085688,16	12757075,56
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	7222655,81	8498512,09	9322800,20	9365552,07	10458772,31
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	7181799,00	8395179,00	9224074,00	8888318,00	10075726,00
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	40856,81	103333,09	98726,20	477234,07	383046,31
wpływy z opłaty skarbowej	28827,00	34623,00	38070,00	57805,00	74801,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	4707,60	6841,80	9135,60	0,00	0,00
wpływy z usług	127060,22	140594,68	177740,64	173258,23	181121,71
wpływy z opłaty targowej	580,00	540,00	460,00	0,00	0,00
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1209842,28	1186552,81	1607399,54	2169007,42	2228998,65
dochody z majątku	183169,56	93253,38	273859,69	797602,26	1141781,40
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	41065,00	45636,23	81535,26	145372,92	271537,77
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	92201,00	1198338,00	2379484,13	502116,13	1467232,90
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - inwestycyjne	0,00	1198338,00	2025044,39	313865,00	421875,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

W przypadku dotacji przeważają dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, duże większe znaczenie w ostatnich latach mają też dochody w ramach paragrafów 205 i 625²⁴.

Tabela 28. Dotacje otrzymywane w latach 2017-2021 z wyróżnieniem dotacji inwestycyjnych

		2017	2018	2019	2020	2021
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	ogółem	18027399,08	18235748,79	21033229,92	24833962,11	24849173,93
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	ogółem	1992187,78	1868727,11	1900924,36	1693738,28	1628642,29
dotacje otrzymane z funduszy celowych	ogółem	60742,49	65600,00	60000,00	65033,58	1551400,00
dotacje otrzymane z funduszy celowych	inwest.	50000,00	0,00	60000,00	65033,58	1551400,00
dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	ogółem	2019140,86	16000,00	9000,00	111000,00	59000,00
dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	inwest.	2019140,86	0,00	0,00	105000,00	50000,00
dotacje §§ 200, 620	ogółem	0,00	128962,42	0,00	0,00	0,00
dotacje ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620 + dotacje §§ 205, 625)	inwest.	2069140,86	8000,00	60000,00	170033,58	3916400,00
dotacje ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620 + dotacje §§ 205, 625)	ogółem	22099470,21	20323038,32	23003154,28	26703733,97	30687970,88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Subwencje otrzymywane przez gminę od lat są na stabilnym, lekko rosnącym poziomie. To źródło dochodów składa się z dwóch części – oświatowej, której wysokość zależy od zakresu zadań oświatowych realizowanych przez jednostki oraz liczby uczniów i rozdzielanej według zasad określonych w rozporządzeniu ministra edukacji oraz wyrównawczej, której zadaniem jest sztuczne wyrównywanie zamożności poszczególnych rejonów kraju poprzez dofinansowywanie ze wspólnego budżetu jednostek samorządu terytorialnego o niższym dochodzie na jednego mieszkańca. W 2021 roku gmina otrzymała z budżetu państwa środki finansowe w kwocie 3314996,00 zł na uzupełnienie subwencji ogólnej, z przeznaczeniem na wsparcie finansowe inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę.

²⁴ Paragrafy 205 i 625 dotyczą dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego występujące w charakterze beneficjenta w zakresie programów realizowanych w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Tabela 29. Subwencje w podziale na części

	2017	2018	2019	2020	2021
Subwencja ogólna - razem	10446065,00	11766450,00	13233118,00	14525105,00	17900073,00
Subwencja ogólna - część oświatowa	7175826,00	7789635,00	8274668,00	8375961,00	8639462,00
Subwencja ogólna - część wyrównawcza	3270090,00	3976815,00	4958450,00	6149144,00	5945615,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Wydatki

Wysokość wydatków realizowanych przez gminę systematycznie rosła w ostatnich latach. W 2021 roku było to blisko 74,2 mln PLN. Co najważniejsze na wysokim poziomie utrzymywały się wydatki inwestycyjne, które przekraczały 22% ogółu wydatków. To istotna informacja w kontekście nadrabiania przez gminę braków w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej, komunalnej i sportowej. Szczegółowy podział wydatków według kategorii prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Wydatki w podziale na kategorie

	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	53310752,16	55810148,29	58905207,22	64324482,02	74157106,62
wydatki majątkowe ogółem	9496995,60	9389908,52	8576801,47	10852036,24	16403040,29
wydatki majątkowe inwestycyjne	9496995,60	9389908,52	8576801,47	10702036,24	16403040,29
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem (w %)	17,8	16,8	14,6	16,6	22,1
wydatki bieżące ogółem	43813756,56	46420239,77	50328405,75	53472445,78	57754066,33
wydatki bieżące na wynagrodzenia	10328938,23	11298825,41	12095703,84	11979420,49	12805827,92
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1925305,99	2080040,22	2274832,34	2125812,31	2362495,56
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	5970449,93	7357771,12	7728521,03	8180940,59	11307126,85
dotacje ogółem	4339093,19	4724210,28	4188736,74	3590080,83	3646765,56
świadczenia na rzecz osób fizycznych	19420361,48	19419237,98	22069835,91	25712330,52	25573642,89
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	19903779,39	22134339,82	23855934,35	24040416,24	28437994,23
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	108939,80	97610,24	182205,31	112161,05	95663,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych gminy oraz danych GUS.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku, dług gminy Szczytno wynosił 6693128,58 zł., co stanowi 8,39 % wykonanych dochodów.

Analiza SWOT

Pierwszy etap prac nad strategią rozwoju (diagnoza strategiczna) pozwala na zgromadzenie wielu informacji na temat jednostki samorządu terytorialnego. Warto pamiętać, że mają one różną wagę dla dalszego procesu budowania dokumentów strategicznych. Analiza SWOT jest metodą umożliwiającą uporządkowanie danych zebranych w diagnozie i zastanowienie się, jak poszczególne zasoby wpływają na rozwój. Wykorzystywana jest ona w opracowaniu praktycznie wszystkich dokumentów programowania zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Stosowana bywa przez zespoły eksperckie, jak i partycypacyjne (angażujące w proces interesariuszy).

W ramach analizy SWOT porządkowane będą są czynniki mające wpływ na rozwój gminy.

W pracy nad SWOT można wyróżnić dwa etapy:

- etap pierwszy to pogrupowanie wszystkich zdiagnozowanych czynników mających wpływ na rozwój na pozytywne i negatywne.
- etap drugi obejmuje podział czynników pozytywnych (plusów), jak i barier (negatywów) na wewnętrzne i zewnętrzne.

Za czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) uznaje się te, na które gmina ma wpływ, nie zaś wszystkie, które znajdują się na obszarze gminy. Czynniki zewnętrzne zatem to te, na które gmina nie ma wpływu, ale które jednocześnie determinują jej szanse rozwojowe (szanse i zagrożenia).

Poniższą analizę SWOT wykonano w oparciu o dane uzyskane w ramach prac nad diagnozą strategiczną, w tym dane z badania ankietowego prowadzonego na przełomie maja i czerwca 2022 roku, a także wnioski ze spotkania (warsztatu strategicznego) ze Społecznym Zespołem ds. opracowania strategii rozwoju gminy Szczytno w dniu 4 sierpnia 2022 roku.

Źródło: Facebook Gmina Szczytno

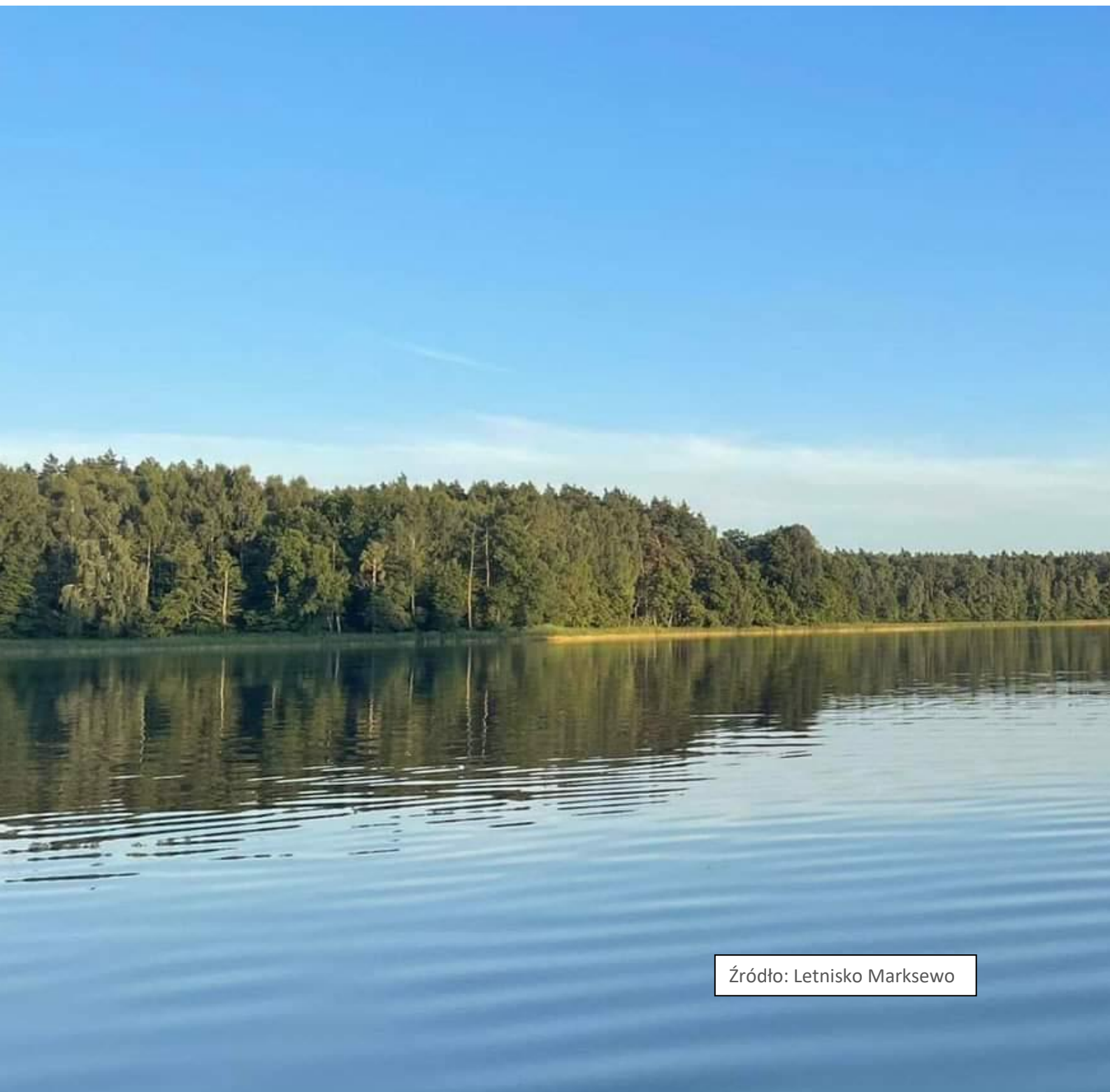
Tabela 31. Analiza SWOT dla gminy Szczytno

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• doskonałe warunki przyrodnicze (lasy, woda, ryby) dające możliwość zrównoważonego rozwoju gospodarczego, • jeden z najcenniejszych biologicznie obszarów Pojezierza Mazurskiego, • azyl dla ludzi pragnących wypoczynku i relaksu w otoczeniu lasów i jezior, • teren gminy znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski (ZPP), • silna suburbanizacja oznaczająca pozostawanie części potencjalnych migrantów w gminie, • rosnąca liczba ludności, pozytywne saldo migracji, • relatywnie niski współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi • wyższy niż w powiecie i stale rosnący wskaźnik przedsiębiorczości, • wyraźna poprawa w ostatnich latach sytuacji mieszkańców gminy na rynku pracy, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, • niska liczba bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, • spadek liczby bezrobotnych w grupie wiekowej do 30 lat, • coraz lepsze przygotowanie młodych osób do wymogów rynku pracy, • lotnisko regionalne Olsztyn-Mazury w Szymanach i bliskość Olsztyna, • bogata i rosnąca siatka połączeń lotniska, • zasoby gruntów do wykorzystania pod inwestycje, • dostęp do infrastruktury kolejowej (sieć kolejowa z dwoma szlakami), • lokalizacja na terenie gminy podstrefy WMSSE, • budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Płozy, • relatywnie wysoki udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów, • dofinansowanie wymiany starych pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych, • dobra i wielozakresowa współpraca z organizacjami pozarządowymi,	• duża odległość od największych ośrodków miejskich, • główny ośrodek obsługi mieszkańców (miasto Szczytno) znajdujący się poza granicami gminy, • nietypowy kształt gminy (obwarzanek), • wiele dróg gminnych wymagających pilnych nakładów inwestycyjnych, • niska dostępność transportowa, • zbyt mały odsetek utwardzonych nawierzchni dróg gminnych w największych skupiskach mieszkalnych oraz w miejscach, gdzie powstaje nowa zabudowa, • obniżony poziom bezpieczeństwa w obszarach zabudowanych na skutek braku odpowiedniej tzw. infrastruktury okołodrogowej, w tym chodników i oświetlenia dróg, • brak oczekiwanej przez mieszkańców powszechności ścieżek rowerowych, • nierównomierna dostępność komunikacyjna, • bardzo niska penetracja budynkowa Internetem w gminie, w wielu lokalizacjach tzw. białe plamy (miejsca z brakiem dostępu do sieci), • starzenie się społeczności lokalnej - stale rosnący współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, • niska dostępność lekarzy specjalistów i lekarzy pierwszego kontaktu, • niska wartość współczynnika skolaryzacji netto, • wąskie rozmiary rynku pracy, skutkujące skromną ofertą dla młodych, • niska gęstość zaludnienia podwyższająca koszty realizacji inwestycji infrastrukturalnych, • brak centralnego systemu ciepłowniczego, wiele źródeł tzw. niskiej emisji, • niski poziom rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wymagający dalszych nakładów w celu dbania o jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze, • konieczne dalsze nakłady na rozwój sieci gazowej,

• liczne imprezy (sport i kultura) o charakterze cyklicznym, • rozbudowana infrastruktura sportowa (sale gimnastyczne, boiska, siłownie sportowe, korty tenisowe), • działalność klubu sportowego GKS Szczytno, • aktywne i liczne OSP na bieżąco modernizowane, • dobra współpraca z komendą powiatową policji, • spadająca liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, • dobrze oceniana przez mieszkańców biblioteka publiczna, • infrastruktura turystyczna - ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne oraz prywatne kwatery, • bezpieczeństwo przeciwpożarowe gwarantowane przez rozbudowaną sieć Ochotniczej Straży Pożarnej, • wysoka jakość usług w zakresie pomocy społecznej, • liczne organizacje pozarządowe prowadzące działalność z zakresu sportu, kultury, rekreacji, promocji zdrowia i historii, • stosunkowo niskie zadłużenie gminy, • wysoki udział wydatków inwestycyjnych w budżecie gminy.	• wysoki poziom tranzytu ciężarowego i ruchu autokarowego – obniżający bezpieczeństwo samochodów osobowych, • brak własnych połączeń autobusowych, niedostatecznie rozwinięta komunikacja zbiorowa, wykluczenie wielu miejscowości, • sieć NATURA2000, a w szczególności wydłużanie procesów inwestycyjnych, • oferta wypoczynkowa ograniczająca dłuższy pobyt turystyczny, • brak hoteli o podwyższonym standardzie, • potrzeba dalszego rozwoju infrastruktury turystyki aktywnej (ścieżki, szlaki), • ograniczona oferta „atrakcji na niepogodę”, • wyczerpująca się ilość uzbrojonych gruntów inwestycyjnych, • występowanie na terenie gminy wyrobów zawierających azbest, • niska i spadająca liczba czytelników w bibliotece publicznej, • braki w zakresie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• łatwy dostęp do edukacji ponadpodstawowej w mieście Szczytno, • zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców i rozwój alternatywnych źródeł energii, • zmiana podejścia mieszkańców i rosnące zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu – w tym sportem i rekreacją (bieganie, wycieczki rowerowe), • wykorzystanie krajowych i unijnych programów służących dofinansowaniu inwestycji komunalnych, • dofinansowania zewnętrzne na poprawę oferty dla dzieci, młodzieży i seniorów, • potencjał wynikający z rozbudowy portu lotniczego Olsztyn-Mazury,	• zapewnienie bezpiecznych połączeń komunikacyjnych nie jest w pełni zależne od gminy, ponieważ główne szlaki komunikacyjne biegnące przez nią są drogami krajowymi, wojewódzkimi czy powiatowymi, • niemożliwy lub trudny dostęp do środków finansowych na realizację inwestycji ze źródeł zewnętrznych, • zmiany w regulacjach prawnych powodujące utratę dochodów przez budżet gminy, • ograniczenie wskaźnika pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową,

• poprawa dostępności infrastruktury internetowej w ramach realizacji Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na terenie gminy Szczytno, • utrzymanie pozytywnych trendów migracyjnych zwiększających liczbę ludności.	• rozwój oferty turystycznej w innych gminach województwa warmińsko-mazurskiego, Presja ze strony ekologów na nakładanie nowych form ochrony przyrody, • ujemny przyrost naturalny, • dalszy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Źródło: Letnisko Marksewo

STRATEGIA

**Część programowa strategii rozwoju
Gminy Szczytno**

Misja i wizja

Wizja i misja gminy są podstawą określenia konkretnych celów i kierunków działań. Wizja jest wyrazem aspiracji społeczeństwa i władz gminy oraz ich wyobrażeń dotyczących przyszłości, jest opisem gminy w dalekiej przyszłości przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja ma za zadanie inspirować oraz motywować do działania i podejmowania kolejnych wyzwań. Wizja przyjęta w Strategii Rozwoju Gminy jest spójna z wizją rozwoju formułowaną w pozostałych, aktualnych dokumentach strategicznych przyjmowanych na poziomie gminy.

WIZJA GMINY SZCZYTNO W 2030 ROKU

Gmina dająca wszystkim mieszkańcom podstawy dla dobrej jakości życia, z właściwie rozwiniętą oraz dostosowaną do potrzeb społecznych i gospodarczych infrastrukturą transportową i komunalną, otwarta na współpracę z sąsiednimi JST oraz gwarantująca zachowanie ładu przestrzennego

Osiągnięciu przedstawionego w wizji pożądanego stanu docelowego ma służyć misja, czyli kierunek i sposób działania na najbliższe lata. W misji ujęte są wartości ważne dla gminy, które mają za zadanie ujednolicić sposoby działania władz samorządowych w sprawach istotnych dla społeczności lokalnej.

MISJA GMINY SZCZYTNO DO 2030 ROKU

Koncentrować się na potrzebach wszystkich mieszkańców, rozwijać brakujące elementy infrastruktury technicznej i w coraz większym stopniu angażować się w zaspokajanie potrzeb społecznych związanych z gwarantowaniem wysokiej jakości życia. Ciągłe podnosić poziom usług publicznych. W sposób efektywny i skuteczny wykorzystywać dostępne zasoby.

Źródło: Facebook Gmina Szczytno

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu gminy określono trzy główne cele strategiczne, których realizacja doprowadzić ma do osiągnięcia stanu docelowego przedstawionego w wizji gminy. Cele te dotyczą trzech głównych wymiarów rozwoju: społecznego, gospodarczego i terytorialnego. Rozwój w każdym z tych wymiarów niesie za sobą pozytywne skutki dla wszystkich pozostałych.

Wszystkie cele zostały wyznaczone w zgodzie z koncepcją SMART, określającą cechy poprawnie zdefiniowanych celów. Nazwa tej metody jest skrótem od pierwszych liter angielskich słów, ponadto samo słowo smart oznacza mądry, błyskotliwy.

Rysunek 6. Cechy celów zgodnie z koncepcją SMART

S	• Simple, czyli proste i konkretne - cele nie mogą być nadmiernie rozbudowane lub opisane w niejasny sposób
M	• Measurable, czyli mierzalne - do każdego z celów powinno być możliwe wyznaczenie wskaźnika umożliwiającego ocenę stopnia jego realizacji
A	• Acceptable, czyli akceptowalne - cele powinny być jasne i uznane za ważne przez społeczność lokalną, pracowników urzędu oraz inne osoby zaangażowane w ich realizację
R	• Realistic, czyli realistyczne - wszystkie z celów powinny być możliwe do realizacji przy posiadanych zasobach
T	• Time-bounded, czyli określone w czasie

Źródło: opracowanie własne.

Cele strategiczne zostały sformułowane zgodnie z zasadą SMART. Jednocześnie zaplanowano je w sposób umożliwiający osiąganie spójnego rozwoju w trzech najważniejszych wymiarach polityki regionalnej: społecznym, gospodarczym i terytorialnym.

CELE STRATEGICZNE

- 1. Rozwój społeczny – stworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców**
- 2. Rozwój gospodarczy – zwiększenie skali przedsiębiorczości opartej na atutach regionu**
- 3. Rozwój przestrzenny – rozwinięcie i zrównoważenie jakości infrastruktury oraz poprawa ładu przestrzennego**

Trzy cele strategiczne wyznaczają jedynie ogólny kierunek, w jakim zmierzać będą działania zarządu gminy. Aby osiągnąć przyjętą wizję gminy, konieczne jest zaplanowanie i realizacja wyraźnie ukierunkowanych działań. Dlatego celom strategicznym przyporządkowano bardziej szczegółowe cele operacyjne, które wskazują konieczne obszary koncentracji ograniczonych zasobów gminy. Należy również pamiętać o zakresie zadań samorządu gminnego, na który może on przeznaczać środki finansowe i kierować wysiłki urzędników. Powoduje to, że część aspektów rozwoju lokalnego, jakkolwiek istotnych, to wykraczających poza obszar działań gminy, nie znalazło bezpośredniego odbicia w niniejszej analizie celów. Przykładem może być polityka rynku pracy, która jest zadaniem samorządu powiatowego. Choć przeciwdziałanie bezrobociu nie znalazło się wśród zaproponowanych celów, to realizacja planowanych działań (szczególnie ukierunkowanych na rozwój turystyki czy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej) pośrednio przyczyni się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Dzięki temu, przyjęty zestaw celów nie jest „koncertem życzeń”, ale podstawą przyszłych, realnych działań.

1. Rozwój społeczny – stworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców	2. Rozwój gospodarczy – zwiększenie skali przedsiębiorczości opartej na atutach regionu	3. Rozwój przestrzenny – rozwinięcie i zrównoważenie jakości infrastruktury oraz poprawa ładu przestrzennego
• 1.1. Większa sprawność oraz dostępność infrastruktury technicznej • 1.2. Poszerzenie oferty i poziomu oddziaływania instytucji kultury i oświaty • 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)	• 2.1. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej • 2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej przez poprawę infrastruktury rekreacyjnej • 2.3. Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii (OZE)	• 3.1. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego • 3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej • 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Cele strategiczne i operacyjne wyznaczają obszary, w których koncentrować się będą środki i wysiłki gminy w nadchodzących latach. Poniższy schemat przedstawia kierunki planowanych działań, których realizacja przybliży gminę do osiągnięcia zamierzonych celów, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki osiągnięcia działań.

CEL STRATEGICZNY: 1. ROZWÓJ SPOŁECZNY – STWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
CEL OPERACYJNY: 1.1. POPRAWA SPRAWNOŚCI ORAZ DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ		
Kierunki działań	Rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej • Budowa oczyszczalni ścieków w Płozach • Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni na wybranych obszarach • Wspieranie (w zakresie kompetencji Urzędu Gminy) rozbudowy sieci gazowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą	• Upowszechnienie dostępu do kanalizacji zbiorczej • Zmniejszenie liczby aktywnych zbiorników bezodpływowych • Zaoferowanie wszystkim mieszkańcom dostępu do sieci wodociągowej • Ułatwienie dostępu do informacji i powszechność stosowania e-administracji	• Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej (w metrach) • Długość rozbudowanej sieci wodociągowej (w metrach) • Liczba zbiorników bezodpływowych • Liczba oczyszczalni przydomowych (szt.) • Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego (dni)

• Wspieranie (w zakresie kompetencji Urzędu Gminy) rozbudowy sieci szybkiego internetu	• Odejście od ogrzewania paliwem stałym (węgiel, drewno)	• Wskaźnik penetracji budynkowej Internetem szerokopasmowym
CEL OPERACYJNY: 1.2. POSZERZENIE OFERTY I POZIOMU ODDZIAŁYWANIA INSTYTUCJI KULTURY I OŚWIATY		
Kierunki działań	Rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców dzieci sprawiających kłopoty wychowawcze • Dostosowanie pomieszczeń do realizacji zajęć rozwijających pasji, zainteresowań młodzieży w zakresie zainteresowań muzycznych, tanecznych kulinarnych, rękodzielniczych, technicznych, informatycznych • Stworzenie oferty zajęć edukacyjno-rozwojowych dla dzieci i dorosłych • Dostosowanie oferty przedszkola do potrzeb rodziców • Doskonalenie zawodowe nauczycieli w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji do prowadzenia zajęć specjalistycznych	• Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców w proces wychowawczo-edukacyjny • Poprawa warunków nauczania w szkole podstawowej • Umożliwienie kontynuowania ścieżki edukacyjnej na poziomie wyższym dzięki wysokiej jakości przygotowaniu na poziomie elementarnym • Lepsze zrozumienie potrzeb edukacyjnych dzieci za sprawą bliższej współpracy z nauczycielami • Wspieranie aktywności zawodowej rodziców • Poprawa jakości kształcenia dzięki wyższym kwalifikacjom zawodowym kadry nauczycieli • Bezpieczeństwo w trakcie zajęć rekreacyjnych • Skuteczne wspieranie młodych talentów	• Liczba zmodernizowanych pomieszczeń szkolnych (szt.) • Wyniki testu ośmioklasisty w relacji do średniej krajowej (%) • Liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych • Wskaźnik aktywności zawodowej w gminie (w podziale na płci) • Liczba uczniów odnoszących sukcesy w konkursach i olimpiadach na szczeblu wojewódzkim i krajowym (os.) • Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje w danym roku (os.)
CEL OPERACYJNY: 1.3. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ WSZYSTKICH GRUP MIESZKAŃCÓW (TAKŻE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ, STARSZYCH ORAZ ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM)		
Kierunki działań	Rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Wsparcie rodzin w procesie opieki i wychowania, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju dzieci i młodzieży • Wspieranie mieszkańców gminy przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny • Tworzenie warunków do powstawania organizacji społecznych, stowarzyszeń, klubów działających na terenie gminy	• Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji • Integracja i aktywizacja mieszkańców z różnych grup społecznych i wiekowych • Wydłużenie czasu życia w dobrym zdrowiu w gminie • Lepsza oferta w zakresie spędzania wolnego czasu • Promocja gminy jako miejsca dobrego życia	• Liczba inicjatyw realizowanych przez gminę wspólnie z organizacjami społecznymi, w tym stowarzyszeniami (szt.) • Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach i przedsięwzięciach o charakterze kulturalnym (os.) • Liczba organizacji społecznych, stowarzyszeń

• Rozwój instytucjonalnych form opieki i wsparcia dla osób w podeszłym wieku • Poprawa dostępności służby zdrowia i opieki • Realizacja działań na rzecz aktywnej integracji osób niepełnosprawnych, upowszechnienie wolontariatu • Upowszechnienie programów profilaktycznych • Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	• Zwiększenie uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym • Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością i przewlekle chorujących • Zmniejszenie skali dysfunkcji społecznych • Zwiększenie poczucia integracji oraz aktywności społecznej mieszkańców	• i klubów działających na terenie gminy (szt.) • Liczba prowadzonych badań profilaktycznych (szt.) • Liczba zrealizowanych szkoleń w zakresie kompetencji społecznych (szt. i liczba uczestników) • Zrealizowanie celów założonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (ilościowo)
CEL STRATEGICZNY: 2. ROZWÓJ GOSPODARCZY – ZWIĘKSZENIE SKALI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI OPARTEJ NA ATUTACH REGIONU		
CEL OPERACYJNY: 2.1. WSPARCIE ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ		
Kierunki działań	Cele szczegółowe	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Wykorzystanie potencjału lotniska Olsztyn-Mazury • Przygotowanie dodatkowych terenów pod inwestycje • Dalsza współpraca z WMSSE • Ulgi podatkowe dla nowo powstałych przedsiębiorców • Wsparcie mikro i małych przedsiębiorstw poprzez promocję ich usług • Promocja produktów lokalnych • Zachęcanie i wsparcie lokalnych przedsiębiorców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych • Działania na rzecz budowy bazy gastronomicznej i hotelowej na obszarze gminy • Rozwój e-administracji i e-usług	• Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy • Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy • Zlokalizowanie w gminie nowych inwestycji (typu green i browfield) • Zwiększanie się liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy • Promocja terenów inwestycyjnych • Wzrost atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców • Zwiększenie się liczby miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych)	• Liczba przedsiębiorstw korzystających z ulg podatkowych (szt.) • Liczba nowych przedsiębiorstw wg bazy REGON (szt.) • Liczba bezrobotnych i bezrobotnych do 30 roku życia (os.) • Powierzchnia terenów inwestycyjnych oferowanych przez gminę (ha) • Liczba miejsc noclegowych (szt.) • Liczba nowych mieszkańców (os.)
CEL OPERACYJNY: 2.2. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ PRZEZ POPRAWĘ INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ		
Kierunki działań	Rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Zwiększenie wartości użytkowej jezior (we współpracy z partnerami)	• Zwiększenie atrakcyjności jezior i rozszerzenie oferty w zakresie rekreacyjnym	• Liczba rozbudowanych bądź zmodernizowanych obiektów (szt.)

samorządowymi i społecznymi) • Wsparcie społeczności lokalnych w zagospodarowaniu rekreacyjnym brzegów jezior • Wsparcie działań na rzecz zrównoważonej gospodarki rybnej, budowa infrastruktury do wykorzystania jezior (szczególnie turystycznego, w tym wędkarskiego), • Likwidacja dzikich wysypisk, działania związane z oczyszczaniem jezior i ich otoczenia • Oznakowanie miejsc turystycznie i rekreacyjnie atrakcyjnych • Wyznaczenie nowych szlaków pieszych i odnowa już istniejących • Budowa ścieżek rowerowych we współpracy z sąsiednimi gminami • Włączenie infrastruktury rowerowej do europejskiej sieci szlaków rowerowych • Kontynuacja organizacji biegów długodystansowych i turniejów tenisowych	• Poprawa bezpieczeństwa kąpiei w jeziorach • Zwiększenie wpływów podatkowych z tytułu działalności gospodarczej związanej z turystyką • Zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym • Aktywizacja dzieci i młodzieży • Poprawa aktywności fizycznej mieszkańców, a co za tym idzie stanu zdrowia • Zwiększenie poziomu uczestnictwa w rekreacji • Przyciągnięcie większej ilości turystów spoza gminy	• Długość nowych ścieżek rowerowych (w km) • Liczba turystów nocujących w Gminie (os.) • Dochody z najmu i dochody podatkowe od przedsiębiorstw osiągających zaangażowanych w turystykę (PLN) • Liczba wypadków z udziałem rowerzystów na terenie gminy (szt.) • Liczba całorocznych miejsc noclegowych (szt.) • Liczba wypożyczanych corocznie rowerów (szt.) • Długość nowo wytyczonych szlaków pieszych (km) • Liczba osób uczestniczących w cyklicznych imprezach sportowych • Liczba mieszkańców aktywnie uprawiających sport (szacunek)
CEL OPERACYJNY: 2.3. ROZWÓJ SYSTEMÓW ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE)		
Kierunki działań	Rezultaty działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Wdrażanie technologii OZE na terenie gminy w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych • Edukacja i informowanie mieszkańców o korzyściach OZE i zagrożeniach związanych ze spalaniem w piecach paliw niskiej jakości oraz odpadów • Współpraca z gminami ościennymi w zakresie inwestycji w OZE • Dofinansowanie wymiany starych pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych	• Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła (niska emisja) • Zwiększenie liczby gospodarstw domowych korzystających z OZE • Poprawa efektywności energetycznej budynków • Rozwój elektromobilności • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • Poprawa jakości życia • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	• Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego (dni) • Kwota udzielonych dotacji na wymianę pieców (PLN) • Liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) • Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie gminy (szt.) • Liczba akcji proekologicznych realizowanych na terenie gminy (szt.)

CEL STRATEGICZNY: 3. ROZWÓJ PRZESTRZENNY – ROZWINIĘCIE I ZRÓWNOWAŻENIE JAKOŚCI INFRASTRUKTURY ORAZ POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO

CEL OPERACYJNY: 3.1. POPRAWA SPÓJNOŚCI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Kierunki działań	Cele szczegółowe	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Budowa sieci małej infrastruktury, w tym ławek, koszy na śmieci, elementów oświetlenia • Poszerzenie ilości zieleni zagospodarowanej, w tym tworzenie skwerów, zieleńców, nasadzeniem drzew oraz traw • Kreowanie przestrzeni publicznych oraz zagospodarowanie ich pod strefy aktywności lokalnej, z zachowaniem zasad ładu przestrzennego • Propagowanie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej • Wspieranie działań (w zakresie kompetencji gminy) zmierzających do prawidłowego użytkowania rolniczego gleb, prowadzenia prac przeciwoerozyjnych, zalesiania, tworzenia stref buforowych wzdłuż cieków, ochrony i odtwarzania oczek wodnych i mokradeł, retencjonowania wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych	• Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni • Skrócenie czasu realizacji inwestycji budowlanych • Rozwój zabudowy mieszkaniowej z poszanowaniem ładu przestrzennego • Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu • Przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska • Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych • Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych	• Wartość nakładów inwestycyjnych na małą infrastrukturę (PLN) • Wielkość nowej powierzchni zieleni zagospodarowanej przez Urząd Gminy (w m²) • Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni gminy (%) • Powierzchnia przestrzeni publicznych dostępnych dla mieszkańców (ha) • Powierzchnia zintegrowanych systemów zieleni (ha) • Objętość retencjonowanej wody w m³

CEL OPERACYJNY: 3.2. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ

Kierunki działań	Cele szczegółowe	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Budowa lub modernizacja dróg publicznych gminnych oraz wojewódzkich i powiatowych, przy współpracy z władzami wyższego rzędu • Rozwój transportu gminnego do szkół i dla osób starszych • Rozbudowa infrastruktury ścieżek rowerowych oraz	• Poprawa stopnia skomunikowania poszczególnych części gminy • Skrócenie czasu dojazdu między miejscowościami • Zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i kierowców • Ograniczenie hałasu	• Liczba km nowopowstałych dróg (km) • Czas dojazdu pomiędzy poszczególnymi sołectwami (min) • Liczba km nowych ścieżek rowerowych (km) • Liczba wypadków na drogach (szt.)

infrastruktury towarzyszącej poprawiającej bezpieczeństwo rowerzystów	• Zastąpienie części komunikacji samochodowej komunikacją rowerową • Zmniejszenie emisji pyłu z dróg nieutwardzonych • Poprawa spójności systemu komunikacyjnego gminy • Poprawa ładu przestrzennego	
CEL OPERACYJNY: 3.3. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO		
Kierunki działań	Cele szczegółowe	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Budowa i modernizacja chodników, w tym ciągów pieszo-jezdných • Budowa i modernizacja oświetlenia • Tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych przy wykorzystaniu energooszczędnych i ekologicznych rozwiązań • Współpraca z Komendą Powiatową Policji w zakresie zapewnienia wystarczającej obecności Policji na terenie gminy • Rozwój sieci monitoringu	• Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego • Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów • Zmniejszenie liczby wypadków drogowych • Poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Zwiększenie atrakcyjności dla osób osiedlających się • Zmniejszenie liczby wykroczeń i przestępstw • Wzrost poczucia bezpieczeństwa	• Liczba km nowych i zmodernizowanych chodników oraz ciągów pieszo-jezdných (km) • Liczba nowych punktów oświetleniowych (szt.) • Liczba nowych punktów monitoringu (szt.) • Liczba zmodernizowanych lub nowych przejść dla pieszych (szt.) • Liczba samochodów kupionych przez KPP przy współudziale gminy (szt.)

Źródło: opracowanie własne.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oparty jest na założeniach wynikających ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno (przyjętego uchwałą Rady Gminy Szczytno nr L/360/2020 dnia 30 grudnia 2021 roku). Studium, przyjęte zaledwie kilka miesięcy przed rozpoczęciem prac nad niniejszą strategią rozwoju jest aktualne.

W gminie wyodrębniono pięć stref polityki przestrzennej o zróżnicowanych predyspozycjach rozwojowych. Strefy polityki funkcjonalno-przestrzennej (opisane w podrozdziale Założenia planistyczne i struktura funkcjonalno-przestrzenna to:

- **Strefa A - przyrodniczo- krajobrazowa:**
- **Strefa B - osadnicza (podmiejska):**
- **Strefa C - rolniczo- mieszkaniowa:**
- **Strefa D- rekreacyjno- mieszkaniowa:**
- **Strefa E - mieszkaniowo-gospodarcza:**

W ramach zdefiniowanych stref struktury funkcjonalno-przestrzennej wyodrębniono ogólne i szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące we wszystkich strefach zasady to:

- w zakresie lokalizacji nowej zabudowy w pierwszej kolejności powinny zostać zainwestowane tereny położone w granicach oznaczonych na rysunku studium, jako istniejąca zabudowa, a następnie zabudowa powinna być kontynuowana na terenach oznaczonych jako kierunki rozwoju zabudowy,
- ustala się konieczność przeciwdziałania tendencjom do rozpraszania zabudowy;
- działalność usługowa i produkcyjna lokalizowana w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej nie może powodować pogorszenia warunków zamieszkania i użytkowania sąsiednich budynków lub lokali przeznaczonych na pobyt ludzi,
- na terenach określonych jako rolnicza przestrzeń produkcyjna ustala się możliwość tworzenia nowej zabudowy zagrodowej dla potrzeb gospodarstw rolnych;
- wskazane jest kształtowanie pasów zieleni izolacyjnej między terenami mieszkaniowymi i terenami działalności gospodarczej,
- na terenie całej gminy zabrania się lokalizacji elektrowni wiatrowych,
- należy dążyć do ograniczenia do minimum przekształcania gruntów rolnych na cele niezwiązane z działalnością rolniczą w szczególności gruntów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- dopuszcza się na terenie gminy realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, za wyjątkiem wolnostojących elektrowni wiatrowych, o mocy przekraczającej 100 kW, w miejscach wskazanych na załączniku nr 2A. Obszary określone zostały wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Dla terenu województwa warmińsko-mazurskiego, na terenie którego zlokalizowana jest gmina Szczytno, Sejmik Województwa, do czasu sporządzenia studium oraz niniejszej strategii rozwoju, nie uchwalił audytu krajobrazowego, z którego wynikałyby kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów gminy.

Dodatkowo w strefach obowiązują dodatkowe kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego:

W strefie A – przyrodniczo -krajobrazowej:

- ustala się możliwość rozwoju funkcji określonych na rysunku studium jako tereny istniejącej zabudowy. Uzupełnienie zabudowy powinno stanowić kontynuację dotychczas ukształtowanej struktury urbanistycznej,
- ustala się rozwój zabudowy zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi na rysunku studium,
- nowa zabudowa mieszkaniowa powinna nawiązywać do lokalnych tradycji zabudowy w zakresie skali i gabarytów zabudowy, geometrii i kolorystyki dachów, wielkości działki i rodzaju materiałów wykończeniowych,
- w ramach kierunku zabudowy turystyki i rekreacji realizowana powinna być przede wszystkim zabudowa rekreacji indywidualnej, a także rekreacja zbiorowa taka jak: pola namiotowe i kempingowe, oddzielne domki letniskowe oraz niewielkie pensjonaty,
- dopuszcza się tworzenie ścieżek rowerowych oraz turystycznych tras pieszych i wodnych, a także lokalizację obiektów związanych z obsługą turystyki pieszej, rowerowej i wodnej,
- funkcje usługowe w ramach kierunku zabudowy mieszkaniowo-usługowej należy realizować jako nieuciążliwe, w formie uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej,
- w ramach zabudowy usługowej dopuszcza się realizację usług publicznych, terenów sportu i rekreacji, służących społeczności lokalnej,
- dopuszcza się zalesienia na terenach do tego preferowanych ze względów przyrodniczych lub gospodarczych,
- lokalizowanie nowej zabudowy należy dostosować do przepisów dotyczących ochrony środowiska, a w szczególności przepisów dotyczących Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, obszaru Natura 2000 Puszcza Napiwodzko-Ramucka, obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka.

W strefie B – osadniczej (podmiejskiej):

- obszar predysponowany jest do rozwoju funkcji mieszkaniowej (jednorodzinnej i wielorodzinnej) oraz usługowej o charakterze podmiejskim, a także funkcji związanych z obsługą komunalną gminy i miasta Szczytno,
- ustala się możliwość rozwoju zabudowy na terenach określonych na rysunku studium jako tereny istniejącej zabudowy. Uzupełnienie zabudowy powinno stanowić kontynuację dotychczas ukształtowanej struktury urbanistycznej,
- ustala się rozwój zabudowy zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi na rysunku studium,

- nowa zabudowa mieszkaniowa swoim charakterem (stylistyką) powinna nawiązywać do dobrych przykładów zabudowy podmiejskiej,
- funkcje usługowe, w ramach kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej, należy realizować jako nieuciążliwe w formie uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej lub stanowiące odrębną funkcję usługową,
- w ramach zabudowy usługowej dopuszcza się realizację usług publicznych, terenów sportu i rekreacji, służących społeczności lokalnej,
- na wyznaczonych obszarach o kierunku rozwoju terenów zabudowy produkcji, składów i magazynów, realizacja zabudowy powinna odbywać się z zastosowaniem rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie w zakresie wytwarzania hałasu, pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza na otoczenie, oraz zastosowaniem separacji przestrzennej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, w celu zamknięcia uciążliwości prowadzonej działalności w granicach działki lub terenu, na których prowadzona jest ta działalność. Uzupełnieniem kierunku zabudowy produkcji, składów i magazynów może być funkcja usług uciążliwych,
- w granicach obszarów określonych na rysunku studium, jako tereny specjalne przewiduje się m.in. kontynuację i realizację funkcji związanych z obsługą komunalną tj. ujęcie wody, oczyszczalnię ścieków, stację redukcyjną gazociągu wysokiego ciśnienia, stację transformatorową, Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych itp., a także realizację cmentarza komunalnego (na dz. 78/7 w obrębie Lipowa Góra Zachodnia). Dla inwestycji realizowanych w ramach terenów specjalnych należy zastosować separację przestrzenną od istniejącej zabudowy mieszkaniowej lub wprowadzenie buforu zieleni izolacyjnej.
- zakłada się możliwość lokalizacji obwodnicy Szczytna w obszarze koła o promieniu 4 km od skrzyżowania dróg krajowych nr 53, 57 i 58, zlokalizowanego w centrum Szczytna.

W strefie C – rolniczo-mieszkaniowej:

- na terenach określonych na rysunku studium, jako rolnicza przestrzeń produkcyjna ustala się rolnicze wykorzystanie terenu, z możliwością tworzenia nowej zabudowy zagrodowej dla potrzeb gospodarstw rolnych. Jako uzupełnienie zabudowy zagrodowej dopuszcza się realizację agroturystyki,
- ustala się możliwość rozwoju zabudowy na terenach określonych na rysunku studium jako tereny istniejącej zabudowy. Uzupełnienie zabudowy powinno stanowić kontynuację dotychczas ukształtowanej struktury urbanistycznej,
- ustala się rozwój zabudowy zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi na rysunku studium,
- nowa zabudowa mieszkaniowa powinna nawiązywać do lokalnych tradycji zabudowy w zakresie skali i gabarytów zabudowy, geometrii i kolorystyki dachów, wielkości działki i rodzaju materiałów wykończeniowych,
- w ramach kierunku zabudowy turystyki i rekreacji realizowana powinna być przede wszystkim zabudowa rekreacji indywidualnej,
- funkcje usługowe w ramach kierunku zabudowy mieszkaniowo-usługowej, należy realizować jako nieuciążliwe, w formie uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej lub stanowiące odrębną funkcję usługową,

- w ramach zabudowy usługowej dopuszcza się realizację usług publicznych, terenów sportu i rekreacji, służących społeczności lokalnej,
- dopuszcza się na obszarach o kierunku rozwoju terenów mieszkaniowo-usługowych, w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w uzasadnionych przypadkach, realizację usług uciążliwych. Ich realizacja warunkowana jest zastosowaniem rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie w zakresie wytwarzania hałasu, pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza na otoczenie, oraz zastosowaniem separacji przestrzennej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, w celu zamknięcia uciążliwości prowadzonej działalności w granicach działki lub terenu, na których prowadzona jest ta działalność.
- na wyznaczonych obszarach o kierunku rozwoju terenów zabudowy produkcji, składów i magazynów, realizacja zabudowy powinna odbywać się z zastosowaniem rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie w zakresie wytwarzania hałasu, pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza na otoczenie, oraz zastosowaniem separacji przestrzennej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, w celu zamknięcia uciążliwości prowadzonej działalności w granicach działki lub terenu, na których prowadzona jest ta działalność. Uzupełnieniem kierunku zabudowy produkcji, składów i magazynów może być funkcja usług uciążliwych,
- dla napowietrznej linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV przebiegającej przez obszar strefy, należy zachować pas technologiczny, w zasięgu którego zagospodarowanie terenu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych,
- w wyznaczonych obszarach o kierunku rozwoju terenów specjalnych dopuszcza się kontynuowanie funkcji aktualnie realizowanych lub zagospodarowanie pod nową działalność.

W strefie D – rekreacyjno-mieszkaniowej:

- ustala się możliwość rozwoju funkcji określonych na rysunku studium jako tereny istniejącej zabudowy. Uzupełnienie zabudowy powinno stanowić kontynuację dotychczas ukształtowanej struktury urbanistycznej,
- ustala się rozwój zabudowy zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi na rysunku studium,
- nowa zabudowa mieszkaniowa powinna nawiązywać do lokalnych tradycji zabudowy w zakresie skali i gabarytów zabudowy, geometrii i kolorystyki dachów, wielkości działki i rodzaju materiałów wykończeniowych,
- w ramach kierunku zabudowy turystyki i rekreacji realizowana powinna być zarówno zabudowa rekreacji indywidualnej, jak i usług turystycznych,
- dopuszcza się tworzenie ścieżek rowerowych oraz turystycznych tras pieszych i wodnych, a także lokalizację obiektów związanych z obsługą turystyki pieszej, rowerowej i wodnej,
- lokalizowanie nowej zabudowy należy dostosować do przepisów dotyczących ochrony środowiska, w szczególności przepisów dotyczących Spychowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszaru Natura 2000 Puszcza Piska, obszaru Natura 2000 Ostoja Piska oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Rzeka Babant i Jezioro Białe,

- dla napowietrznej linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV przebiegającej przez obszar strefy, należy zachować pas technologiczny, w zasięgu którego zagospodarowanie terenu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych,
- w granicach strefy znajduje się teren wojskowy zamknięty wraz ze strefą ochronną terenu zamkniętego.

W strefie E – mieszkaniowo-gospodarczej:

- ustala się możliwość rozwoju zabudowy na terenach określonych na rysunku studium jako tereny istniejącej zabudowy. Uzupełnienie zabudowy powinno stanowić kontynuację dotychczas ukształtowanej struktury urbanistycznej,
- ustala się rozwój zabudowy zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi na rysunku studium,
- nowa zabudowa mieszkaniowa powinna nawiązywać do lokalnych tradycji zabudowy w zakresie skali i gabarytów zabudowy, geometrii i kolorystyki dachów, wielkości działki i rodzaju materiałów wykończeniowych,
- na terenach określonych na rysunku studium, jako rolnicza przestrzeń produkcyjna ustala się rolnicze wykorzystanie terenu z możliwością tworzenia nowej zabudowy zagrodowej dla potrzeb gospodarstw rolnych. Jako uzupełnienie zabudowy zagrodowej dopuszcza się realizację agroturystyki,
- dopuszcza się zalesienia na terenach do tego preferowanych ze względów przyrodniczych lub gospodarczych,
- funkcje usługowe w ramach kierunku zabudowy mieszkaniowo-usługowej, należy realizować jako nieuciążliwe, w formie uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej lub stanowiące odrębną funkcję usługową, w ramach zabudowy usługowej dopuszcza się realizację usług publicznych, terenów sportu i rekreacji, służących społeczności lokalnej,
- dopuszcza się na obszarach o kierunku rozwoju terenów mieszkaniowo-usługowych, w miejscach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w uzasadnionych przypadkach, realizację usług uciążliwych. Ich realizacja warunkowana jest zastosowaniem rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie w zakresie wytwarzania hałasu, pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza na otoczenie, oraz zastosowaniem separacji przestrzennej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, w celu zamknięcia uciążliwości prowadzonej działalności w granicach działki lub terenu, na których prowadzona jest ta działalność,
- na wyznaczonych obszarach o kierunku rozwoju terenów zabudowy produkcji, składów i magazynów, realizacja zabudowy powinna odbywać się z zastosowaniem rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie w zakresie wytwarzania hałasu, pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza na otoczenie, oraz zastosowaniem separacji przestrzennej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, w celu zamknięcia uciążliwości prowadzonej działalności w granicach działki lub terenu, na których prowadzona jest ta działalność. Dopuszcza się uzupełnienie kierunku zabudowy produkcji, składów i magazynów o możliwość realizacji usług uciążliwych,

- dla napowietrznej linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV przebiegającej przez obszar strefy, należy zachować pas technologiczny, w zasięgu którego zagospodarowanie terenu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych,
- w granicach strefy znajduje się teren wojskowy zamknięty wraz ze strefą ochronną terenu zamkniętego.
- w granicach strefy zlokalizowany jest Port Lotniczy Olsztyn – Mazury wraz z Przyłotniskową Strefą Ekonomiczną. Dla terenów przyłotniskowych obowiązują ograniczenia w wysokości obiektów budowlanych wynikające z przepisów odrębnych. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić fakt funkcjonowania lotniska i w bezpośrednim jego sąsiedztwie nie zezwalać na lokalizację obiektów podlegających ochronie akustycznej takich jak szpitale, domy opieki itp. Nie jest wskazane sytuowanie w rejonie lotniska obiektów, budowli i urządzeń powodujących zadymienie i zapylenie terenu. W otoczeniu lotniska do 5 km od jego granic nie należy lokalizować wysypisk śmieci i innych obiektów mogących być źródłem żerowania ptaków lub stwarzających zagrożenie dla ruchu lotniczego.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

W założeniach planistycznych (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno) przyjęto jako główny cel polityki przestrzennej gminy zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, polegający na integracji działań politycznych, gospodarczych i społecznych służących poprawie jakości i warunków życia mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego.

Osiągnięcie ma być realizowane poprzez wypełnienie celów szczegółowych, które stanowią będą podstawę rozwoju przestrzennego gminy Szczytno. Wśród tych celów wyróżnia się:

- a) *cele ekonomiczne* – tworzenie niezbędnych mechanizmów wpływających na rozwój gospodarczy gminy, zapewniających stały spadek bezrobocia, a co za tym idzie podnoszenie zamożności mieszkańców. Zapewnienie odpowiedniego standardu dostępu do usług publicznych (oświata, ochrona zdrowia, sport i rekreacja, kultura), a także dostępu do usług komercyjnych i handlu,
- b) *cele społeczne* – uruchamianie procesów zapobiegających emigracji ludności z terenu gminy, kształtowanie struktury osadniczej wraz z wyposażaniem terenów w niezbędne sieci infrastruktury technicznej tak, aby tworzyły interesującą ofertę mieszkaniową, a także inwestycyjną związaną z różnego rodzaju formami działalności gospodarczej, integracja mieszkańców gminy poprzez wyznaczenie i urządzenie obszarów przestrzeni publicznych,
- c) *cele przyrodnicze* – prowadzenie działań mających na uwadze ochronę cennych obszarów i obiektów znajdujących się w granicach gminy, zachowanie, ochrona i poprawa jakości zasobów środowiska przyrodniczego poprzez egzekwowanie obowiązujących zasad użytkowania i zagospodarowania terenów,
- d) *cele kulturowe* – dążenie do zachowania dziedzictwa kulturowego, zabytków, obiektów i obszarów archeologicznych. Podejmowanie starań wpływających na poprawę stanu cennych obiektów zabytkowych,
- e) *cele przestrzenne* – kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego. Wspomaganie działań planistycznych mających na celu lokalizowanie w formie bezkonfliktowej zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej, obiektów usługowych i produkcyjnych oraz terenów rolniczych. Dynamiczny rozwój strefy podmiejskiej miasta Szczytno ze szczególnym uwzględnieniem powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych z miastem.

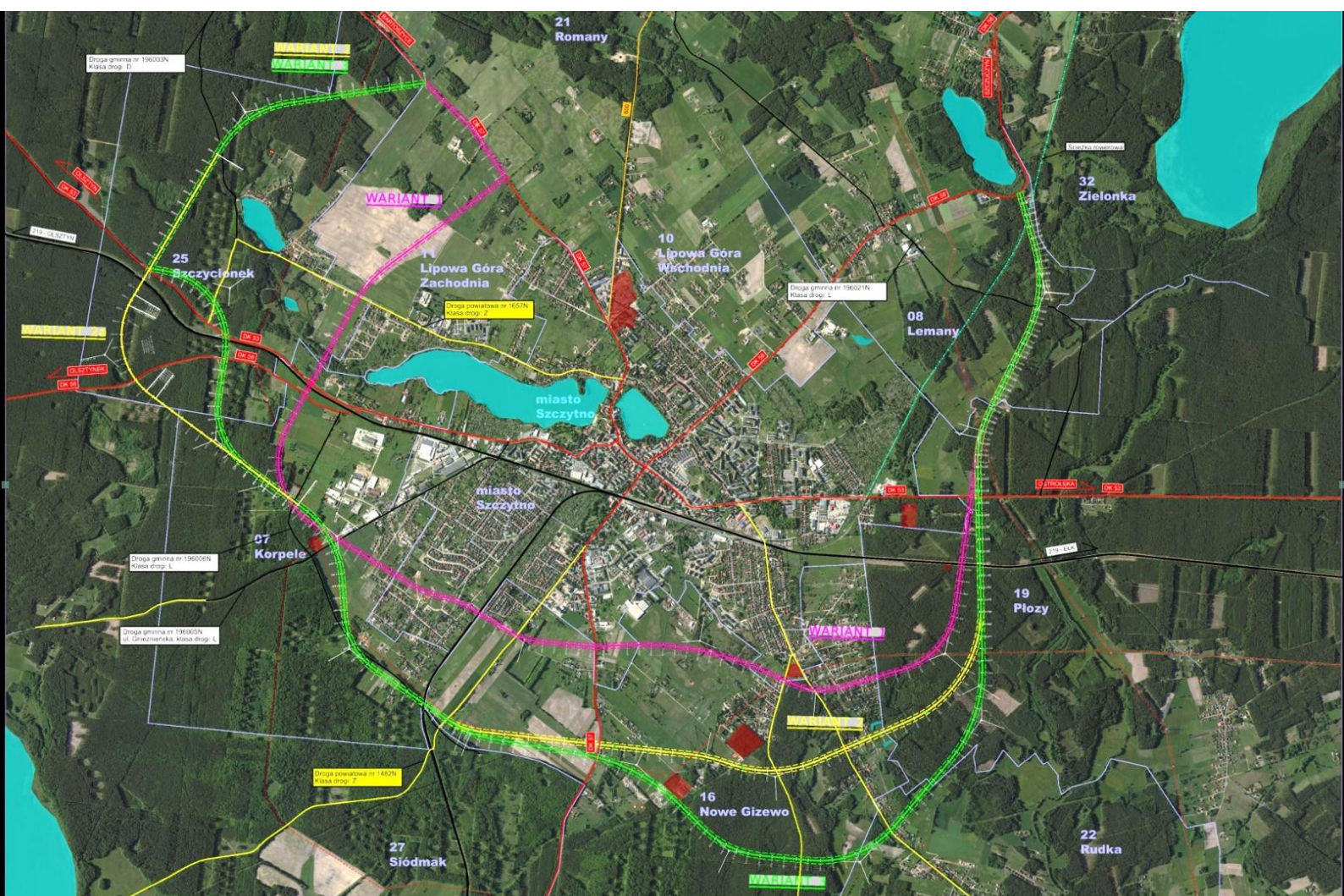
Podstawowym dokumentem warunkującym politykę przestrzenną w gminie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytno przyjęte 30 grudnia 2021 roku.

W zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej niezbędne będzie także, podobnie jak w innych gminach, uwzględnienie:

- potrzeby rozbudowy infrastruktury drogowej oraz sieci infrastruktury technicznej (kanalizacyjna, wodociągowa, gazowa, telekomunikacyjna) w związku z rozwojem nowej zabudowy;

- konieczności wspierania wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą;
- potrzeby ochrony istotnych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także potrzeby racjonalnego wykorzystania środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki;
- potrzeby zapewnienia wysokiej jakości wód oraz powietrza;
- konieczności odpowiedzialnego wykorzystania zasobów glebowych poprzez lokalizowanie nowej zabudowy na glebach niskiej klasy bonitacji i wyłączonych z procesów inwestycyjnych;
- potrzeby planowania przestrzeni publicznej w zgodzie z potrzebami osób niepełnosprawnych;
- uwarunkowań wynikających z wymienionych w art. 315 pkt. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, z późn. zm.) dokumentów, tj. z planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Podstawą rozwoju przestrzennego będzie istniejący układ komunikacyjny, wiążący wszystkie jednostki osadnicze uzupełniony o projektowaną obwodnicę Szczytna w ciągu dróg krajowych nr 53, 57 i 58. Rada Gminy inicjując prace nad strategią rozwoju przyjęła, jako podstawowy dla dalszych działań rozwojowych, przebieg projektowanej obwodnicy Szczytna w wariantie wskazanym w uchwale Rady nr LIII/389/2022 z dnia 29 marca 2022 roku, tj. Wariant 3 („Wariant Zielony”). Wskazany wariant uznano za optymalny z perspektywy programowania rozwoju gminy Szczytno w ujęciu społecznym, gospodarczym i terytorialnym oraz jako podtrzymujący ład przestrzenny. Był on podstawą dla analiz służących wskazaniu priorytetowych zadań w zakresie programowania rozwoju gminy.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego wraz z zakresem planowanych działań

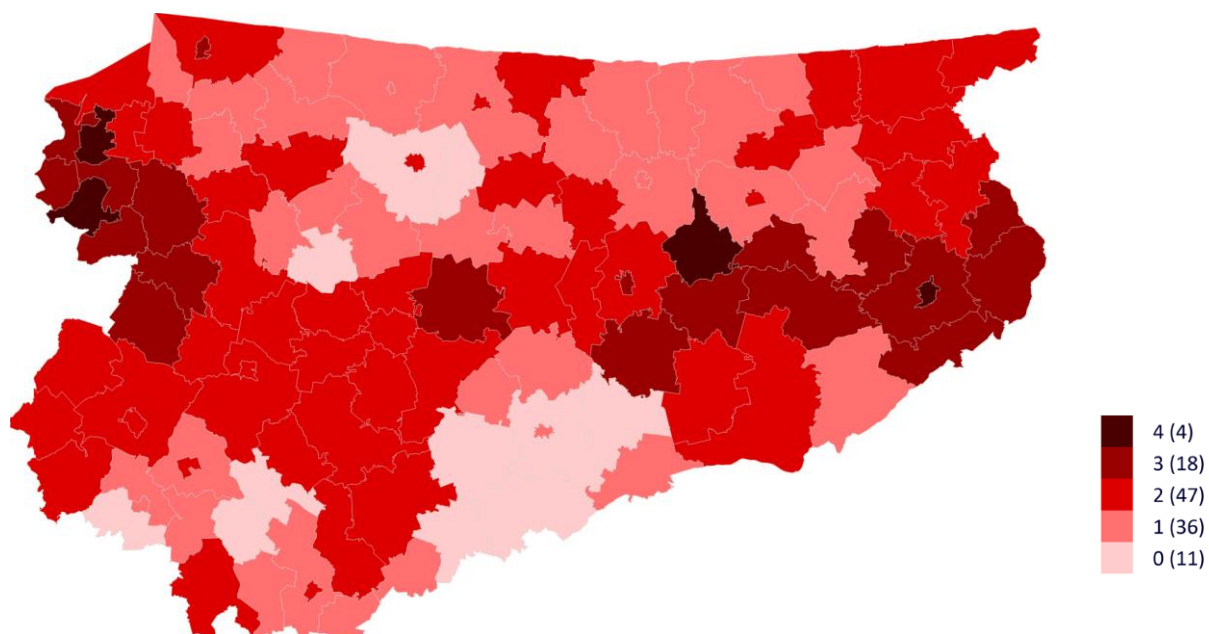
Obszary strategicznej interwencji w województwie warmińsko-mazurskim

Gmina Szczytno nie kwalifikuje się do żadnego z obszarów strategicznej interwencji (OSI) w województwie warmińsko-mazurskim.

Terytorialny wymiar realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego przejawia się poprzez ukierunkowanie celów na OSI. Nie oznacza to, że inne obszary (nie objęte zasięgiem OSI) nie będą przedmiotem zainteresowania polityki rozwoju. Wyróżnienie OSI wynika z faktu, iż polityka rozwoju regionu będzie dążyła do wywołania określonych zmian w przestrzeni OSI, które będą wpływały na osiąganie celów Strategii i jednocześnie będą miały szerszy zasięg terytorialny (wykraczający często poza nakreślone granice OSI).²⁵

Obszary strategicznej interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść – regionalnego i krajowego. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego wskazano kilka obszarów funkcjonalnych, których zasięgi odpowiadają celom realizacji polityki rozwoju województwa. Bazując na tym podejściu, jako OSI traktowane są obszary funkcjonalne Olsztyna, Elbląga i Ełku, a także obszar funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich i strefa oddziaływania Kanału Elbląskiego. Drugie, regionalne kryterium wyodrębnienia OSI opiera się o wieloletnią współpracę partnerów/jednostek samorządu terytorialnego.

Rysunek 7. Obszary strategicznej interwencji - liczba OSI, do których należą poszczególne gminy

Źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku.

²⁵ Rozdział opracowano z wykorzystaniem fragmentów dokumentu: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.

W wyniku tak przeprowadzonego procesu delimitacji obszarów strategicznej interwencji można wskazać zarówno gminy, które występują w największej liczbie OSI, czyli w czterech i są to gminy: Miasto Elbląg, miasto Ełk, gmina miejsko-wiejska Ryn oraz gmina wiejska Markusy.

Z kolei jedenaście gmin nie klasyfikuje się do żadnego OSI i są to gminy wiejskie: Dąbrówno, Janowo, Jedwabno, Kiwity, Kurzętnik, Lidzbark Warmiński, Rybno, Szczytno, Świątki, Świątajno oraz gmina miejsko-wiejska Wielbark.

Analiza wybranych wskaźników obrazujących potencjał rozwojowy poszczególnych OSI prowadzi do następujących wniosków:

- **OSI Tygrys warmińsko-mazurski** stanowi w większości analizowanych wskaźników ponad 60% danego zjawiska w całym województwie. Wyjątkiem jest udział w wykorzystaniu środków z UE (nieco poniżej 50%). Jest to również obszar dynamicznych zmian w zakresie przedsiębiorczości, wzrostu zamożności gmin. Podkreślenia wymaga nieznaczny spadek potencjału ludnościowego oraz zmniejszenie liczby spółek z udziałem zagranicznym;
- **OSI MOF Olsztyna**, to zdecydowanie najsilniejszy gospodarczo obszar strategicznej interwencji. Tu zlokalizowane są najzamożniejsze gminy w województwie. MOF Olsztyna jest również atrakcyjnym miejscem prowadzenia działalności gospodarczej. Tu występuje również najwyższe nasycenie organizacjami społecznymi;
- **OSI MOF Elbląga**, to lider w zakresie skuteczności przyciągania środków z UE. Na uwagę zasługuje również pozytywna zmiana liczby firm prowadzonych przez osoby fizyczne oraz stagnacja w zakresie liczby miejsc pracy;
- **OSI MOF Ełku** jest najmniejszym ludnościowo obszarem strategicznej interwencji, jednocześnie charakteryzuje go najwyższy w skali regionu wzrost liczby ludności w latach 2011-2017. MOF Ełku charakteryzuje się również wysoką i pozytywną zmianą liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a także tylko niewielkim ubytkiem liczby spółek z udziałem zagranicznym (pozostałe OSI utraciły więcej firm z udziałem zagranicznym w przeliczeniu na podmioty zarejestrowane w REGON);
- **OSI OF Wielkie Jeziora Mazurskie** dotyka proces depopulacji oraz ubytek liczby firm z udziałem zagranicznym, a także zmniejszenie liczby miejsc pracy. Obszar WJM jest aktywny w wykorzystaniu środków z budżetu UE, a przede wszystkim cechuje go wysoki przyrost organizacji społecznych w latach 2011-2018;
- **OSI Niebieski Zachód** ulega depopulacji i nieznacznemu ubytkowi firm z udziałem zagranicznym, a wzrost zamożności gmin jest najniższy wśród wyróżnionych obszarów strategicznej interwencji. Pozytywne zmiany liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz liczby organizacji społecznych są mniejsze, niż w większości pozostałych OSI. Odnotować należy wzrost liczby miejsc pracy oraz relatywnie wysoką skuteczność w wykorzystaniu środków z UE, przy czym należy pamiętać, że w tym obszarze funkcjonalnym znajduje się Elbląg, który daje istotny wkład w wynik całej grupy gmin;
- **OSI Miasta CITTASLOW** w porównaniu z innymi OSI charakteryzuje jeden z większych ubytków ludności oraz spółek z udziałem zagranicznym, a także niewielki wzrost zamożności. Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców jest najniższy wśród wszystkich wyodrębnionych obszarów. Jednocześnie odnotować należy znaczący wzrost liczby miejsc pracy na 1000 mieszkańców oraz wzrost liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców;
- **OSI EGO** jest trzecim OSI, które charakteryzowało się w latach 2011-2017 wzrostem liczby ludności, dość przeciętnym wzrostem przedsiębiorczości i wzrostem liczby organizacji

społecznych. Obszar odnotowuje najniższy w skali regionu wzrost zamożności gmin przy jednoczesnym znaczącym wzroście liczby pracujących;

- **OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze**, to obszar podlegający silnej depopulacji i jednocześnie wyraźnemu wzrostowi zamożności miast. Obszar ten odnotowuje jeden z najniższych wzrostów liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców i niewielki wzrost liczby miejsc pracy i liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców;
- **OSI Obszary marginalizacji** jest najsilniej wyludniającym się OSI wśród wyróżnionych obszarów. Charakteryzuje go ponadto powolny wzrost zamożności gmin i znaczący wzrost przedsiębiorczości przy niewielkim wzroście liczby pracujących oraz liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. W gminach podlegających marginalizacji udział środków europejskich w stosunku do dochodów własnych jest zdecydowanie najwyższy, a wartość tych środków w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje obszarowi drugie miejsce w województwie.

Na terenie gminy Szczytno nie dokonano identyfikacji obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy (ze względu na brak OSI).

Spójność strategii rozwoju gminy Szczytno ze strategią rozwoju województwa

Z perspektywy planowania rozwoju niezmiennie istotne jest zagwarantowanie spójności dokumentów strategicznych na wszystkich poziomach ich realizacji. Dokumentem nadrzędnym w relacji do strategii rozwoju gminy Szczytno jest strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Z tego powodu, w tabeli poniżej, dokonano zestawienia spójnych celów ze strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku i strategii rozwoju gminy Szczytno do 2030 roku.

Wszystkie cele zdefiniowane w strategii gminy Szczytno wpisują się w cele operacyjne strategii rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 32. Zestawienie spójnych celów z dokumentów strategicznych na poziomie gminy i województwa

Cel	
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku	Strategia rozwoju gminy Szczytno do 2030 roku
Cele strategiczne i operacyjne	Cele operacyjne
Kompetencje przyszłości	
Użyteczne kwalifikacje i kompetencje	1.2. Poszerzenie oferty i poziomu oddziaływania instytucji kultury i oświaty
Nowoczesne usługi	2.1. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)
Profesjonalne organizacje	1.1. Większa sprawność oraz dostępność infrastruktury technicznej 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)
Inteligentna produktywność	
Satysfakcjonująca praca	2.1. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej

Inteligentna specjalizacja	2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej przez poprawę infrastruktury rekreacyjnej 2.3. Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii (OZE)
Wysoka konkurencyjność	2.1. Wsparcie rozwoju działalności gospodarczej
Kreatywna aktywność	
Inspirująca twórczość	1.2. Poszerzenie oferty i poziomu oddziaływania instytucji kultury i oświaty 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)
Efektywna współpraca	2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej przez poprawę infrastruktury rekreacyjnej
Ukształtowana tożsamość	1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)
Mocne fundamenty	
Silny kapitał społeczny	1.2. Poszerzenie oferty i poziomu oddziaływania instytucji kultury i oświaty 1.3. Zwiększenie aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców (także osób z niepełnosprawnością, starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym)
Optymalna infrastruktura rozwoju	1.1. Większa sprawność oraz dostępność infrastruktury technicznej 3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Wyjątkowe środowisko przyrodnicze	2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej przez poprawę infrastruktury rekreacyjnej 3.1. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego

Źródło: opracowanie własne.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Skuteczna i efektywna realizacja przyjętych założeń Strategii rozwoju gminy Szczytno na lata 2022-2030 będzie możliwa dzięki odpowiedniemu systemowi jej wdrażania, a następnie monitoringowi oraz ewaluacji. Podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminy wdrażające strategię rozwoju, Urząd Gminy Szczytno będzie gromadził i na bieżąco analizował dane dotyczące realizacji celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania. Wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli on na wczesne zdiagnozowanie nieprawidłowości, a następnie przeciwdziałanie im oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Podstawowym elementem wdrażania niniejszej Strategii będzie obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów odpowiedzialności. Dodatkowo, wskazane jest przyjęcie lub aktualizacja szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji każdego celu strategicznego.

Wskazane wyżej działania mogą rodzić w przyszłości konieczność rewizji dokumentów o charakterze strategicznym zarówno wielorocznych, jak i jednorocznych. Na dzień tworzenia niniejszej strategii jest ona zgodna z dokumentami strategicznymi funkcjonującymi w przestrzeni instytucjonalnej gminy.

Ważna dla powodzenia procesu realizacji strategii będzie dobra współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (m. in. lokalnymi organizacjami pozarządowymi, a także z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i administracją rządową). Ponadto gmina powinna aktywnie uczestniczyć w konsultacjach strategii rozwoju oraz innych dokumentów strategicznych przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, w tym szczególnie gminy sąsiednie oraz powiat szczywieński. Da to możliwość zagwarantowania spójności wszystkich przyjmowanych w otoczeniu gminy programów rozwoju. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, gmina może nadal weryfikować zgodność z nimi zapisów swojej strategii rozwoju i w razie potrzeby dokonać jej aktualizacji.

Dla wdrożenia zasady angażowania organizacji pozarządowych we wspólne przedsięwzięcia na rzecz rozwoju gminy (partycypacji podmiotów trzeciego sektora), wybrane projekty mogą być realizowane w partnerstwach z NGO. Da to szansę na dotarcie do większej liczby odbiorców ze względu na wysoką aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach gminy.

System monitorowania strategii będzie pełnił zadania kontrolne oraz służył weryfikacji skuteczności wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii mogą być monitorowane i opisywane w corocznym raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo gmina może dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie teleinformatyczne, które są coraz bardziej dostępne nawet dla niewielkich podmiotów. Narzędzia te mogą wpływać na sprawną pracę Urzędu, jednostek podległych, ale również usprawniać ochronę środowiska i dawać możliwości pomiaru jakości życia w gminie.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Ze względu na uwarunkowania wynikające z ograniczonej wysokości dochodów własnych gmina Szczytno na bieżąco szuka, i będzie w przyszłości kontynuować ten proces, możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące, jak i majątkowe. Analizy te obejmują badanie możliwości aplikowania o środki:

- z funduszy unijnych, w ramach Krajowego Planu Odbudowy oraz Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027;
- z programów rządowych, w tym m.in. Rządowy Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Funduszu Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, oraz innych programów w obszarze ochrony środowiska, bezpieczeństwa publicznego, sportu, kultury, edukacji i innych;
- z programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków samorządu województwa warmińsko-mazurskiego;
- z innych, nieunijnych funduszy międzynarodowych, jak np. Fundusze Norweskie;
- z innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przez podmioty publiczne i prywatne.

Jak w innych polskich gminach, powyższe instrumenty finansowe oraz środki własne gminy to potencjalne źródła finansowania strategii rozwoju.

Najprawdopodobniej dominującymi źródłami finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą dochody własne gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Większość zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy Szczytno.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii może wymagać również współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem szczycieńskim, województwem warmińsko-mazurskim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których członkiem jest gmina czy WMSSE. Współpraca ta może obejmować także wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację powierzonych gminie zadań.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Będą w niej określone finansowane długookresowe cele strategiczne.

Tabela 33. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii w PLN

Rok	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
2022	59798289,84	66938656,69	15933694,86	51004961,83
2023	55285400,79	52576227,32	106502,30	52469725,02
2024	57300962,81	54453514,14	109697,37	54343816,77
2025	59376991,69	56387119,56	112988,29	56274131,27
2026	60515301,44	58378733,15	116377,94	57262355,21
2027	62644345,19	60361716,41	119752,90	60241963,51
2028	63532953,82	62120759,32	122746,72	61998012,60
Ogółem	418454245,58	411216726,59	16621760,38	393594966,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XLIX/356/2021 Rady Gminy Szczytno z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2022 – 2028

Powyższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2022-2028 na podstawie uchwały Nr XLIX/356/2021 Rady Gminy Szczytno z dnia 15 grudnia 2021 roku w sprawie: uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2022 – 2028. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 418,5 mln PLN, natomiast wydatki ponad 411 mln PLN.

Załączniki

Załącznik 1. Wzór ankiety

Szanowni Mieszkańcy,

Urząd Gminy Szczytno przygotowuje Strategię Rozwoju Gminy na lata 2022-2030.

Podstawą opracowania dobrej strategii jest rzetelna analiza potrzeb Naszej Gminy. Państwa opinie wyrażone w niniejszej ankiecie będą podstawą dla formułowania głównych celów rozwoju Gminy, w tym obszarów priorytetowych dla podejmowanych przez Urząd działań.

Ankieta jest w pełni anonimowa, a udział w niej dobrowolny. Wypełnienie ankiety zajmie od 5 do 15 minut.

Ankieta będzie aktywna do 17 czerwca 2022 r.

1. Płeć:

- ☐ kobieta
☐ mężczyzna

2. Wiek:

- ☐ 18 – 24
☐ 25 – 34
☐ 35 – 44
☐ 45 – 54
☐ 55 – 64
☐ 65 i więcej

3. Wykształcenie:

- ☐ podstawowe
☐ zawodowe
☐ średnie
☐ wyższe

4. Zatrudnienie:

- ☐ instytucja publiczna
☐ przedsiębiorstwo prywatne
☐ własna działalność gospodarcza
☐ rolnik
☐ emeryt/rencista
☐ uczeń/student
☐ osoba bezrobotna
☐ inne (jakie?):

5. Miejsce zatrudnienia:

- ☐ gmina Szczytno
☐ poza gminą (gdzie?):

6. Sołectwo (miejsce zamieszkania):

- ☐ Do wyboru z listy

7. Od ilu lat mieszka Pan/i w gminie Szczytno?

- ☐ mniej niż roku

- ☐ 1-5 lat
☐ 6-10 lat
☐ 11-20 lat
☐ powyżej 20 lat

8. Gdzie wcześniej Pan/i mieszkał (powiat lub województwo)?

9. Czy interesuje się Pan/i tym co dzieje się na terenie gminy?

- ☐ w ogóle się nie interesuję
☐ przeważnie się nie interesuję
☐ średnio
☐ przeważnie się interesuję
☐ bardzo się interesuję

10. Które z poniżej wymienionych sposobów informowania mieszkańców o działaniach władz gminy uważa Pan/i za najwygodniejsze (najlepsze) dla mieszkańców?

- ☐ zebrania/spotkania urzędników i radnych z Mieszkańcami
☐ lokalna prasa
☐ tablice ogłoszeń, plakaty, ulotki
☐ strona internetowa Urzędu Gminy
☐ profil facebook Urzędu Gminy
☐ lokalne media społecznościowe
☐ newsletter Urzędu Gminy
☐ biuletyn informacyjny Urzędu Gminy
☐ inne sposoby (jakie?)

11. Czy w ciągu ostatniego roku załatwiał/a Pan/i jakąś sprawę w Urzędzie Gminy? (osobiście bądź zdalnie)

- ☐ tak, kilka razy
☐ tak, raz
☐ nie

12. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan/i pracę urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy?

- ☐ bardzo nisko
☐ nisko
☐ średnio
☐ wysoko
☐ bardzo wysoko

13. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
czystość środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość wody pitnej (m.in. smak, zapach, czystość)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dbałość instytucji publicznych o stan środowiska przyrodniczego	☐	☐	☐	☐	☐	☐
estetykę budynków publicznych (ich wygląd)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
czystość miejsc publicznych (np. kąpielisk, placów, parków, ulic, itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
odbiór śmieci z gospodarstw domowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐

segregację śmieci	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

14. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność transportu zbiorowego na terenie gminy (np. komunikacji publicznej, PKS-u, busów...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość/stan nawierzchni dróg/ulic	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność tras rowerowych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
bezpieczeństwo na drogach	☐	☐	☐	☐	☐	☐
utrzymanie dróg publicznych w zimie (np. odśnieżanie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość/stan dróg dla pieszych/chodników (dostępność, oświetlenie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jakość infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacja)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Z jakiego środka komunikacji najczęściej Pan/i korzysta?

- ☐ własny samochód
☐ komunikacja zbiorowa
☐ samochód znajomych, sąsiadów (pomoc sąsiedzka)
☐ rower
☐ skuter/motocykl
☐ inne (jakie?):

16. Czy wśród domowników jest dziecko / są dzieci w wieku przedszkolnym?

- ☐ tak
☐ nie

17. Jeżeli tak, to czy uczęszcza do przedszkola na terenie gminy?

- ☐ tak
☐ nie

18. Czy wśród domowników jest dziecko / są dzieci w wieku szkolnym?

- ☐ tak
☐ nie

19. Jeżeli tak, to czy uczęszcza do szkoły na terenie gminy?

- ☐ tak
☐ nie

20. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
jakość nauczania w szkole podstawowej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność przedszkoli w tym czasie ich otwarcia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność placów zabaw dla dzieci	☐	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjność oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność różnych form ciekawego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
działalność instytucji opieki społecznej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
przystosowanie budynków publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość skorzystania przez potrzebujących z usług opiekuńczych finansowanych przez gminę	☐	☐	☐	☐	☐	☐
pomoc udzielaną przez instytucje gminne osobom znajdującym się w gorszym położeniu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
zainteresowanie instytucji gminnych problemami seniorów	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do lekarzy specjalistów	☐	☐	☐	☐	☐	☐
funkcjonowanie aptek	☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. Czy korzysta Pan/Pani z jakiejś formy pomocy społecznej?

- ☐ tak
☐ nie

23. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
działalność gminnych instytucji kultury	☐	☐	☐	☐	☐	☐
działalność bibliotek (np. ofertę, aktywność)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość udziału w imprezach sportowych jako widz	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość czynnego uprawiania sportu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwości podejmowania działań artystycznych (np. śpiewania w chórze, grania w zespole, uczestniczenia w warsztatach malarskich itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwości czynnego uczestnictwa w różnych działaniach społecznych (np. w organizacjach społecznych)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność (istnienie) miejsc, w których dorośli mogą spędzać czas wolny poza domem (np. klubów, świetlic, kawiarni, itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do miejsc rekreacji (wypoczynku na łonie natury) w najbliższej okolicy Pana/Pani zamieszkania	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Jakich wydarzeń kulturalnych/ rozrywkowych brakuje na terenie gminy?

25. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność miejsc pracy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
możliwość założenia własnego biznesu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
wsparcie udzielane przedsiębiorcom przez gminę	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Jak ocenia Pan/i w gminie Szczytno:

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	nie wiem
dostępność do terenów inwestycyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do terenów inwestycyjnych do zamieszkania (działki budowlane)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Czy gmina Szczytno jest dobrze promowana na zewnątrz?

- ☐ zdecydowanie tak
- ☐ tak
- ☐ średnio
- ☐ nie
- ☐ zdecydowanie nie

28. Prawo nakłada na gminę obowiązek równoczesnej realizacji wielu zadań. Nie można z żadnego zrezygnować, ale przy planowaniu budżetu można niektóre z nich traktować jako ważniejsze. Które dziedziny, Pana/i zdaniem, powinny być szczególnie wspierane? Prosimy zaznaczyć nie więcej niż trzy najważniejsze pozycje na prezentowanej liście:

- ☐ bezpieczeństwo publiczne
- ☐ pomoc społeczna
- ☐ infrastruktura drogowa
- ☐ oświata i opieka przedszkolna
- ☐ sport i rekreacja
- ☐ wodociągi i kanalizacja
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci
- ☐ ochrona i profilaktyka zdrowia
- ☐ rozwój turystyki
- ☐ działalność instytucji kultury
- ☐ tereny zielone, rekreacyjne
- ☐ wsparcie organizacji społecznych
- ☐ czystość ulic i terenów publicznych
- ☐ inna sfera (jaka?)

29. Proszę wymienić priorytetowe inwestycje do zrealizowania w gminie:

30. Co jest dla Pana/i największym problemem związanym z życiem w gminie?

31. Jaki według Pana/i jest największy atut gminy?

32. Czy chciałby Pan/i zwrócić uwagę Władzom Gminy na jakąś sprawę, która nie została poruszona w tej ankiecie?

Załącznik 2. Zarządzenie w sprawie Zespołu ds. pracy nad Strategią rozwoju

ZARZĄDZENIE NR 119/2022

Wójta Gminy Szczytno

z dnia 4 sierpnia 2022 r.

w sprawie powołania zespołu ds. pracy nad „Strategią Rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022 - 2030”

Na podstawie art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, z późn. zm.) oraz Uchwały nr LV/410/2022 Rady Gminy Szczytno z dnia 4 sierpnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022 – 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji zarządzam, co następuje:

§ 1. W związku z przystąpieniem do opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022 – 2030”, zwanej dalej Strategią rozwoju, powołuje się Zespół ds. pracy nad Strategią rozwoju w następującym składzie:

1. Ewa Zawrotna - przewodniczący,
2. Kamil Maliszewski- zastępca przewodniczącego,
3. Marek Godlewski - członek,
4. Jolanta Godlewska - członek,
5. Aleksander Godlewski - członek,
6. Małgorzata Walas - członek,
7. Mariusz Dręzek - członek,

§ 2. 1. Zadaniem Zespołu ds. pracy nad Strategią rozwoju jest udział w spotkaniach i warsztatach mających na celu określenie:

- 1) problemów rozwoju,
- 2) wizji i misji oraz celów strategicznych,
- 3) celów operacyjnych, zadań, programów,
- 4) systemu realizacji i ram finansowych,
- 5) systemu monitorowania realizacji założonych celów.

2. Zadaniem Zespołu ds. pracy nad Strategią rozwoju jest zatwierdzenie opracowanych strategicznych rozstrzygnięć zawartych w dokumencie do konsultacji społecznych oraz projektu Strategii rozwoju po konsultacjach społecznych.

§ 3. Zobowiązuje się Pracowników Urzędu Gminy Szczytno oraz kierowników jednostek organizacyjnych Gminy Szczytno do merytorycznej współpracy z Zespołem ds. pracy nad Strategią rozwoju, a w szczególności do przekazywania niezbędnych do prac nad opracowaniem Strategii rozwoju informacji i materiałów.

§ 4. W czasie prac Zespołu ds. opracowania Strategii rozwoju mogą brać udział niezbędni eksperci i specjaliści oraz osoby spoza składu, w szczególności reprezentujące istotnych dla rozwoju Gminy partnerów społeczno-gospodarczych, zaproszeni do współpracy przez Przewodniczącego Zespołu.

§ 5. Opracowany projekt „Strategii Rozwoju Gminy Szczytno na lata 2022 – 2030” podlegać będzie zatwierdzeniu w drodze odrębnej uchwały, przez Radę Gminy Szczytno. Z dniem uchwalenia Strategii rozwoju Zespół ds. pracy nad Strategią rozwoju ulega rozwiązaniu.

§ 6. Wykonanie Zarządzenia powierza się Sekretarzowi Gminy Szczytno.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.